

Handläggare
Magnus Fritsch
Enheten för åtgärdssamordning
magnus.fritsch@havochvatten.se

Datum 2026-03-27

Dnr 2025-000001

Regeringen
Klimat- och näringslivsdepartementet

Uppdrag om medelsanvändning av anslag 1:11 åtgärder för havs- och vattenmiljön under 2025

Redovisning av regeringsuppdrag Medelsanvändning av anslag 1:11 åtgärder för havs- och vattenmiljön under 2025.

Havs- och vattenmyndigheten ska redovisa hur medlen inom anslag 1:11 åtgärder för havs- och vattenmiljö har använts under 2025. Av redovisningen ska framgå vilka resultat som uppnåtts. Redovisningen ska även innehålla en bedömning av vilka sysselsättningseffekter som användningen av anslag 1:11 har gett upphov till samt hur mycket som betalats ut i riktade statsbidrag till kommuner.

Havs- och vattenmyndigheten överlämnar härmed uppdraget.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Anna Ledin efter föredragning av avdelningschefen Niclas Törnell. I den slutliga handläggningen av ärendet har även enhetschefen Susanne Spets och utredaren Magnus Fritsch medverkat.

Anna Ledin

Niclas Törnell

Innehåll

1	Sammanfattning	5
2	Medelsanvändning av anslag 1:11	7
	2.1 Medelsfördelning per mottagargrupp	8
	2.2 Sammanställning av medel till länsstyrelserna	8
	2.3 Riktade statsbidrag till kommuner	9
	2.4 Sammanställning av medel till övriga mottagare.....	10
	2.5 Återbetalda medel.....	11
3	Uppföljning av sysselsättningseffekter.....	13
	3.1 Direkta sysselsättningseffekter.....	13
	3.2 Indirekta sysselsättningseffekter	14
4	Åtgärder för att förbättra, bevara, planera, restaurera och skydda havs- och vattenmiljöer (villkor 1).....	17
	4.1 Övergripande fördelning av villkor 1	17
	4.2 Exempel på resultat och effekter inom villkor 1.....	18
5	Länsstyrelsernas resultat och effekter inom anslag 1:11	29
	5.1 Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper (villkor 1).....	30
	5.2 Länsstyrelsernas del av anslag 1:11 som medfinansierar EU-medel (villkor 1).....	33
6	Förstärkt arbete till vattenverksamheter (villkor 2).....	35
	6.1 Arbete med omprövning, vägledning m m för att förse vattenkraften med moderna miljövillkor	35
7	Invasiva främmande arter (villkor 3)	36
8	Effektivt åtgärdsgenomförande (villkor 4)	39
	8.1 Bidrag till lokal och regional åtgärdssamordning.....	39
	8.2 Finansiering av nationell åtgärdssamordning.....	40
9	Akvatiskt områdesskydd (villkor 5)	42
	9.1 Beslut och resursanvändning 2025	42
	9.2 Effekter och resultat av tilldelade medel från villkor 5.....	43
	9.3 Översyn av bevarandeplaner för Natura 2000-områden	44
10	Intressentdrivet åtgärdsarbete för kustekosystemens återhämtning. (villkor 6).....	46
11	Yrkesfiskets delaktighet (villkor 7)	46
	11.1 Yrkesfiskets delaktighet i forskningsprojekt - Utveckling av selektiva och skonsamma samt rovdjurssäkra redskap	46
	11.2 Yrkesfiskets delaktighet i forskningsprojekt	47
12	Europeisk ål (villkor 8).....	49
13	Uppköp ålfiske (villkor 9).....	50

14	Stor rovfisk (villkor 10)	51
15	HMI (villkor 11)	52
16	Bidrag till ideella organisationers arbete för att bidra till ett hållbart fiske (villkor 12)	53
	16.1 Östersjöaxälvar i Samverkan.....	53
	16.2 Fiskesekretariatet	54
17	Arbete i enlighet med havsmiljöförordningen (2010:1341) (villkor 13)	55
	17.1 Analyser för genomförande och uppdatering av åtgärdsprogrammet	55
	17.2 Ekosystembaserad havsförvaltning.....	55
	17.3 Plattform för ekosystemanalys	56
	17.4 Övergödning	56
	17.5 Uppföljningsprogram för uppföljning av effekter av en utflyttning av trålgränsen i egentliga Östersjön.....	56
18	Bidrag till SMHI och SGU för arbete med vattenförvaltningen (villkor 14)	57
	18.1 SMHI	57
	18.2 SGU	58
19	Kalkning, fiskevård, LOVA (villkor 15)	60
	19.1 Kalkning av sjöar och vattendrag	60
	19.2 Fiskevård	64
	19.3 LOVA	66
	19.4 LOVA-bidraget är betydelsefullt för havs- och vattenmiljön	66
	19.5 Goda exempel på LOVA-projekt och deras effekter	67
	19.6 Nystartade LOVA-projekt 2025	68
	19.7 Slutrapporterade LOVA-projekt 2025	70
	19.8 Lokala åtgärdssamordnare mot övergödning 2025	71
	19.9 Långsiktighet i arbetet gynnar förbrukning av LOVA-bidrag	72
20	Åtgärdsarbetet mot övergödning (villkor 16).....	74
21	Arbete i enlighet med havsplaneringsförordningen (2015:400) (villkor 17).....	75
22	Helcom (villkor 18)	76
23	BSAP, NEAES och BSAP-fonden (villkor 19).....	77
24	Minskad övergödning för Norra Östersjöns vattendistrikt (villkor 20).....	81
25	Akvatisk restaurering i marin och limnisk miljö (villkor 21)	83
	25.1 Länsstyrelsernas arbete inom akvatisk restaurering.....	83
26	Effektivare vattenförvaltning (villkor 22).....	88
27	Bifångst av tumlare (villkor 23)	89
	27.1 Övervakning av bifångster av tumlare.....	89
	27.2 Utveckling och resultat 2025	89

28	Datainsamlingsförordningen (DCF) (villkor 24)	90
29	Dispositions rätt för andra myndigheter	91
29.1	Anslagspost 1: Åtgärder för havs- och vattenmiljön – avloppsrening – del till Naturvårdsverket	91
29.2	Anslagspost 3: Åtgärder för havs- och vattenmiljön – del till länsstyrelserna.....	92
29.3	Anslagspost 4: Åtgärder för havs- och vattenmiljön – Tillsyn avlopp – del till länsstyrelserna.....	96

1 Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) tilldelades 1 305 miljoner kronor via anslag 1:11 för åtgärder i havs- och vattenmiljön under 2025. Medlen fördelades till länsstyrelser, nationella myndigheter, ideella organisationer, universitet och internationella organisationer. Medlen finansierade bland annat arbete med kalkning mot försurning, restaurering av sjöar, vattendrag och kustmiljöer, åtgärder mot övergödning, inrättande av akvatiskt områdesskydd, fiskevård, bekämpning av invasiva främmande arter samt internationellt samarbete. Anslaget har även använts till kunskapsunderlag, utredningar och uppföljning.

Anslag 1:11 är ett centralt verktyg för genomförandet av regeringens sammanhållna politik för sjöar, vattendrag och hav samt för att Sveriges miljökvalitetsmål ska kunna nås, liksom målen i Agenda 2030. Genom anslag 1:11 stöds det nationella genomförandet av flera förordningar såsom vattenförvaltningsförordningen, havsmiljöförordningen, förordningen om områdesskydd, artskyddsförordningen, restaureringsförordningen och havsplaneringsförordningen. Anslag 1:11 stödjer också genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen och Helcoms aktionsplan för Östersjöns miljö (Baltic Sea Action Plan). Det har också stor betydelse för genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken. Totalt beräknas anslaget ha genererat cirka 740 direkta årsarbetskrafter under 2025, varav en stor del i glesbygd och landsbygd. Till detta kommer indirekta sysselsättningseffekter.

Under 2025 avsattes 235 miljoner kronor till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) vilket är ett viktigt instrument för att minska tillförseln av kväve och fosfor till sjöar, vattendrag och kust. Under 2025 startades 328 nya projekt medan 332 avslutades. Exempel på genomförda åtgärder är anläggning av våtmarker och fosfordammar samt restaurering av sjöar och vattendrag. En välplacerad och rätt dimensionerad våtmark kan fånga betydande mängder kväve och fosfor. Minskat kväve- och fosforläckage bidrar till att motverka övergödning och syrebrist i Östersjön och i Skagerrak och Kattegatt. Förbättrade vattenmiljöer stärker ekosystemtjänster som vattenrening, klimatreglering och biologisk mångfald. Renare vatten förbättrar även förutsättningarna för bad, friluftsliv och rekreation längs Sveriges kuster och i inlandet.

Historiska luftutsläpp av svavel och kväveoxider har försurat tusentals sjöar och vattendrag i Sverige, framför allt i sydvästra och västra delarna av landet. Kalkning är den centrala åtgärden och bedrivs sedan 1977 med statliga bidrag. Under 2025 spreds 68 435 ton kalk i sjöar, vattendrag och våtmarker till en total kostnad av 169 miljoner kronor. Effekttuppföljningen visar tydliga effekter i miljön och försurningskänsliga arter som öring, lax, stensimpa och elritsa har ökat.

Under 2025 avsattes 72,7 miljoner kronor till akvatisk restaurering. Insatserna genomfördes främst i rinnande vatten, men restaureringsarbetet i marin miljö ökar på grund av metodutveckling för restaurering av ålgräs, blåmusselbankar och tare (alger). I Örebro län återkoloniserades restaurerade forsar av sjövandrande öring från Vättern samma år som åtgärderna genomfördes. Restaureringen av Kungsbackaån i Hallands län skapade fri vandringsväg för lax och det akut hotade havsnejonogat. Återvätade svämplan och återmeandrade vattendrag bromsar vattenflöden vid skyfall, vilket minskar översvämningsrisken nedströms. Detta är ett allt viktigare bidrag till klimatanpassning. Rikare fiskbestånd skapar bättre fiske, stärker friluftsliv och sportfiske och driver landsbygdsutveckling.

Under 2025 avsattes 99,9 miljoner kronor för akvatiskt områdesskydd, med fokus på Östersjön. Länsstyrelserna inrättade och reviderade naturreservat i 267 akvatiska områden med en total areal om cirka 721 000 hektar. Inventeringar av tumlare, ålgräs, fisk och bottenlevande fauna stärkte kunskapsunderlaget för förvaltning och skydd. Formellt skyddade havsområden och sjöar bevarar biologisk mångfald, stärker ekosystemens motståndskraft mot klimatförändringar och bidrar till att Sverige lever upp till internationella åtaganden om 30 procent skyddat hav till 2030. Skyddade naturmiljöer är också attraktiva besöks- och rekreationsplatser som ger samhällsekonomiska värden inom naturturism och friluftsliv.

Under 2025 avsattes 12,7 miljoner kronor för arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP). Exempel på resultat är att den tjockskaliga målarmusslan uppgraderats från starkt hotad till sårbar i 2025 års rödlista, vilket är ett steg i rätt riktning. Havsnejonögat rörde sig däremot i motsatt riktning och klassades som akut hotad, vilket understryker behovet av fortsatt och förstärkt åtgärdsarbete.

För bekämpning av vattenlevande invasiva främmande arter användes 14,7 miljoner kronor. Sjögullsbekämpning, en tidskrävande men etablerad metod, prioriterades för att inte förlora tidigare framsteg. Japansk venusmussla och grov agaralg upptäcktes för första gången i Sverige. En population av solaborre utrotades framgångsrikt.

Fiskevårdsbidraget på 26,3 miljoner kronor finansierade 225 projekt. Bland resultat märks ökade fiskbestånd i fredningsområden längs ostkusten. Telemetristudier har genomförts som ökat kunskapen om gös och asp i Vänerens vattensystem.

Under 2025 avsattes 62,8 miljoner kronor till datainsamlingsprogram för yrkes- och fritidsfiske. Bland annat avseende genetisk data om beståndstillhörighet. Detta utgör ett underlag som är avgörande för en ekosystembaserad och hållbar fiskförvaltning.

Det internationella åtgärdsarbetet inom Helcom och BSAP-fonden stödjer gemensamma insatser för Östersjöns miljö. God havsmiljö kan inte nås av Sverige ensamt och samarbetet med grannländerna är en förutsättning för att nå miljömålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård*. Genom BSAP har kunskaper från nationellt arbete med metoder för vraksanering spridits internationellt. Helcom har genomfört ett 30-tal möten och workshops för att stödja Östersjöländerna i genomförandet av åtgärder i BSAP. Detta inkluderar bland annat arbetet med att ta fram en strategi för återcirkulering av näringsämnen för att minska övergödning och en plan för praktiskt genomförande av Helcoms aktionsplan mot farliga ämnen (RAP HAZ).

Sammantaget visar 2025 års redovisning att anslag 1:11 är ett brett verktyg som kan användas för att förbättra havs- och vattenmiljöerna. HaV:s bedömning är att åtgärderna även stärker ekosystemtjänster och levererar samhällsnytta i form av renare vatten, stärkt biologisk mångfald och ökad klimatreiliens. HaV drar slutsatsen att en tydlig målstyrning i budgetprocesser kommer leda till en tydligare resultat- och effektredivisning kommande år.

2 Medelsanvändning av anslag 1:11

Anslaget som tilldelas Havs- och vattenmyndigheten (HaV) för åtgärder i havs- och vattenmiljön (anslag 1:11) omfattade för år 2025 1 305 miljoner kronor. Medelsanvändningen och totalt utbetalda medel av anslag 1:11 redovisas i tabell 1 och 2.

Enligt Prop. 2025/26:1 Utgiftsområde 20 skall anslaget användas för utgifter för insatser och åtgärder för att förbättra, bevara, planera, restaurera och skydda havs- och vattenmiljöer.

Tabell 1 Användning av anslag 1:11 anslagspost 2 per villkor enligt HaV:s bokslut 2025, inklusive återbetalda medel. Redovisat i tusentals kronor (tkr).

Villkor i HaV:s regleringsbrev (RB)	Villkor enligt RB (tkr)	Utbetalt från HaV (tkr)	Procentuell andel av total (%)
Villkor 1 Allmänna nyttjandet	-	246 161	22,7
Villkor 2 Förstärkt arbete med vattenverksamheter och vattenkraft	-	4 620	0,4
Villkor 3 Invasiva främmande arter	Minst 10 000	14 681	1,4
Villkor 4 Effektivt åtgärdsgenomförande	Minst 30 000	28 407	2,6
Villkor 5 Akvatiskt områdesskydd	Minst 98 000	99 897	9,3
Villkor 6 Intressentdrivet åtgärdsarbete	-	-	0,0
Villkor 7 Bidrag till yrkesfisket	Högst 3 000	2 224	0,2
Villkor 8 Europeisk ål	-	139	0,0
Villkor 9 Älfiskefångster	-	207	0,0
Villkor 10 Stor rovfisk	Högst 1 000	1 000	0,0
Villkor 11 Havsmiljöinstitutet	10 000	10 000	0,9
Villkor 12 Ideella organisationer	Högst 2 000	2 000	0,2
Villkor 13 Arbetet enligt havsmiljöförordningen (2010:1341)	-	47 349	4,4
Villkor 14 Arbetet enligt vattenförvaltningsförordningen <ul style="list-style-type: none"> • Varav bidrag till SMHI • Varav bidrag till SGU 	Högst 27 000 varav: SMHI – 18 000 SGU – 9 000	27 000	2,5
Villkor 15 Kalkning, Fiskevård och LOVA <ul style="list-style-type: none"> • Kalkning • Fiskevård • LOVA 		169 838 26 324 235 000	15,8 2,4 21,7
Villkor 16 Åtgärdsarbete mot övergödning	-	-	0,0
Villkor 17 Arbeta enligt havsplaneringsförordningen (2015:400)	-	2 595	0,2
Villkor 18 Bidrag till Helcom för arbete med Östersjön	Högst 2 000	1 114	0,1
Villkor 19 Arbeta med BSAP-fonden och Ospar	Högst 27 000	13 206	1,2
Villkor 20 Minska övergödningen med kompensationsåtgärder.	2 000	2 000	0,2
Villkor 21 Akvatisk restaurering	Minst 73 000	72 740	6,7
Villkor 22 Effektivare vattenförvaltning inklusive arbetet med delåtgärdsprogram	Minst 5 000	7 907	0,7

Villkor 23 Övervakning av tumlare	Minst 6 000	6 649	0,6
Villkor 24 Kostnadstäckning för nationella finansieringen av datainsamling	-	62 824	5,8
Summa		1 083 882	100,0

Tabell 2 Totalt utbetalda medel 2025 anslag 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljön fördelat på anslagposter. Redovisat i tusentals kronor (tkr).

Medel anslag 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	Belopp (tkr)
Ap.1 Disponeras av Naturvårdsverket	30 000
Ap.2 Del till Havs- och vattenmyndigheten	1 083 882
Ap.3 Disponeras av Länsstyrelsen i Örebro	184 000
Ap.4 Disponeras av Länsstyrelsen i Örebro	7 000
Summa anslag 1:11 – inklusive dispositionsrätt	1 304 882

2.1 Medelsfördelning per mottagargrupp

Den största mottagargruppen är, precis som föregående år, statliga myndigheter (tabell 3). De mottar 92,9 procent där Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och länsstyrelserna är bland de största mottagarna. Aktiebolag är den näst största mottagargruppen och mottar 6,3 procent av anslaget följt av ideella föreningar som mottar 0,4 procent. Övriga mottagare är Internationella organisationer, kommuner, stiftelser och fonder, övriga privata bolag samt regioner och kommunalförbund. Dessa tillsammans mottar mindre än 1 procent av anslaget.

Tabell 3 Fördelning av utbetalda medel av anslag 1:11 per mottagargrupp exklusive återbetalda medel. Redovisat i tusental kronor (tkr).

	Bidrag (tkr)	Uppdrag(tkr)	Totalsumma (tkr)
Statliga myndigheter	750 131	81 965	832 095
Lärosäten	75 491	138 522	214 013
Aktiebolag	481	70 163	70 644
Ideella föreningar	4 836	1	4 837
Internationella organisationer	3 101	641	3 741
Kommuner	321	-	321
Regioner, kommunalförbund	-	6	6
Stiftelse och fonder	-	2	2
Summa	834 360	291 299	1 125 660

2.2 Sammanställning av medel till länsstyrelserna

Under 2025 betalade HaV ut cirka 724 miljoner kronor till länsstyrelserna, såväl i bidragsform som genom beställning av uppdrag (tabell 4). Den största andelen av utbetalda medel till länsstyrelserna ges genom bidrag för arbete med att genomföra åtgärder i havs- och vattenmiljön. Nedan redovisas bidrag från anslag 1:11 per länsstyrelse. Den åtgärd som fått mest medel är lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) (villkor 15) följt av medel till kalkningsverksamheten

Tabell 4 Utbetalda bidrag och uppdrag till länsstyrelserna 2025 fördelat per län, exklusive återbetalda medel. Redovisat i tusental kronor (tkr).

Länsstyrelse	Bidrag (tkr)	Uppdrag (tkr)	Totalt (tkr)	Andel av totalt utbetalt belopp till LST (%)
Blekinge	18 960	-	18 960	2,6
Dalarna	21 872	-	21 872	3,0
Gotland	14 976	-	14 976	2,1
Gävleborg	32 964	-	32 964	4,5
Halland	37 357	145	37 501	5,2
Jämtland	25 633	331	25 965	3,6
Jönköping	45 691	4 557	50 248	6,9
Kalmar	30 858	1 240	32 098	4,4
Kronoberg	22 001	3	22 004	3,0
Norrbottnen	44 240	90	44 330	6,1
Skåne	52 336	130	52 467	7,2
Stockholm	33 870	571	34 441	4,8
Södermanland	19 615	-	19 615	2,7
Uppsala	19 588	-	19 588	2,7
Värmland	44 742	-	44 742	6,2
Västerbotten	61 659	1 525	63 185	8,7
Västernorrland	36 236	706	36 942	5,1
Västmanland	15 290	86	15 376	2,1
Västra Götaland	86 133	1 597	87 731	12,1
Örebro	21 794	-	21 794	3,0
Östergötland	25 610	2 519	28 129	3,9
Summa	711 426	13 502	724 927	100,0

(villkor 15). Andra åtgärder som mottagit en större andel av bidragen är akvatisk restaurering (villkor 21), akvatiskt områdesskydd (villkor 5) samt åtgärder som begränsar invasiva främmande arter (villkor 3).

2.3 Riktade statsbidrag till kommuner

Av länsstyrelsernas totalt förbrukade medel (tabell 4) har cirka 223 miljoner kronor betalats ut som riktade statsbidrag till kommunerna (tabell 5). Medlen har gått till bland annat arbete med lokala vattenvårdsprojekt, fiskevård, kalkning och bekämpning av invasiva främmande arter (IAS). Inom anslagspost 3, vilket disponeras av länsstyrelserna och vattenmyndigheterna, har riktade statsbidrag betalats ut inom områdena vattenförvaltning, arbete inom EU:s dricksvattendirektiv 2020/218 och till vägledning, tillsyn, prövning och omprövning av vattenverksamhet.

Tabell 5 Riktade statsbidrag till kommuner, uppdelat per åtgärdstyp 2025 enligt länsstyrelsernas ekonomiska redovisning. Redovisat i tusental kronor (tkr).

Åtgärdstyp	Utbetalt till kommuner (tkr)
Statligt stöd till övrigt åtgärdsarbete, ÅGP, vattenhushållning, Medfinansiering EU-medel (villkor 1)	1 121
Statligt stöd för arbetet mot Invasiva främmande arter (IAS)	1 801
Statligt stöd för åtgärdsarbetet mot övergödning	3 809
Statligt stöd till kalkning, fiskevård och LOVA	211 256
Statligt stöd till restaurering	4 833
Anslagspost 3	83
Summa	222 903

2.4 Sammanställning av medel till övriga mottagare

Utöver medel till länsstyrelserna finansierar HaV åtgärdsarbete genom andra mottagare. Anslaget kan antingen användas som bidrag till åtgärder eller för att finansiera uppdrag som HaV har beställt. Nedan redovisas de 15 största mottagarna under 2025 (tabell 6).

Tabell 6 De 15 största mottagarna av medel utöver länsstyrelserna 2025 uppdelat på uppdrag och bidrag, exklusive återbetalda medel. Redovisat i tusental kronor (tkr).

Mottagare	Uppdrag (tkr)	Bidrag (tkr)	Summa (tkr)
Sveriges lantbruksuniversitet	64 491	118 044	182 535
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	18 000	12 799	30 799
Sveriges geologiska undersökning	9 250	17 575	26 825
Göteborgs universitet	10 250	9 738	19 988
Naturhistoriska riksmuseet	1 482	13 175	14 657
Stockholms universitet	750	6 662	7 412
Statens veterinärmedicinska anstalt	-	6 433	6 433
Transportstyrelsen	4 400	400	4 800
Naturvårdsverket	3 400	-	3 400
Statistiska centralbyrån	-	2 226	2 226
Umeå universitet	-	1 860	1 860
Sjöfartsverket	1 000	460	1 460
Totalförsvarets forskningsinstitut	-	1 152	1 152
Lunds universitet	-	1 006	1 006
Skogsstyrelsen	868	-	868

Sammanställning av medel till SLU

SLU är den näst största mottagaren av medel efter länsstyrelserna och har mottagit 182,5 miljoner kronor under året. Uppdragen som finansierats säkerställer bland annat genomförandet av delar av den nationella datainsamlingen för fisket, integrerad kalkningseffektuppföljning samt

framtagande av vetenskapliga underlag för fisk- och havs- och vattenförvaltningen. Dessa underlag används exempelvis för att utforma åtgärdsplaner.

2.5 Återbetalda medel

Under 2025 har oförbrukade medel från tidigare beviljade bidrag återbetalats till HaV (tabell 7). Detta avser beviljade under 2024 eller tidigare. Totalt har cirka 41,6 miljoner kronor återbetalats till myndigheten under året, vilket innebär en minskning med omkring 10,8 miljoner kronor jämfört med föregående år. De orsaker som länsstyrelserna anger vid återbetalning av medel är att projekt har skjutits upp till nästa år för slututbetalning, att projekten har behövt mindre finansiering än ursprungligen förväntat, eller att projekten har avbrutits för att det saknas utförare för projektet. HaV noterar att eftersom bidragen är ettåriga är det en utmaning för länsstyrelserna att hinna starta upp och genomföra nya projekt för att ersätta ett projekt som avbrutits under innevarande år, då bidragen är ettåriga.

För att använda resurserna effektivt omfördelar HaV de återbetalda medlen till nya åtgärder som främjar havs- och vattenmiljön. En del av dessa medel har under 2025 omfördelats till länsstyrelserna för restaureringsåtgärder och marint områdesskydd. Tabell 8 visar vilka mottagare som har återbetalat medel och de belopp som har återförts HaV:s budget under 2025.

Tabell 7 Utbetalda medel 2025 till SLU exklusive återbetalda medel. Redovisat i tusental kronor (tkr).

Område	Utbetalt (tkr)
villkor 1 Allmänna nyttjandet	80 338
villkor 3 Invasiva främmande arter	918
villkor 5 Akvatiskt områdesskydd	6 190
villkor 7 Bidrag till yrkesfisket	2 224
villkor 9 Älfiskefångster	207
villkor 13 Arbetet enligt havsmiljöförordningen (2010:1341)	23 064
villkor 15 Kalkning, Fiskevård och LOVA	758
villkor 17 Arbeta enligt havsplaneringsförordningen (2015:400)	150
villkor 21 Akvatisk restaurering	1 009
villkor 23 Övervakning av tumlare	6 642
villkor 24 Ge utföraren full kostnadstäckning för kostnader avseende den nationella finansieringen av datainsamling	61 034
Summa	182 535

Tabell 8 Återbetalda medel som inkommit till HaV under 2025 från tidigare års bidragsutbetalningar. Redovisat i tusental kronor. (tkr).

Mottagare	Belopp (tkr)
Göteborgs universitet	100
Länsstyrelsen i Blekinge län	890
Länsstyrelsen i Dalarnas län	1 967
Länsstyrelsen i Gotlands län	311
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	709
Länsstyrelsen i Hallands län	453
Länsstyrelsen i Jämtlands län	449
Länsstyrelsen i Jönköpings län	667
Länsstyrelsen i Kalmar län	6 360
Länsstyrelsen i Kronobergs län	916
Länsstyrelsen i Norrbottens län	552
Länsstyrelsen i Skåne län	531
Länsstyrelsen i Stockholms län	2 030
Länsstyrelsen i Södermanlands län	1 258
Länsstyrelsen i Uppsala län	4 284
Länsstyrelsen i Värmlands län	2 993
Länsstyrelsen i Västerbottens län	1 114
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	893
Länsstyrelsen i Västmanlands län	3 618
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	7 245
Länsstyrelsen i Örebro län	1 073
Länsstyrelsen i Östergötlands län	109
Sveriges geologiska undersökning	12
Sveriges lantbruksuniversitet	3 096
Summa	41 628

3 Uppföljning av sysselsättningseffekter

Medlen som omsätts genom anslag 1:11 skapar både direkta och indirekta sysselsättningseffekter. De direkta effekterna uppstår främst genom kostnader för personal eller inköp av tjänster från underleverantörer, antingen direkt via HaV eller genom bidrag till länsstyrelser och andra aktörer. Dessa effekter är relativt enkla att kvantifiera, exempelvis genom lönekostnader eller konsultarvoden.

De indirekta sysselsättningseffekterna är svårare att mäta, då de kräver mer omfattande analyser, såsom fallstudier och lokala undersökningar. Trots detta går det att göra kvalificerade bedömningar baserade på observationer från projekt finansierade av anslag 1:11 samt tidigare studier och utvärderingar.

3.1 Direkta sysselsättningseffekter

De direkta sysselsättningseffekterna som uppstår genom medel från anslag 1:11 kan delas in i två huvudkategorier. För det första genereras sysselsättning genom HaV:s direkta inköp av underlag, data, kunskap och extern kompetens. För det andra skapas effekter genom de medel som tilldelas länsstyrelserna. Sammanlagt beräknas anslag 1:11 ha bidragit till 744 årsarbetskrafter (ÅAK).

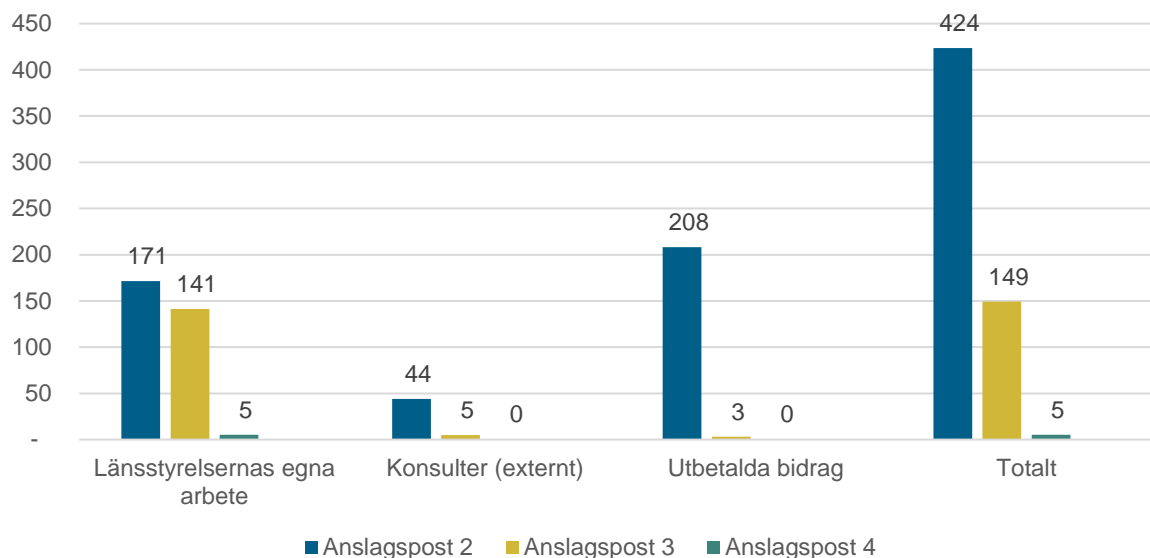
Direkta sysselsättningseffekter genom inköp av tjänster och kunskap på HaV

Av det totala anslaget har uppskattningsvis 291 miljoner kronor, motsvarande cirka 26 procent, använts för inköp av exempelvis underlag, data och konsulttjänster. Medlen beräknas generera omkring 166 årsarbetskrafter (ÅAK¹). De största sysselsättningseffekterna återfinns inom statliga myndigheter, där cirka 117 ÅAK skapas – varav cirka 67 ÅAK vid SLU. Den näst största gruppen utgörs av aktiebolag, där omkring 40 ÅAK genereras. En betydande del av dessa arbetar som konsultstöd inom HaV för specifika projekt.

Direkta sysselsättningseffekter genom bidrag till länsstyrelserna

Länsstyrelserna använder delar av anslag 1:11 för att finansiera sina lönekostnader i arbetet med exempelvis vattenförvaltningsförordningen, bidragsadministration, planering, inventering, samverkan och provtagning. Dessutom har anslaget använts för att anlita externa konsulter för utredningar, såsom förstudier och framtagande av kunskapsunderlag kopplade till anslagets villkor, vilket bidrar till direkta sysselsättningseffekter. Vidare har länsstyrelserna upphandlat tjänster från entreprenörer, exempelvis grävmaskiner, lastbilar och helikoptrar, för att genomföra restaureringsåtgärder och kalkning. Genom användningen av anslag 1:11 beräknas cirka 578 ÅAK ha skapats under 2025.

¹ Antalet årsarbetskrafter för konsulter och externa uppdragstagare har beräknats med en timkostnad på 1000 kr och att man arbetar 1760 timmar över ett år, enligt HaV:s schablonvärde från tidigare åiterrapporter.



Figur 1 Antalet årsarbetskrafter enligt länsstyrelsernas ekonomiska redovisning fördelat per anslagspost och typ av kostnad.

Utöver att finansiera egna uppdrag har länsstyrelserna även betalat ut bidrag till exempelvis kommuner, andra statliga myndigheter och aktiebolag, vilket också skapar direkta sysselsättningseffekter. I figur 1 redovisas antalet ÅAK kopplade till länsstyrelsernas egna arbete², externa konsulter samt utbetalda bidrag. Redovisningen är uppdelad per anslagspost enligt regleringsbrevet för 2025. Anslagspost 3 och 4 finansieras genom dispositionsrätt direkt till länsstyrelserna, medan anslagspost 2 finansieras genom bidrag från HaV.

3.2 Indirekta sysselsättningseffekter

När vattenmiljön förbättras, gynnar det olika verksamheter och företag som är indirekt kopplade till eller påverkas av en god vattenmiljö. Nedan redovisas exempel på indirekta sysselsättningseffekter från 2025.

De marina restaureringsåtgärder som finansieras av anslaget syftar till att stärka eller förbättra bottenmiljöer och vattenkvaliteten. Exempel på projekt under 2025 var biologiska åtgärder såsom metodutveckling för restaurering av blåmusselbankar och tare (alger) samt testplantering av ålgräs. Även morfologiska åtgärder för att återställa eller etablera lekområden för fisk i kustområden utgjorde en hög andel av de finansierade åtgärderna. Ytterligare exempel var åtgärder för att motverka erosion av strandängar och förbättra vattenkvaliteten i angränsande grunda vikar samt stenrevsrestaurering där stenfiske förekommit historiskt. De primära sysselsättningseffekter som sker i samband med åtgärderna är arbetstillfällen för ett flertal entreprenörer och konsultbolag. På sikt kommer även ökade naturvärden och bra vattenkvalitet, gynna sysselsättning i form av intäkter kopplade till friluftsliv, sportfiske, besöksnäringar, hotell, café- och restaurangverksamhet. I förlängningen kommer de miljöförbättrande åtgärderna även att gynna yrkesfisket och andra blåa näringar vilka är en viktig del av livsmedelsproduktionen.

² Antalet årsarbetskrafter (ÅAK) för länsstyrelsernas egna arbete har beräknats med att en årsarbetskraft arbetar 1760 timmar över ett år.



Figur 2 Branscher där potentiella indirekta sysselsättningseffekter kan uppnås genom åtgärder i vattenmiljön finansierade genom anslag 1:11.

I figur 2 presenteras potentiella branscher där indirekta sysselsättningseffekter kan skapas genom insatser som förbättrar vattenmiljön och förutsättningarna för verksamheter beroende av en god vattenmiljö. Notera att branscherna påverkar varandra. Till exempel skapar fritidsfisket sysselsättningseffekter både i hotell- och restaurangbranschen men även inom detaljhandeln och transportbranschen.

Åtgärd mot övergödning

Anläggning av våtmark är en central åtgärd mot övergödning och innebär att man skapar en grund vattenmiljö som fungerar som ett naturligt filter. Våtmarker anläggs vanligtvis i jordbrukslandskapet för att minska läckage av fosfor och kväve till vattenmiljöerna.

Exempel från 2025 års rapportering från länsstyrelserna: Länsstyrelsen i Kalmar fördelade cirka 2,7 miljoner kronor i LOVA-bidrag till Västerviks kommun, som samordnade anläggandet av ett tiotal våtmarker. Projektet skapade direkta sysselsättningseffekter för konsulter och entreprenörer och förväntas på sikt förbättra vattenkvaliteten i både inlandsvatten och kustvatten. En förbättrad vattenkvalitet i kustvattnet skapar bättre förutsättningar för bad och friluftsliv, vilket i sin tur ger indirekta sysselsättningseffekter i form av ökad turism för hotell, restauranger, butiker och turistföretag i kommunen.

Kalkning – åtgärd mot försurning

Kalkning av sjöar och vattendrag syftar till att motverka de skadliga effekterna av försurning, som orsakats av historiska luftutsläpp av svavel och kväveoxider från industri och trafik i Europa.

Exempel från 2025 års rapportering från länsstyrelserna: Länsstyrelsen i Västra Götaland redovisar att deras kalkningsverksamhet är den näst största i landet och ger både primära och sekundära sysselsättningseffekter. Kalkningen upprätthåller en god vattenkemi för att bland

annat fisk ska fortleva. Detta bidrar i sin tur till att fisket i hundratals vatten har upplåtits för allmänheten. Kopplingen mellan fritidsfisket och kalkningen är stark och Västra Götaland uppges vara det område där fritidsfisket ger upphov till högst omsättning inom främst hotell- och restaurangbranschen, följt av detaljhandeln.

Restaurering av vattenmiljöer

Akvatisk restaurering syftar till att återställa sjöar, vattendrag och kustmiljöer till ett mer naturligt och funktionellt tillstånd efter historisk fysisk påverkan från flottledsrensningar, dikning, dammbyggen och uträtning av vattendrag. Restaurerade sjöar och vattendrag skapar förutsättningar för rika, väl fungerande ekosystem och bidrar till att dämpa effekten av klimatförändringar.

Exempel från 2025 års rapportering från länsstyrelserna: Länsstyrelsen Halland slutförde ett projekt vid Alafors kvarn i Kungsbackaån som resulterade i fri vandringsväg förbi ett historiskt vandringshinder för arterna lax och havsnejonöga. Projektet involverade ett flertal konsultbolag och maskinentreprenörer och genererade cirka 40 arbetsdagar av primär sysselsättning. Den förbättrade konnektiviteten bedöms förbättra rekryteringen av lax och öring och stärka sportfisket i ån. Vid platsen finns ett café där besökare kan beskåda laxens lek och havsnejonögats vandring, vilket illustrerar hur en ekologisk restaureringsåtgärd kan bli en upplevelse som får positiva effekter för besöksnäringen. Projektet uppmärksammades positivt i lokalpressen och markägaren uttryckte stor tillfredsställelse med resultatet, ett exempel på hur naturvård och samhällsnytta kan förenas i en och samma insats.

4 Åtgärder för att förbättra, bevara, planera, restaurera och skydda havs- och vattenmiljöer (villkor 1)

Anslagsposten får användas för utgifter för insatser och åtgärder för att förbättra, bevara, planera, restaurera och skydda havs- och vattenmiljöer. Anslagsposten får, där förordningar inom området så medger, även användas för statsbidrag. Anslagsposten får också användas för medfinansiering av EU-medel, medlemskap i internationella organisationer samt för utvärdering av ovan angivna insatser och åtgärder.

Villkor 1 omfattar verksamheter inom anslag 1:11 enligt HaV:s uppdrag och instruktion, där inga särskilda villkor anges i regleringsbrevet. Enligt HaV:s beslut om användningen av anslaget kan medel fördelas till länsstyrelser och, efter prövning, till andra myndigheter och organisationer. Syftet är att finansiera insatser för att förbättra, bevara, restaurera, planera och skydda havs- och vattenmiljöer.

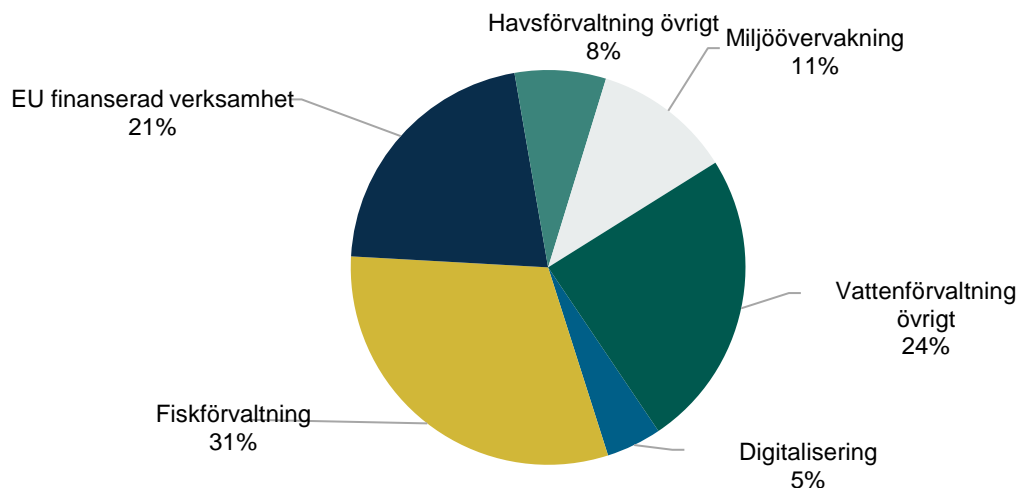
Medlen kan även täcka verksamhetskostnader som stödjer åtgärdsarbetet, såsom genomförande av åtgärdsprogram inom havs-, vatten- och fiskeförvaltningen, digitaliserings- och informationsinsatser, samt datainsamling och vetenskaplig rådgivning inom fiskförvaltningen. Vidare kan anslaget användas för kunskapsynteser och expertstöd, konsultkostnader samt uppdrag där myndigheten saknar resurser eller tillräcklig kompetens.

4.1 Övergripande fördelning av villkor 1

Under 2025 avsattes 288 miljoner kronor för bidrag och uppdrag i enlighet med användningen av villkor 1. Av dessa utgjorde 41,6 miljoner kronor återbetalade medel, vilket resulterar i ett nettobelopp på 246,2 miljoner kronor (tabell 9).

Tabell 9 Övergripande fördelning av villkor 1. Redovisat i tusental kronor (tkr).

	Bidrag (tkr)	Uppdrag (tkr)	Återbetalning (tkr)	Totalt (tkr)
Villkor 1	62 292	183 868	- 41 628	246 160



Figur 3 Procentuell fördelning av användningen av villkor 1, Exklusive återbetalda medel enligt HaV:s ekonomiska redovisning.

Figur 3 ger en övergripande bild av hur medlen inom villkor 1 har fördelats. Det är dock viktigt att notera att det finns en viss överlappning mellan olika områden. Exempelvis medfinansieras vissa digitaliseringskostnader även med EU-medel, vilket innebär att vissa utgifter kan höra till fler än en kategori. Figuren ska därför främst ses som en översikt av medlens användning.

I de följande avsnitten presenteras ett urval av medel som använts inom villkor 1.

4.2 Exempel på resultat och effekter inom villkor 1

Akvatisk övervakning och datainsamling

Under året har flera utvecklingsaktiviteter genomförts för att stärka HaV:s förmåga att beställa och hantera övervakning, information och kunskapsunderlag. Syftet är att säkerställa ett robust beslutsunderlag för förvaltningen av den akvatiska miljön och fiskbestånden, så att rätt åtgärder sätts in på rätt plats. Med stöd av anslag 1:11 har HaV ansvarat för och samordnat insamling av data inom flera viktiga områden.

Övervakningen av nationellt och internationellt förvaltade fiskbestånd är avgörande för att säkerställa ett hållbart nyttjande av fiskresurserna och för att uppfylla nationella och internationella förvaltningsåtaganden. Vetenskapligt grundade beståndsanalyser ger beslutsunderlag för fiskereglering och uppföljning av förvaltningsåtgärder. För beståndsanalyserna behövs kunskapsunderlag om artförekomst, utbredning, populationsstorlek och struktur. Övervakning av hälsa och genetik bidrar till den samlade bilden av fiskbestånden.

Inom dagens övervakning av fisk används metoder som påverkar fiskens välbefinnande, både under fångstprocessen och när fångsten analyseras. För att och reducera dödligheten av fisk i övervakningen har nuvarande metodik anpassats med syfte att minska antalet dödade fiskar och skaldjur enligt 3R (Reduce, Replace, Refine). Förutom att minska påverkan på fiskars välbefinnande leder icke-invasiv metodik oftast till minskade kostnader så att medel kan fördelas om till annan övervakning.

En kvalitetshöjning har skett av kunskapen om viktiga nationellt förvaltade fiskbestånd i de stora sjöarna. Detta har gjorts genom förbättrad dokumentation och tillgängliggörande av data. Insatser har gjorts för att öka mängden av åldersdata och möjlighet att förlänga tidserier av gamla provfisker genom interkalibrering. Genom detta kan mer välinformerade beslut tas för att få positiva effekter på fisk- och skaldjursbestånden.

Syftet med övervakningsprogrammet avseende främmande arter är att tidigt upptäcka introduktion av invasiva främmande arter (IAS) och spridning till nya områden där förekomsten tidigare inte varit känd. Övervakningen genomförs på platser baserat på modell över högriskområden, så kallade "hotspots", för introduktion och spridning av främmande arter. Det genomförs med DNA-baserade metoder. Medborgarforskning ingår i övervakningsprogrammet genom allmänhetens inrapportering till Artportalen med den förenklade webb-appen Rappen³, vars data tillgängliggörs i Artfakta–Fyndkartor⁴. Datainsamlingen ger förutsättningar att upptäcka förändringar i utbredning och spridningsmönster, vilket i sin tur gör det möjligt för en effektivare bekämpning av IAS.

För att öka kunskapen om genetisk inomartsvariation och förutsättningar för olika populationers långsiktiga överlevnad och ekosystemens resiliens övervakar HaV genetisk mångfald genom att följa genetisk variation mellan och inom populationer inom ett antal utvalda arter. Resultaten från övervakningen visar att vårlekande sill/strömming i Östersjön är genetiskt uppdelad i tre huvudpopulationer (en nordlig, en sydlig och en central-population), vilket återspeglar lokala genetiska anpassningar. Information från övervakning och framräknade genetiska indikatorer bidrar till Sveriges rapportering inom ramen för FN:s konvention om biologisk mångfald.

Hälsa och sjukdomar hos marina däggdjur är en efterfrågad och viktig indikator. Den används för att bedöma tillståndet i våra vattenmiljöer och effekter av mänskliga aktiviteter som orsakar buller, effekter i näringsväven, fysisk påverkan och miljöföroreningar samt på lång sikt klimatförändringens olika påverkan på ekosystemen. Övervakningen av hälsa och sjukdomar av marina däggdjur utförs av Naturhistoriska riksmuseet (NRM) och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA).

Vattenprovtagning av sjöar görs idag vanligtvis med båt eller helikopter. I syfte att minska kostnaderna och miljöpåverkan har provtagning med drönare utvecklats och testats. Testen av utrustning och metodik har varit framgångsrika och provtagningen blir mindre resurskrävande i tid och antal personer. Detta innebär lägre kostnader och den nya tekniken förväntas även ge minskade utsläpp av växthusgaser. Vidare syftar projektet till att ta fram underlag för SIS-standardisering av provhämtaren.

Den löpande övervakningen av tumlare har under 2025 kompletterats med regional övervakning för tumlare i flera kustområden och i Östersjöns utsjö. Sverige har under 2023-2025 samarbetat med övriga Helcom-länder inom projektet Static Acoustic Monitoring of Baltic Harbour porpoise II (SAMBAH II). Den datainsamling som genomfördes för Bälthavspopulationen och Nordsjöpopulationen under 2022 inom Small Cetacean Abundance in the North Sea IV (SCANS IV), har under 2025 legat till grund för analyser som publicerats i vetenskapliga rapporter. SCANS

³ [Rappen – rapportering av vattenorganismer - Arter och livsmiljöer - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](https://havochvatten.se)

⁴ [Fyndkartor - Artfakta från SLU Artdatabanken](#)

IV data användes inom art- och habitatdirektivets artikel 17 rapportering av gynnsam bevarandestatus (GYBS) under 2025.

SLU Aqua beskriver i fiskbarometern (www.fiskbarometern.se) tillstånd och trender för fler än 100 bestånd av fisk och skaldjur i havet, längs kusten och de fyra stora sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren och Hjälmaren. Fiskbarometern utgör ett viktigt kunskapsunderlag för fiskförvaltningen.

Övervakningen av fisk, kräftdjur och blötdjur är utformad för att täcka olika livsmiljöer och levnadssätt. Övervakningsprogrammet är avgörande för att samla kunskap om effekterna av smittsamma sjukdomar samt om hur ekosystemen påverkas av klimatförändringar, miljöföroreningar och invasiva arter. Övervakningen ger även viktig information om beståndens hälsostatus, vilket är grundläggande för både nationell förvaltning och internationella åtaganden.

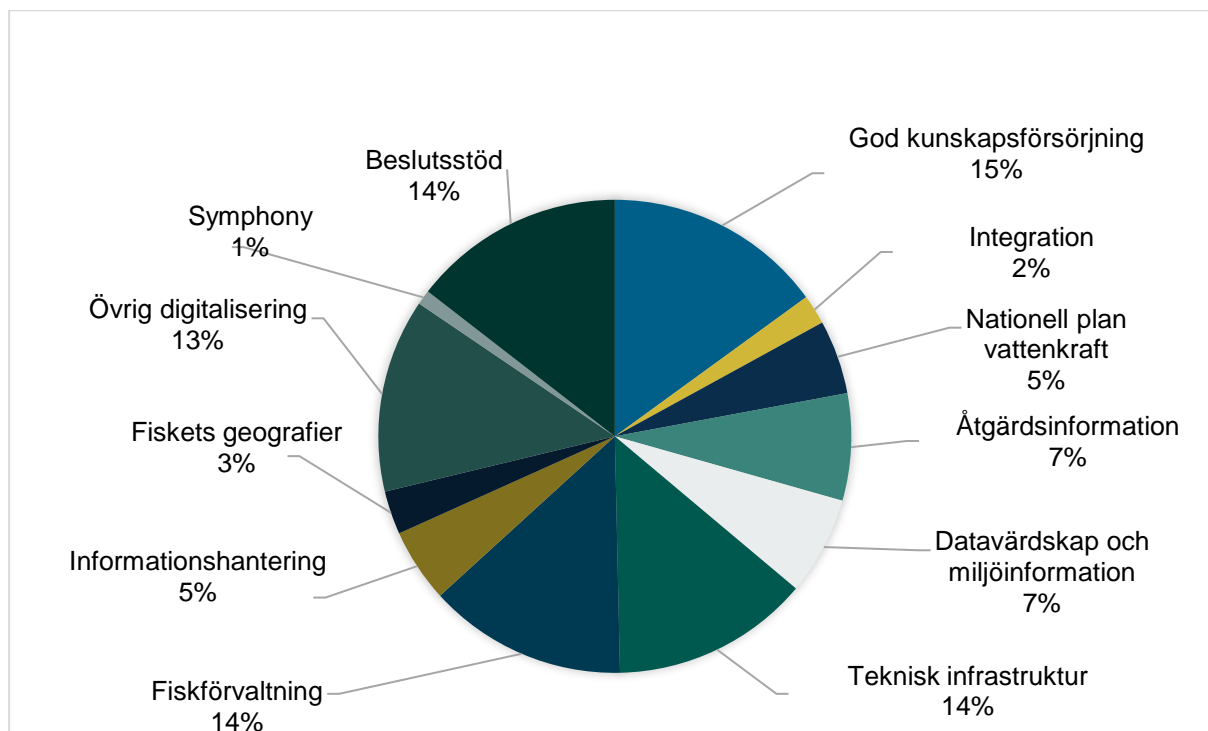
Utvecklingen av en nationellt enhetlig biogeografisk övervakning av tillståndet i marina livsmiljötyper har fokuserat på användningen av fritt tillgängligt satellitdata (Sentinel 2 inom Copernicus-programmet) och att möjliggöra en i hög grad automatiserad fortlöpande spatiell kartläggning av den bentiska vegetationen. Användningen av automatiserad satellitklassning kan inte användas för alla enskilda livsmiljötypsförekomster, men i de fall man kan koppla utbredningen av den bentiska växtligheten till förekomstens tillstånd levererar metoden en extremt effektiv fortlöpande övervakning.

För mer detaljerad information om den miljöövervakning som finansierats av anslag 1:11 hänvisas till redovisningen av regeringsuppdraget Medelsanvändning miljöövervakning för 2025.

Digitaliseringsinsatser

Under 2025 använde myndigheten cirka 43 miljoner kronor från det allmänna nyttjandet (villkor 1) till digitalisering i olika delar av verksamheten. Medlen har finansierat insatser inom cybersäkerhet, digital förvaltning, utveckling av IT-stöd samt förutsättningsskapande arbete. Insatserna har stärkt myndighetens operativa förmåga, gjort IT-miljön mer robust och förbättrat tillgången till information och beslutsstöd. En övergripande fördelning av digitaliseringskostnaderna mellan de olika verksamhetsområdena redovisas i Figur 4.

Medel har använts för att stärka myndighetens informations- och cybersäkerhet samt kontinuitetsförmåga. Myndigheten har utvecklat en sekundär driftmiljö som gör att verksamhetskritiska tjänster kan fortsätta fungera vid störningar i den ordinarie driftmiljön. Förbättrad behörighetsstyrning och förhöjda autentiseringskrav har minskat risken för obehörig åtkomst. Myndigheten har upphandlat central säkerhetslogghantering med dygnet-runt-övervakning. Lösningen samlar loggar från verksamhetskritiska system och tjänster, vilket förbättrar möjligheterna att upptäcka och hantera säkerhetsincidenter.



Figur 4 Procentuell fördelning av digitaliseringskostnader inom villkor 1 enligt HaV:s ekonomiska redovisning.

Genomförda åtgärder under året har bland annat resulterat i:

- Införande av digitalt processtöd för hantering av anställning, förändring och avslut av behörigheter för anställda och konsulter, vilket minskar administrativa ledtider och säkerhetsrisker.
- Ersättning av en äldre integrationstjänst med modern funktionalitet, vilket minskar teknisk skuld och driftberoenden.
- Avveckling av IT-tjänsten Ghostguard, vilket minskar förvaltningskostnader och komplexitet.
- Införande av separat nät för externa användare från andra myndigheter, vilket möjliggör säkert samarbete utan att påverka intern säkerhetsnivå.

Arbetet med livscykelhantering av IT-system har förbättrat kontrollen över systemens säkerhetsstatus och beroenden, vilket är en förutsättning för långsiktigt hållbar IT-förvaltning.

Medel har använts för att utveckla myndighetens förmåga inom datadrivet beslutsstöd och geografisk informationshantering. En intern AI-labbmiljö har etablerats och en myndighetsövergripande arbetsgrupp har bildats. Det har ökat den interna AI-kompetensen och gjort det möjligt att testa tillämpningar i en kontrollerad miljö, vilket minskar risker vid införande i produktion.

Genom tjänsten Kartstöd som gemensam plattform har myndigheten samlat och standardiserat geografisk information. Det minskar dubbelarbete och gör aktuella underlag mer tillgängliga i verksamhetsprocesserna.

Ett nytt handläggarsystem för NAP-inrapportering har utvecklats och införts. Systemet har ersatt en tidigare manuell Excel-baserad hantering, vilket har:

- minskat manuellt arbete,
- minskat sårbarhet kopplad till personberoende,
- förbättrat datakvalitet och spårbarhet,
- möjliggjort automatiserad publicering till extern IT-tjänst.

Sammantaget har detta ökat effektiviteten i handläggningen och kvaliteten i den information som tillgängliggörs externt.

Medel har använts för att utveckla ett nytt IT-stöd för planering, beställning och uppföljning av kunskapsunderlag. Systemet stödjer hela processen från behovsidentifiering till leverans och uppföljning. Systemet ger bättre överblick över pågående och planerade beställningar och gör det lättare att följa upp kostnader och leveranser. Detta stärker myndighetens förmåga att prioritera resurser och säkerställa att kunskapsunderlag tas fram i rätt tid. Myndigheten genomför årligen cirka 300 beställningar av kunskapsunderlag, och systemet används av cirka 130–150 användare. Digitaliseringen av processen har minskat administrativa moment och ökat transparensen i hanteringen.

Medfinansiering av EU-projekt för bättre havs- och vattenmiljöer (villkor 1)

LIFE är ett EU-program som totalt omfattar 5,43 miljarder euro för programperioden 2021–2027. Bidrag ur LIFE kan användas för att finansiera upp till mellan 60-75 % av den totala projektkostnaden för natur-, miljö-, energi- eller klimatrelaterade projekt. HaV medfinansierar omkring 30 % av den totala projektkostnaden för projekt som uppfyller villkoren för medfinansiering från anslag 1:11. Villkoren innebär att projektet ska relatera och medverka till att uppnå de miljömål som kopplar till HaV:s uppdrag och instruktion. De kan också bidra till genomförandet av åtgärder enligt åtgärdsprogrammet för vattenmiljön eller havsmiljön. HaV ser att nyttjandet av LIFE kan öka genom ett långsiktigt nationellt stöd för medfinansiering. 2025 utbetalade HaV bidrag på 1.81 miljoner euro (tabell 10). Runt 80 procent av HaV:s medfinansiering går till projekt som är inriktade på restaurering.

Projektet GRIP on LIFE slutfördes under 2025. Projektet har arbetat för gynnsam bevarandestatus inom skogens vattenmiljöer i Natura 2000-området. Åtgärder inom Sveriges Prioriterade åtgärdsplan för Natura 2000 (Prioritized Action Framework - PAF) har genomförts. I projektet har sedan 2018 myndigheter, skogsägarföreningar och intresseorganisationer, sammanlagt 16 olika partners, samverkat för att skydda, återställa och förbättra miljön i vattendrag och våtmarker. GRIP on LIFE har bland annat resulterat i det digitala kartverktyget Skogsvattenkartan för stärkt naturvårdshänsyn vid handläggning av avverkningsanmälningar i anslutning till vattenmiljöer, försöksområdet Trollberget i Västerbotten (för värdering av miljöanpassningar av olika skogsbruksåtgärder), cirka 65 demonstrationsområden för spridande av goda exempel på naturvårdshänsyn i vattenlandskapet, ett 60-tal rapporter och delrapporter, utbildningsplattformen Vattendragsrestaurering.se för restaureringsentreprenörer samt kunskapshöjande material för skola och utbildning.

Tabell 10 LIFE-projekt medfinansierade av anslag 1:11 2025. Redovisat i tusental euro (tEUR).

Projekt	Mottagare	Inriktning	Projektid	Bidrag HaV 2025 (tEUR)	Totalt bidrag HaV (tEUR)	Total Projektbudget (tEUR)	Andel medfinansiering EU(%)
LIFE IP Rich Waters¹	Lst Västmanland, IVL, SLU	Vattenförvaltningens åtgärdsprogram	2017-2025	0	5 362	30 066	32
LIFE IP GRIP¹	Skogsstyrelsen	Våtmarker, vattendrag, skogslandskap	2018-2026	142	3 332	16 654	58
LIWE LIFE	Lidköpings Kommun	Cirkulärt avloppsreningsystem	2019-2027	0	210	7 582	39
LIFE CONNECTS¹	Lst Skåne	Ekosystemfunktioner, restaurering	2019-2026	124	2 476 ²	9 787	54
LIFE Lophelia	Lst Västra Götaland	Restaurering, ögonkorall	2019-2025	55	689	3 127	59
Rivers of LIFE¹	Lst Gävleborg	Restaurering	2019-2026	294	2 940 ³	8 331	56
ECOSTREAMS¹	Lst Västerbotten	Restaurering	2021-2027	1 121	5 522 ⁴	17 039	54
LIFE REVIVES	Lst Norrbotten	Restaurering, flodpärlmussla	2021-2027	0	1 396 ⁵	3 750	60
LIFE CIBBRiNA	Sveriges Lantbruksuniversitet	Bifångster, hotade arter	2023-2027	32	136	4 115 ⁶	67
TRIWA LIFE¹	Lst Norrbotten	Restaurering	2023-2030	2	3 911	11 661 ⁷	60
Improve Aquatic LIFE¹	Lst Skåne	Restaurering	2024-2031	41	7 190	34 029	60
Summa tEUR				1 811	33 164	183 182	

¹ Hav är partner i projektet

²245 tEUR extra i bidrag som inte medfinansieras av EU varav ca 150 tEUR i täckning för ökade bränslekostnader.

³483 tEUR extra i bidrag som inte medfinansieras av EU på grund av ökade bränslekostnader.

⁴136 tEUR extra i bidrag som inte medfinansieras av EU på grund av ökade bränslekostnader.

⁵2 tEUR extra i bidrag som inte medfinansieras av EU på grund av ökade bränslekostnader.

⁶ Detta avser SLU:s budget i projektet. Budgeten för samtliga partners är på 12 399 tEUR.

⁷ Detta avser budgeten för Lst Norrbotten med svenska partners i projektet. Med partners i Finland inräknade är den totala budgeten på 21 364 tEUR.

Projektet GRIP on Life har även genomfört fysisk restaurering av cirka 50 hektar våtmarker och vattendrag, bland annat åtgärdande av vandringshinder i Gnyltån i Jönköpings län genom ett omlöp och nedmontering av flottledsdamm i Norrån inom Öreälvens avrinningsområde i Västerbotten. Projektets resultat innebär förbättrad förmåga att arbeta med skogens vattenmiljöer. Förmågan har utvecklats hos projektets partners och projektet har samtidigt tagit fram och spridit kunskap och verktyg som även andra aktörer kan använda. Detta för att minska påverkan på livsmiljöer i Natura 2000-nätverket samt för att kunna visa konkret hur det går att kombinera ett aktivt skogsbruk med hänsyn till vattendrag och våtmarker i skogslandskapet. HaV har under 2025 utlyst medel för skrivarestöd för framtagandet av ansökningar till EU:s LIFE-program (tabell 11). Utlysningen har riktat sig mot projekt som bidrar till att förbättra havs- och vattenmiljöer och skrivarmedel har beviljats till de projekt som HaV bedömt går i linje med

Tabell 11 Utbetalda skrivarmedel för arbete med ansökningar till EU:s miljöfond LIFE 2025. Redovisat i tusental kronor (tkr).

Projekt	Mottagare	Inriktning	Skrivarmedel 2025 (tkr)
RHEO for LIFE	Länsstyrelsen i Jämtlands län	Restaurering	150*
RIWUS LIFE	Länsstyrelsen i Västmanlands län	Restaurering	300
Web of LIFE	Länsstyrelsen i Hallands län**	Restaurering	150
Summa			600

*Beviljades 275 tkr i skrivarmedel 2023

**Hushållningssällskapet i Halland har den största rollen i projektet för Sveriges del

myndighetens prioriteringar och verksamhetsstrategi. Ansökningarna ska hålla en tillräckligt hög kvalitet för att kvalificera som LIFE-ansökan. HaV:s bedömning är att strategin med att stödja aktörer i arbetet med projektansökningar ökar intresset för havs- och vattenrelaterade LIFE-projekt och är en form av styrmedel då HaV i ett tidigt stadium kan stödja utvecklingen av projekt som kan vara relevanta att medfinansiera.

Interreg är ett EU-program som handlar om att utveckla samarbetet över nationsgränserna för att lära tillsammans, hitta gemensamma lösningar på gemensamma problem och överbrygga gränshinder i syfte att skapa hållbar tillväxt och utveckling. Interreg omfattar numera omkring 8 miljarder euro och programmet ska bidra till de fem målen för EU:s investeringar 2021-2027.

HaV medfinansierar totalt 8 Interregprojekt (tabell 12). En variation av aktörer driver de nuvarande projekten, exempelvis länsstyrelser, universitet, ideella föreningar och organisationer. HaV:s medfinansiering utgör mellan 12,4 och 40 % av mottagarens projektbudget inom EU-projektet, beroende på medfinansieringsgraden från EU samt eventuell övrig finansiering. För att projektet ska kunna få bidrag till medfinansiering från anslag 1:11 gäller liknande villkor som för LIFE-projekt. I tabellen nedan presenteras de projekt som HaV medfinansierar inom Interreg.

Under 2025 påbörjades projektet "MASSIW Developing acid sulfate soils management for improved water status". Projektet syftar till att skapa förutsättningar för att minska syra och metalläckage från sura sulfatjordar. I detta ingår att stärka förmågan att ge vägledning för jord- och skogsbrukets hantering av mark och vatten med särskilt fokus på sura sulfatjordar. Projektet ska öka kunskapen och förståelsen hos lokala intressenter för hur sura sulfatjordar bör förvaltas för att undvika miljöbelastning och i relation till behovet av att öka lokal produktion av livsmedel samt anpassning till ett förändrat klimat. Fokus under året har varit att starta upp projektorganisationen och aktiviteter i projektet. Projektet deltog på The 10th International Acid Sulfate Soils Conference i Luleå. Jordprover har samlats in och jordanalyser har startats vid Åbo akademi. Arbetet med att ta fram en ny karta över sura sulfatjordar har påbörjats och en del fältundersökningar har gjorts som bland annat behövs som underlag för de fysiska åtgärder som ska utföras i projektet.

Tabell 12 Interreg-projekt medfinansierade av anslag 1:11 2025. Redovisat i tusental euro (tEUR).

Projekt	Mottagare	Inriktning	Projektid	Bidrag 2025 (tEUR)	Totalt bidrag HaV (tEUR)	Total projekt-budget* (tEUR)	Andel med-finansiering EU (%)
ReFish	Håll Sverige rent	Marint skräp, förlorade fiskeredskap	2023-2026	12	36	541	80
SeaMoreEco	Lst Norrbotten, Lst Västerbotten	Marin inventering	2023-2025	85	245	1 099	60
MANABAS COAST	Lst Västra Götaland	Klimatanpassning, grundavikar	2022-2027	16	134	671	60
Norsaic**	HaV	Havsplanering	2023-2026	20	117	292	60
DEMASK	IVL	Undervattensbullen från fritidsbåtar	2024-2026	0	145	362	60
MASSIW	Lst Västerbotten, SGU och Linnéuniversitet	Sura sulfatjordar	2025-2028	43	141	961	65
BB Alien	Lst Norrbotten	Invasiva främmande arter	2025-2028	14	96	550	65
Östersjövikare i en miljö under förändring	Naturhistoriska riksmuseet	Vikares livsmiljö	2025-2028	41	147	602	65
Summa tEUR				231	1 061	5 078	

*Avser budget för svenska partners i respektive projekt

** HaV är partner, medfinansiering avser HaV:s interna deltagande i projektet.

Utveckling av fysikalisk-kemiska och biologisk bedömningsgrunder för kustvatten, sjöar och vattendrag för korrekt bedömning av status och fastställande av mål (MKN).

Inom ramen för arbetet med att utveckla nya bedömningsgrunder för kustvatten ligger fokus i detta uppdrag på att utveckla en bedömningsgrund för makroalger i hårbottenmiljöer. Arbetet löper under två år och samordnas av Stockholms och Göteborgs universitet och utvecklas i samarbete med berörda utförare i Sverige samt forskare och myndigheter i Danmark. Under året har framförallt planeringsarbete utförts samt workshops i samarbete med Danmark där en strategisk plan togs fram för arbetet. Planen inkluderar utvärdering av nya förslag på index för makroalger samt biodiversitetsindex över toleranta och icke-toleranta arter initialt testat i Östersjön på uppdrag av Havs- och vattenmyndigheten. Därutöver inkluderar planen en översyn av alternativa billigare övervakningsmetoder till den nuvarande kostsamma dykningsmetoden samt harmonisering av referensvärden. En ny bedömningsgrund och utveckling av kostnadseffektiva övervakningsmetoder har en betydande effekt i miljön eftersom de utgör grund för vilka åtgärder som behöver inrättas för att nå målen för god ekologisk status och därigenom även de havsanknutna miljömålen.

Inom ramen för utvecklingsprojekt har SLU under året genomfört uppdrag med fokus på bedömningsgrunder för övergödning och framförallt försurning. För fosfor i sjöar och vattendrag har bland annat beräkningarna av referensvärden uppdaterats utifrån synpunkter från vattenmyndigheterna och baserat på data från PLC8. Avseende försurning har det tagits fram metodik för att beräkna klassgränser för biologiska parametrar i naturligt sura och naturligt

näringsrika vatten. Ansatser har gjorts för att undersöka möjligheten att få fram ett bättre referensunderlag för ett nytt nordiskt försurningsindex för bottenfauna (NAMI) och vid behov revidera klassgränserna för försurning. Under hösten 2025 har remiss⁵ lämnats från HaV om nytt förslag på fysikalisk-kemisk bedömningsgrund för försurning i sjöar och vattendrag. Inför det arbetet har fokus legat på att bistå Havs- och vattenmyndigheten i att utveckla verktyget för försurningsbedömning så att det kan bedöma kalkade vatten, utveckla ett verktyg och en databas för kalkningspåverkan av sjöar och vattendrag, tillgängliggöra försurningsbedömningar av målsjöar och målvattendrag samt validera regressionsmodellen för referensvärde för försurning på norska data⁶. En ny bedömningsgrund för försurning i sjöar och vattendrag har en betydande effekt i miljön då de utgör grund för vilka kalkningsåtgärder som behöver sättas in i relation till vad som kan anses vara naturligt sura vatten och mänskligt försurande vatten. Sammantaget bidrar detta till för att nå målen för god ekologisk status och därigenom miljömålet *Bara naturlig försurning*. Forskare från SLU har också deltagit som expertkompetens inom CIS-arbetet i EU-arbetsgrupp (ECOSTAT), bland annat angående bedömningsgrund för salinitet orsakat av vägsalt. Under året har det även genomförts en justering av övervakningsmanual *Påväxt sjöar och vattendrag* samt förbättrad version av stödparametern TDI inom ramen för den biologiska bedömningsgrunden för kiselalger.

Under 2025 har det inom projektet vidareutvecklats ett förslag till nytt fisk-index ("konceptmodell") inklusive test av modellen. En arbetsstruktur för en ny bedömningsgrund, preliminärt benämnd SNIF (SvenskNorskt Index för Fisk i Vattendrag), har arbetats fram och förmedlas till HaV och samarbetspartners i Norge för vidare diskussion och utveckling. Bedömningsgrunden anses kunna vara delvis kvalitativ (baserat på förekomstdata "ja eller nej", delvis på kvantitativa analyser. Målet är att all form av data ska kunna inkorporeras i indexberäkningen för att på ett kostnadseffektivt sätt bygga upp en standardiserad bedömning av fiskfaunans status i en vattenförekomst på ett bättre och tillförlitligare sätt än i nuläget. Specifika påverkansfaktorer (till exempel hypopåverkan) kan signaleras vara sannolika med indikatorer i insamlade data. Ytterligare elprovfiske inklusive elfiske med båt och analys av eDNA data har under året tillfogats projektet för att bidra till fisk-indexet. Detta genom att projektets insatser med båtelfiske har genomförts i vattendrag i Sverige som tidigare helt saknat provtagning av fisk. Projektet stöds i delar även ekonomiskt genom Vattenkraftens miljöforskningsprogram. En ny bedömningsgrund för fisk i vattendrag kan ha en betydande effekt i miljön eftersom de på ett bättre sätt motiverar vilka åtgärder som behöver inrättas för att nå målen för god ekologisk status. Projektet kan ha stor betydelse för precisering av åtgärder inom NAP och generellt inom miljöprovningen.

Ett förslag på ny bedömningsgrund för bottenfauna (BQI) i Västerhavet har tagits fram genom uppdatering av befintlig metod inklusive en vägledning kring beräkning enligt förslaget på bedömningsgrund för BQI i Västerhavet. Även underlag till konsekvensutredningen som med ändring av metod beskriver vetenskapliga fördelar och nackdelar med den nya och den gamla metodiken inklusive konsekvenser av byte av metod avseende klassificering av status för enskilda vattenförekomster. Under 2025 har arbete inletts med att på bästa sätt kunna interkalibrera metoden enligt krav i vattendirektivet. Interkalibreringen ska genomföras i enlighet med JRC Technical report 2014 "Water Framework Directive Intercalibration Manual. En ny bedömningsgrund för bottenfauna i Västerhavet kan ha en betydande effekt i miljön då de utgör

⁵ <https://www.havochvatten.se/om-oss-kontakt-och-karriar/om-havs--och-vattenmyndigheten/remisser-fran-hav/remisser/2025-11-21-remiss-om-andringar-i-havs-foreskrifter-for-klassificering-miljokvalitetsnormer-och-overvakning-av-ytvatten.html>

⁶ <https://pub.epsilon.slu.se/id/document/20440642>

grund för vilka åtgärder som behöver inrättas för att nå målen för god ekologisk status och därigenom de havsanknutna miljömålen.

Syftet med uppdraget gällande ålgräs, som löper över två år, är att ta fram nya interkalibrerade bedömningsgrunder för parametrarna areell utbredning av ålgräs samt ålgräsets nedre utbredningsgräns kopplat till kvalitetsfaktorn makroalger och gömfröiga växter. Under året har fokus legat på att utveckla specifika klassgränser och referensvärden för varje kustvattentyp som bättre tar hänsyn till den naturliga variationen längs kusten⁷. Nya data har insamlats med drönare och fokus har även legat på utveckling av klassgränser för kustvattentyper där historiska referensvärden idag saknas såsom Skåne och Hallands län. Nya metoder utvecklas även där man kan analysera fragmentering av en ålgräsäng kopplat till påverkan från miljöfaktorer såsom fysisk påverkan och övergödning. Kompletta bedömningsgrunder kommer produceras enligt plan 2026 och interkalibreringsprocessen kommer preliminärt att göras i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten samt med forskare och myndigheter i Danmark. Arbetet har medfört effekten att ålgräs kunnat statusklassificeras⁸ under året i flertalet kustvattenförekomster vilket ger bättre underlag för förvaltningsbeslut och miljöprövning vilket härigenom minskar påverkan i känsliga områden.

Fiskförvaltningen

HaV har under året beställt kunskapsunderlag för flertal förvaltningsbeslut, översyner och analyser. En ekosystembaserad förvaltning ställer löpande krav på kunskapsunderlag som innebär att förvaltningsbeslut baseras på bästa tillgängliga vetenskapliga underlag. HaV har bl.a. mandat att föreskriva fiskeregler längs våra kuster, i de fem Stora sjöarna och i vattendrag upp till första definitiva vandringshindret. Under 2025 har underlag bland annat beställts för att öka kunskapen om fritidsfiskets omfattning och betydelse, inklusive utveckling av metodik för att införskaffa sådan kunskap. Ett fortsatt arbete sker för att utveckla analytiska beståndsmodeller för nationellt förvaltade arter. Modellerna kan användas för att bedöma beståndens status och härigenom hjälpa till att identifiera relevanta förvaltningsmål och förvaltningsåtgärder. Under 2025 utvecklades till exempel en ny beståndsmodell för siklöja i Vänern, som beaktar och inkorporerar effekter av såväl yrkesfiske som predation från lax och öring. En sådan modell bidrar till att åtgärder även kan riktas till andra påverkansfaktorer än fiskets bedrivande. Varje år beställs ett gemensamt svensk-finskt biologiskt underlag för Torneälvens bestånd av lax, havsöring och vandringsik – för bedömning av lämpliga fiskeregler. Underlaget utgör en del i gränsöversömmelsen mellan Sverige och Finland och bidrar till ökad förståelse och samarbete kring hur gemensamma resurser nyttjas hållbart.

Kunskapsunderlag beställs även för vissa regeringsuppdrag. Här kan t.ex. nämnas regeringsuppdrag om att ta bort eller drastiskt minska inflyttningsområden⁹, där en beställning gjordes avseende bedömning av påverkan på lekansamlingar och påverkan på bestånd av det fiske som sker i inflyttningsområden. Slutsatser och sedermera också Havs- och vattenmyndighetens bedömning är att ett generellt borttagande av samtliga inflyttningsområden inte bedöms ändamålsenligt utifrån dagens osäkra kunskapsunderlag. För att långsiktigt

⁷ [https://www.havochvatten.se/data-kartor-och-rapporter/rapporter-och-andra-publikationer/publikationer/2025-04-08-analys-av-
algrasets-historiska-areella-utbredning-i-vasterhavet.html](https://www.havochvatten.se/data-kartor-och-rapporter/rapporter-och-andra-publikationer/publikationer/2025-04-08-analys-av-algrasets-historiska-areella-utbredning-i-vasterhavet.html)

⁸ [https://www.havochvatten.se/download/18.6ab16f9919457c089954b02e/1737035407752/rapport-2024-17-statusklassificering-
av-algras.pdf](https://www.havochvatten.se/download/18.6ab16f9919457c089954b02e/1737035407752/rapport-2024-17-statusklassificering-av-algras.pdf)

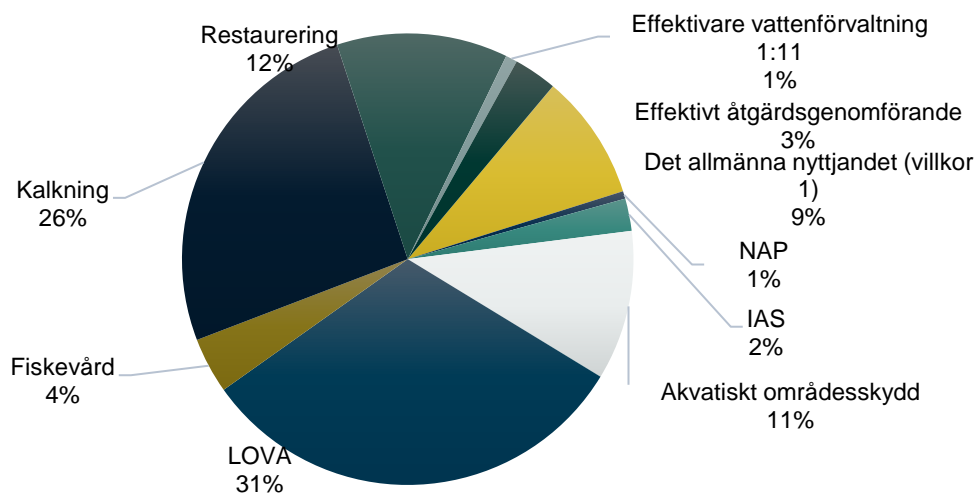
⁹ områden innanför trälgränsen där visst trålfiske får lov att bedrivas enligt särskilda regler och villkor

säkerställa ett hållbart nyttjande av fiskeresursen krävs fortsatt kunskapsuppbyggnad om bland annat kustnära lek och trålfiskets effekter. HaV bedömer att ett fortsatt adaptivt arbetssätt, där regleringar successivt omprövas utifrån ny kunskap, ger de bästa förutsättningarna för en förvaltning som både främjar livskraftiga fiskbestånd och ett hållbart kustnära fiske.

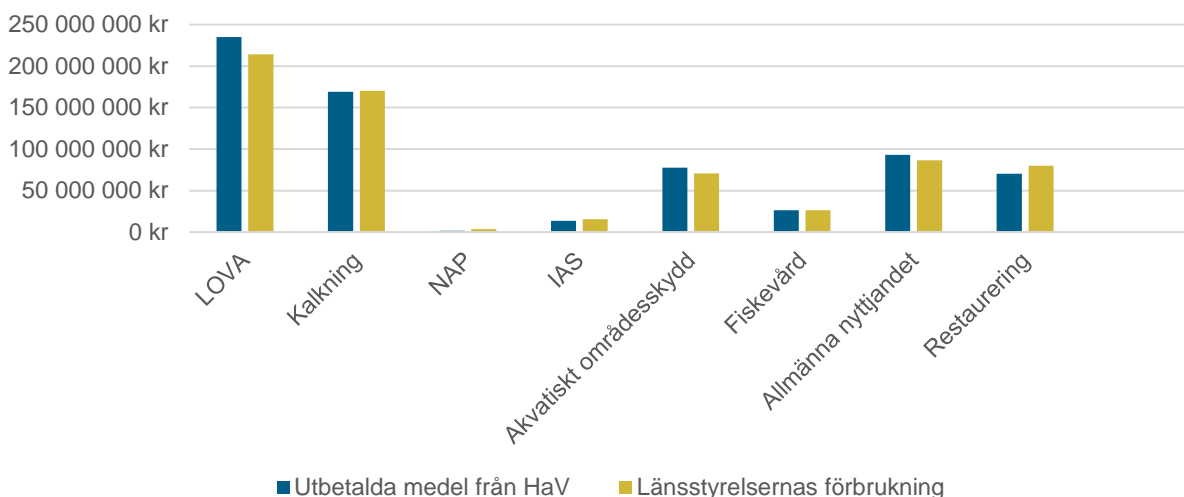
Inom den gemensamma fiskeripolitiken (GFP:n) råder exklusiv kompetens och beslut om förordningar inom GFP fattas enligt ordinarie lagstiftningsförfarande av rådet och parlamentet, vad gäller fördelning och fastställande av fiskemöjligheter fattas beslut av rådet. Vissa beslut om genomförande fattas av EU-kommissionen, efter mandat från rådet och parlamentet. I egenskap av expertmyndighet yttrar sig HaV över nya förordningsförslag. I flertalet fall beställs även en vetenskaplig analys av förslagen. Under 2025 kan särskilt framhållas beställning av kunskapsunderlag för beslut om fiskemöjligheter, lekfredning och redskapsbestämmelser.

5 Länsstyrelsernas resultat och effekter inom anslag 1:11

Länsstyrelserna tilldelades totalt 725 miljoner i bidrag för åtgärdsarbete inom anslag 1:11 under 2025. Medlen har gått till arbete inom lokala vattenvårdsprojekt (LOVA), kalkning mot försurning, akvatiskt områdesskydd, restaurering, fiskevård, lokal och regional åtgärdssamordning, åtgärdsprogram för hotade arter, restaurering, invasiva främmande arter (IAS), nationella planen för omprövning av vattenkraften (NAP), medfinansiering av EU -projekt, samt övrigt åtgärdsarbete i havs- och vattenmiljön (Figur 5). Utav de tilldelade medlen förbrukade länsstyrelserna totalt cirka 661 miljoner enligt länsstyrelsernas ekonomiska redovisning.



Figur 5 Procentuell fördelning av förbrukade medel hos länsstyrelserna fördelat per område enligt länsstyrelsernas ekonomiska redovisning.



Figur 6 Utbetalda medel 2025 från HaV jämfört med länsstyrelsernas förbrukning enligt HaV:s ekonomiska redovisning samt länsstyrelsernas ekonomiska redovisning.

Figur 6 visar att det finns variation mellan utbetalda bidrag och länsstyrelsernas faktiska förbrukning under 2025. I vissa fall har utbetalda medel inte förbrukats helt, vilket kan indikera att vissa projekt eller åtgärder inte genomförts i den omfattning som planerats. I andra fall kan en högre förbrukning än utbetalning tyda på att länsstyrelserna behövt använda egna resurser eller omfördela medel för att täcka behovet. I avsnitten nedan redovisas förbrukningen av länsstyrelsernas verksamhet för arbete inom villkor 1. Det avser arbete med:

- 5.1 Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper (villkor 1)
- 5.2 Länsstyrelsernas del av anslag 1:11 som medfinansierar EU-medel (villkor 1)

Länsstyrelsernas verksamhet enligt följande förordningar och områden redovisas under respektive villkor under följande avsnitt:

- 6. Förstärkt arbete till vattenverksamheten (villkor 2)
- 7. Invasiva främmande arter (villkor 3)
- 8. Effektivt åtgärdsgenomförande (villkor 4)
- 9. Akvatiskt områdesskydd (villkor 5)
- 19. Förordningen (2009:381) om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt (villkor 15)
- 19. Förordningen (1998:1343) om stöd till fiskevården (villkor 15)
- 19. Förordningen (1982:840) om statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag (villkor 15)

5.1 Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper (villkor 1)

Under 2025 betalade HaV ut sammanlagd 12,75 miljoner kronor till de 21 länsstyrelserna för artbevarande arbete inom ramen för åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper (ÅGP). Bidraget fördelades genom det samlade länsstyrelsebeslutet utifrån antal program ett län är berörd av. Nationell koordinering av ett enskilt program, med undantag för program som endast berör ett län, ersätts med 90 000 kronor per län och år. Åtgärdsprogrammen resulterar i konkreta resultat. Nedan beskrivs exempelvis lyckade populationsförstärkande åtgärder för flera arter. För flodkräftan och framför allt havsnejonöga är, trots åtgärder inom ÅGP, trenden negativ och situationen mycket oroande.

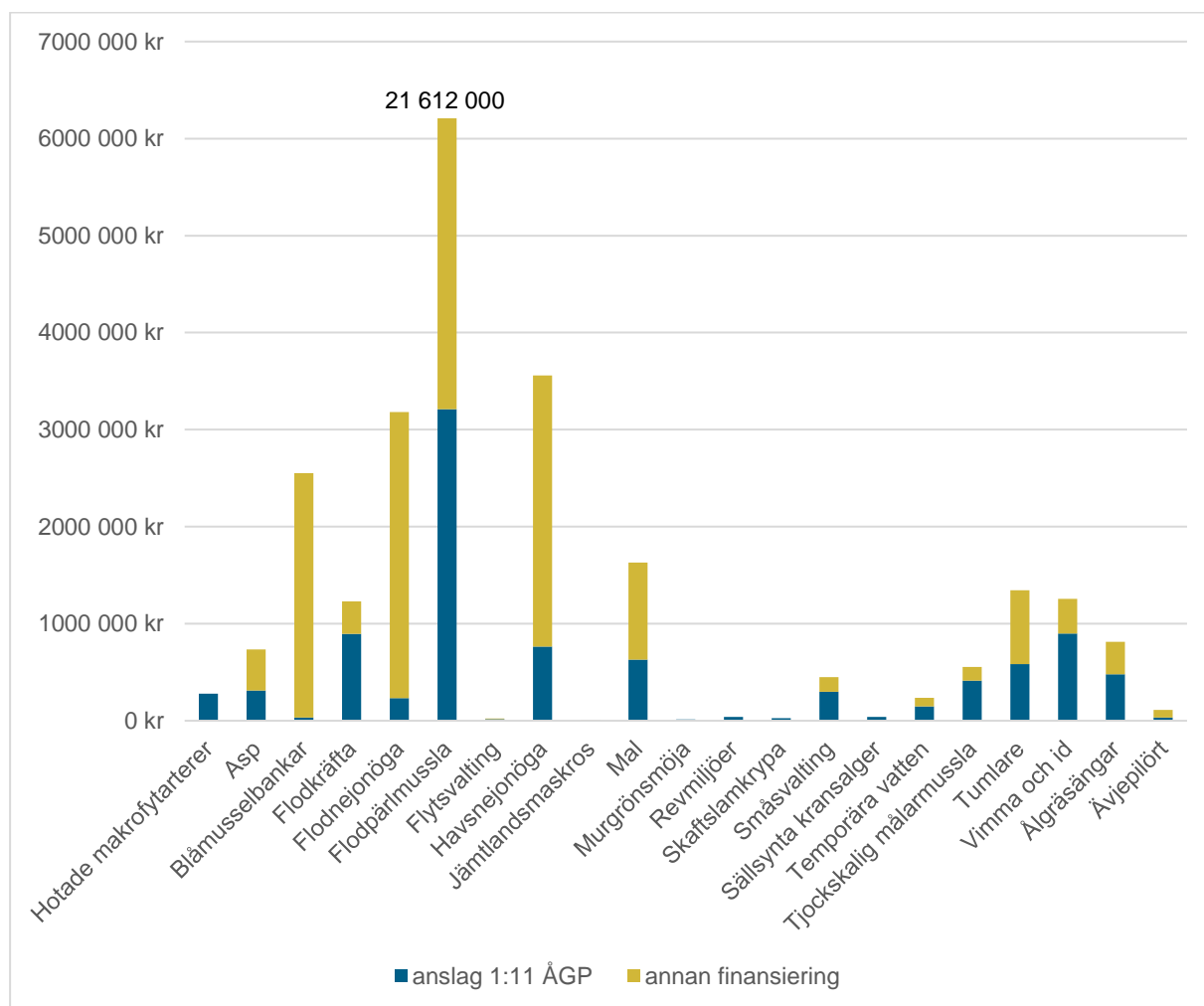
Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper är viktiga verktyg i HaV:s och länsstyrelsernas arbete för att klara internationella och regionala bevarandeåtaganden samt krav på att uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus i art- och habitatdirektivet¹⁰. Programmen är ett led i arbetet för att nå miljö kvalitetsmålen *Ett rikt växt- och djurliv, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård* samt övriga ekosystemrelaterade miljö kvalitetsmål.

Åtgärdsprogrammen är vägledande, ej bindande, dokument som fungerar som underlag för myndigheters och organisationers artinriktade bevarandearbete. Programmen riktar sig även till allmänheten. I programmen finns alltid en kunskapsöversikt, en tydlig vision som motsvarar gynnsam bevarandestatus samt lång- och kortsiktiga mål som anger prioriterade åtgärder för att nå upp till visionen. Vanligtvis är programmets längd fem år och då ett program gått ut följs vidtagna åtgärder upp, resultatet utvärderas och programmet omprövas. I programmen lyfts även

¹⁰ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter

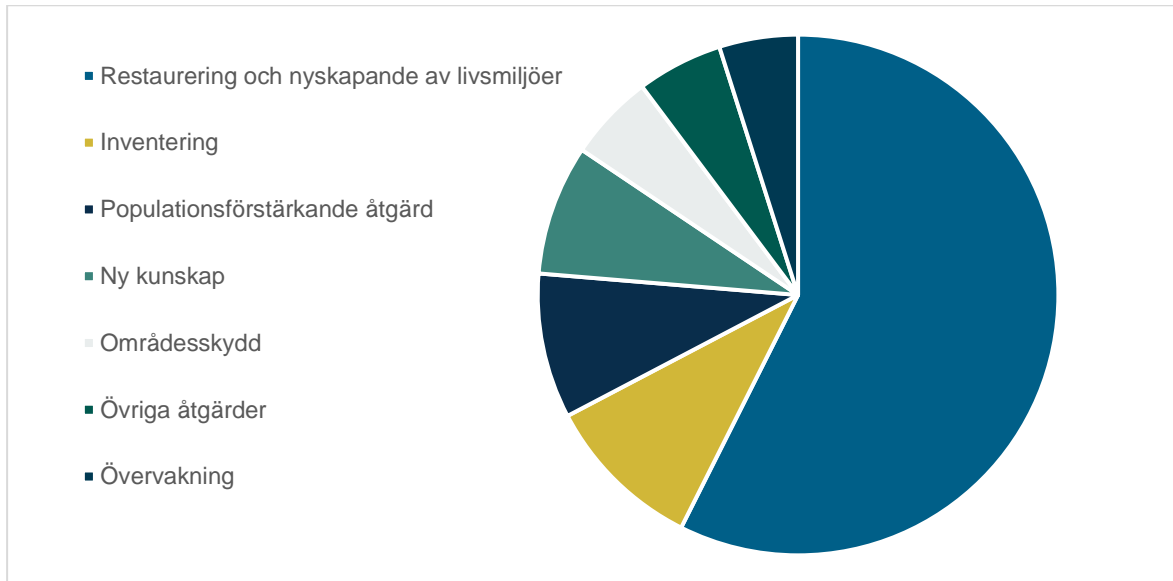
storskaliga miljöproblem som inte kan hanteras inom ett ÅGP, exempelvis påverkan av miljögifter på tumlare eller avsaknad av bytesfisk i havet för havsnejonöga.

Programmets syfte är att stimulera till engagemang och konkreta åtgärder på regional och lokal nivå. De saknar en fastställd budget men innehåller en kostnadsuppskattning. Som påpekas av länsstyrelserna kan nuvarande nivå på ÅGP-budgeten inte täcka åtgärdsbehovet. De flesta programmets genomförande är beroende av annan finansiering. Under 2025 har åtgärder finansierats av kommuner och andra aktörer men det sker i liten utsträckning. Medel från EU står för en betydande del av åtgärdsfinansieringen. Åtgärdstypen restaurering och återskapande av livsmiljöer finansieras i stor utsträckning via LIFE-projekt. Även medel för kalkning, IAS, fiskevård, miljöövervakning, LOVA och våtmarkssatsningen har gynnat åtgärdsprogrammen för hotade arter. ÅGP är ofta den katalysatorn som leder till konkreta åtgärder.



Figur 7 Förbrukat bidrag från anslag 1:11 för ÅGP samt annan finansiering fördelat på aktiva åtgärds- och kunskapsuppbyggandeprogram för hotade arter och naturtyper enligt länsstyrelsernas verksamhetsredovisning. Annan finansiering avser 21 620 tkr för ÅGP flodpärlmussla.

Tittar man på förbrukningen av medel uppdelat per åtgärdstyp står restaurering och nyskapande av livsmiljöer, såsom de gångna åren, för mer än hälften av kostnaderna då behoven och även kostnaden för denna typ av åtgärder är hög (figur 8). Här är finansieringen sällan öronmärkta ÅGP-pengar utan en stor del finansieras av LIFE-projekt.



Figur 8 Procentuell kostnad uppdelat på åtgärdsstyp och oberoende av finansieringskälla enligt länsstyrelsernas verksamhetsredovisning. Åtgärdsstyp Övriga åtgärder är en sammanslagning av åtgärdsstyper.

Resultat för åtgärdsprogrammen för hotade arter

Vart sjätte år rapporteras bevarandestatus för arter som omfattas av art- och habitatdirektivet till EU. Den senaste rapporteringen omfattar åren 2019–2024 men publicerades i augusti 2025. Rapportering inbegriper ett flertal ÅGP-arter. För de flesta av dessa, havsnejonöga, flodnejonöga, asp, flodkräfta, flodpärlmussla, tjockskalig målarmussla, flytsvalting, småsvalting och ävjepilört, visar rapporteringen inte på avgörande förbättringar av bevarandestatus. För tumlaren i Bälthavet och Nordsjön ("marin atlantisk region") visar rapporteringen dessvärre på en signifikant minskning. Fiskets bifångst pekats ut som den allvarligaste påverkan, vilket är en faktor som är svår att hantera i ett ÅGP. Resultaten av 2025 års rödlista, med sitt fokus på utdöenderisk, ger en snävare bild än rapporteringen av bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet. Rödlistan publiceras 24 mars 2026 men redan nu kan man konstatera att havsnejonöga nu räknas i den allvarligaste hotkategorin Akut hotad, CR (2020 Starkt hotad, EN). Även ävjepilört rör sig i fel riktning, från Nära hotad, NT, till Sårbar, VU. Tjockskalig målarmussla, som har varit en ÅGP-art sedan 2006, flyttas från Starkt hotad, EN, till Sårbar, VU, det vill säga en lägre hotkategori. Även asp och vimma flyttas till en bättre rödlistekategori.

Att redovisa effekter på artnivå är utmanande då bestående resultat som regel inte kan fastslås förrän efter arterna passerat flera generationer och därmed många år. Även ovan redovisade resultat från rapportering enligt art- och habitatdirektivet samt rödlistebedömningen måste ses i detta sammanhang. Givet begränsade resurser prioriterar dessutom länsstyrelserna tillgängliga medel till bevarandeåtgärder snarare än till uppföljning.

Länsstyrelserna har dock ombetts att sammanfatta effekter av åtgärderna i ÅGP på miljön och ge exempel på åtgärder som man vill lyfta fram. Nedan följer ett axplock från länsstyrelsernas texter.

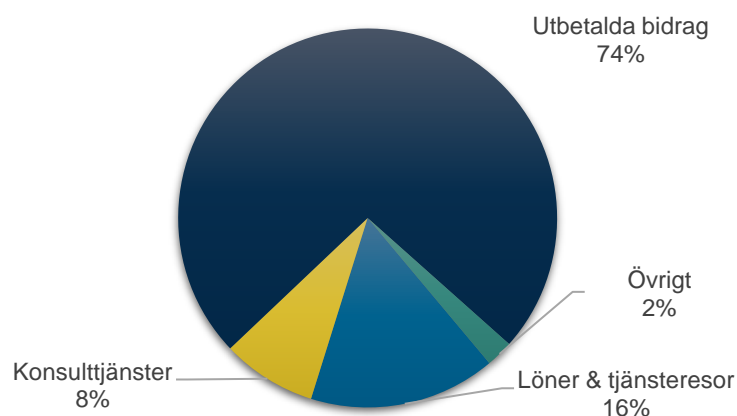
Det är tydligt att flodpärlmusslan är ÅGP-arternas rockstar (jämför även figur 7 ovan). Då restaureringsinsatser planeras så är förekomst av eller potential för flodpärlmussla en viktig prioriteringsgrund. De genomförs ett flertal inventeringar som även har lett till enstaka nyupptäckta förekomster av flodpärlmusslor. Utsättning av öringsungar som har infesterats med larver av flodpärlmussla, en metod som visat sig framgångsrik, görs i flera delar av landet. Flera

län lyfter även direkta populationsförstärkande åtgärder för andra arter. 2024-års utplantering av uppdrivna småsvaltingplantor återbesöktes och det kunde noteras att flera småsvaltingsplantor växte på platsen 2025. Det gjordes populationsgenetiska undersökningar och arbetet med att skapa en "plantbank" med plantor som kan användas för utplantering pågår som förberedelse inför fler utplanteringar. Det rapporteras framgångar nyetablering av grovslinke. Arten hittades både på ursprungslokalen och utsättningsplatsen i riklig mängd. Flytt av sediment med fröbank från befintlig lokal med spetsnate ledde till en lyckad etablering av arten i ett anlagt småvatten. Både flytt av grovslinke och småsvalting genomförs med enkla metoder som lätt kan användas på fler ställen framöver. Glädjande är positiva inventeringsresultat för flodkräfta i tidigare pestkräftsdrabbade vatten efter utsättning.

5.2 Länsstyrelsernas del av anslag 1:11 som medfinansierar EU-medel (villkor 1)

Länsstyrelserna får, i enlighet med HaV:s regleringsbrev, använda delar av bidraget inom det samlade länsstyrelsebeslutet för medfinansiering av EU-projekt. Utöver detta har HaV även finansierat flera EU-projekt genom separata bidrag till flertalet länsstyrelser. Under 2025 använde länsstyrelserna totalt cirka 28 miljoner inom det samlade länsstyrelsebeslutet för medfinansiering av EU-medel. Figur 9 visar hur kostnaderna har fördelats, utbetalda bidrag utgör den största andelen av bidragets användning.

I projektet Improve Aquatic Life kommer över 500 åtgärder att genomföras från källa till hav i nio län i södra Sverige för att förbättra våra vattenmiljöer och skapa livskraftiga bestånd av hotade arter. Vandringshinder kommer att tas bort, faunapassager eller andra typer av fiskvägar kommer att anläggas, livsmiljöer kommer att återställas i vattendrag och kustvatten och vattensystemens vattenhållande förmåga kommer att förbättras genom att återställa våtmarker och svämplan vid vattendrag. Projektet är till största del EU-finansierat och HaV är en viktig medfinansierare. Under 2025 har flera viktiga åtgärder genomförts i projektet.



Figur 9 Procentuell fördelning 2025 av kostnader inom villkor 1 medfinansiering, enligt länsstyrelsernas ekonomiska redovisning.

I Pjältån som är Östergötlands viktigast havsöringvattendrag, har man tagit bort en 60 meter lång kulvert som täckte hela ån, och vattnet rinner numera i sin naturliga åfåra. Under 2025 följde man upp åtgärden som genomfördes året innan och elfisken visar goda resultat med höga tätheter av årsungar av öring, något som alltså har saknats helt på sträckan sedan 1950-60-talet då ån lades i kulverten.

Görarpsdämnet byggdes i slutet av 1920-talet i Råån för att säkra Helsingborgs dricksvattenförsörjning, men förlorade sin funktion redan på 1980-talet. Sedan dess har dämnet varit ett vandringshinder för fisk, men i somras skapades fri passage förbi dämnet. Åtgärden har tillgängliggjort 30 km vattendrag för fiskar och andra vattenlevande djur. Starksimmande arter, så som öring, har tidigare kunnat ta sig förbi Görarpsdammen tack vare en fisktrappa men svagsimmande arter har inte kunnat vandra förbi. Därför är åtgärden särskilt viktig för de arter som sedan tidigare inte kunde simma förbi Görarpsdammen så som grönling, id, mört och nejönöga. Avsänkningen av dammen har också skapat nya strömvattenhabitat där öringen har etablerat sig och trivs.

Under sommaren har Okome kvarn i Stockån, ett biflöde till Högvadsån i Halland, nedmonterats så att vattenlevande organismer kan vandra förbi dammen och inta lek- och uppväxtområden längre upp i avrinningsområdet. Bara några veckor efter att dammen nedmonterats och inte längre utgjorde ett vandringshinder, hittades ung lax uppströms den tidigare dammen. Lax har inte funnits i Stockån ovanför Okome sedan dammen byggdes och åtgärden väntas också gynna den hotade flodpärlmusslan.

6 Förstärkt arbete till vattenverksamheter (villkor 2)

Anslagsposten får användas till vägledning, tillsyn, prövning och omprövning av vattenverksamheter, inkl. myndigheternas genomförande av lagstiftningen som innebär att vattenkraften ska förses med moderna miljövillkor på ett samordnat sätt med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel, samt till restaurering och biologisk återställning.

6.1 Arbete med omprövning, vägledning m m för att förse vattenkraften med moderna miljövillkor

Under 2025 avsattes 4,6 miljoner kronor för bidrag och uppdrag i enlighet med användningen av villkor 2.

HaV lämnade ett bidrag till Fiskeutredningsgruppen (FUG) vid länsstyrelserna för projekt som ska stödja HaV:s vägledningsarbete. Bidraget finansierade bland annat planering och genomförande av ett nationellt seminarium med temat kompensationsutsättning av fisk. Vidare har medel använts för nationellt kompetensstöd till länsstyrelserna gällande tillsyn av kompensationsutsatt fisk. Därutöver träffade HaV en överenskommelse med FUG att genomföra en översyn av HaV:s vägledning om fisk- och faunapassager, en överenskommelse med FOI för underlag till vägledning om undervattensbuller och medel till Miljösamverkan Sverige (Länsstyrelsen) för myndigheters arbete med enhetlig och effektiv tillsynsvägledning.

HaV har under år 2025 lämnat bidrag till en internationell konferens om vattenkraft som arrangerades i Wien. På konferensen presenterades forskningsrön om olika typer av miljöanpassningar av vattenkraften men även olika typer av förvaltningsfrågor presenterades också. Genom denna typ av konferenser sker ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan forskare och tjänstemän på nationella myndigheter i Europa samt USA. På konferensen i Wien deltog flera representanter från HaV. Konferensen gav värdefulla insikter i det aktuella forskningsläget och förvaltningslösningar för olika miljöanpassningar av vattenkraften. Mycket fokus läggs på passage av fiskarter vid vattenkraftverk, men även på miljöanpassade flöden.

HaV har också ett ansvar att följa upp hur arbetet med omprövningarna enligt den nationella planen fortskrider. Detta kräver samverkan med olika aktörer, där en del kan ske digitalt, men fysiska möten behövs vid vissa tillfällen. För detta har medel använts till resor, boende och lokaler. Ett exempel på uppföljningsarbetet var en studieresa 2025 längs Emåns avrinningsområde tillsammans med Emåförbundet, Energimyndigheten och Svenska kraftnät.

HaV har under året arrangerat en handläggartäff för länsstyrelserna för att utbyta erfarenheter kring omprövningarna. På träffen diskuterades praxis från domstolarna, konferensen i Wien, ökad samordning mellan vattenförvaltningsarbetet och NAP-samverkan.

Dessa projekt bidrar till ökad kunskapsförsörjning inom miljöbalksanknutna områden och är viktiga inför pågående och kommande prövningar inom ramen för den nationella planen för omprövning av vattenkraft (NAP). Arbetet stödjer HaV:s vägledning för prövning och tillsyn enligt miljöbalken samt myndighetens arbete med vattenförvaltning och tillsynsvägledning.

7 Invasiva främmande arter (villkor 3)

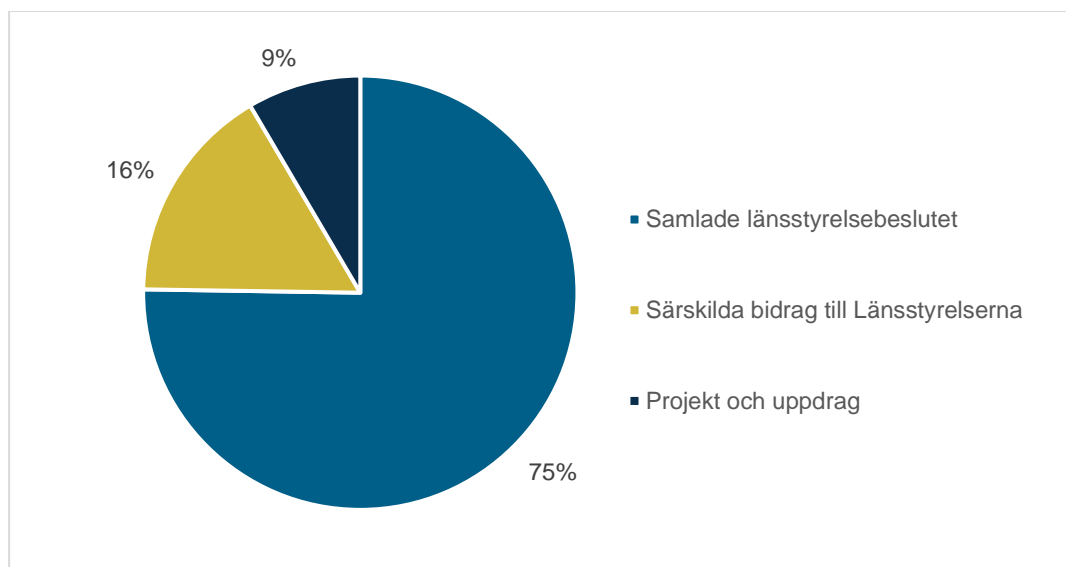
Minst 10 000 000 kronor får användas för att förebygga och förhindra introduktion och spridning av invasiva främmande arter, bl.a. enligt förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter. Arbetet ska ske utifrån ett avrinningsområdesperspektiv.

Under 2025 avsattes 14,7 miljoner kronor för bidrag och uppdrag i enlighet med användningen av villkor 3.

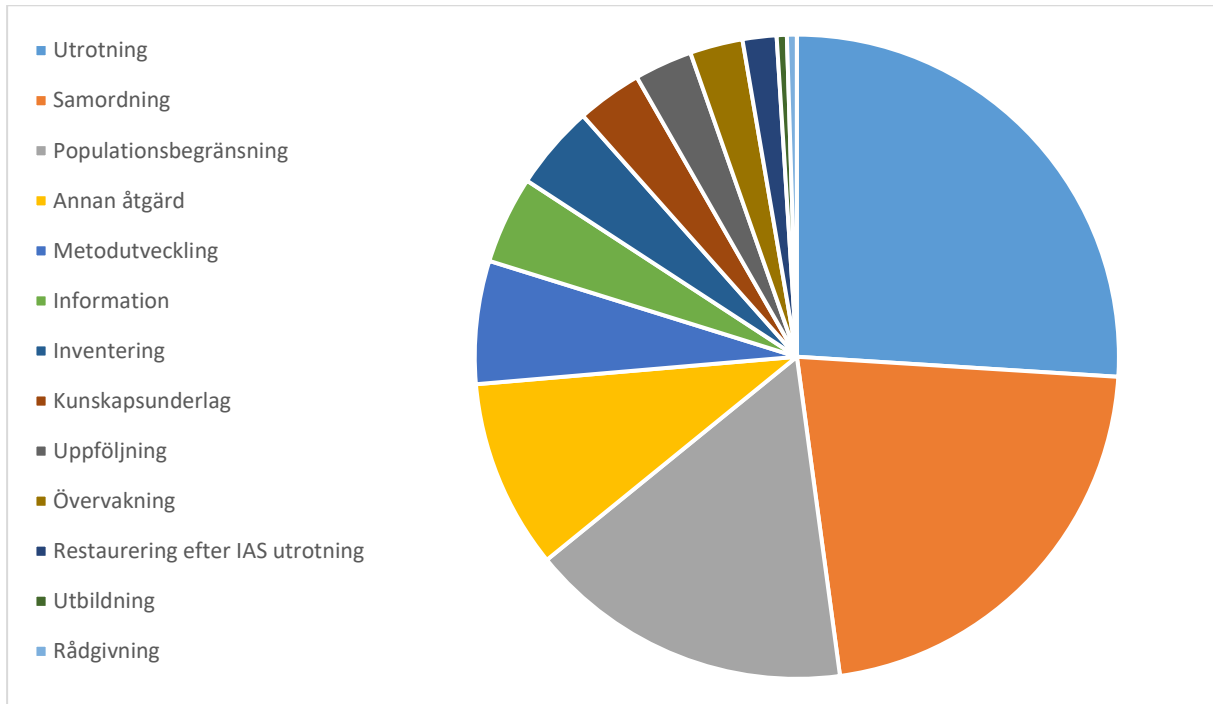
Sammanlagt gick 11,1 miljoner kr till länsstyrelserna för arbetet med vattenlevande invasiva främmande arter. Länsstyrelserna fick initialt 9,1 miljoner kr fördelat via det samlade länsstyrelsebeslutet. Senare kunde 2,0 miljoner kr fördelades via särskilda beslut, bland annat till projekt för de EU-listade arterna kamslinga, storslinga och solaborre. Resterande 1,0 miljoner kr har använts för återkommande överenskommelser och särskilda uppdrag, till exempel sakstöd i arbetet mot invasiva främmande arter och genetiska analyser.

Av länsstyrelsernas återrapportering framgår att det att alla former av åtgärder har dragits ned i antal och omfattning i och med att budgeten för Villkor 3 drogs ned med 80 %. Eftersom invasiva främmande arter är ett växande problem, även i Sverige, med ökande globala transporter så är det viktigt att alla landets länsstyrelser har en grundbemanning som beredskap när nya arter upptäcks. Av denna anledning fördelades de initiala 9 135 tkr jämt mellan länen och därefter, vid senare tillfälle kunde särskilda beslut om bidrag tas för att prioritera de arter som Sverige är skyldiga att åtgärda enligt EU:s förordning (1143/2014) om invasiva främmande arter.

De populationsbegränsningar och utrotningar som har utförts är de som inte gått att pausa utan att förlora tidigare framsteg.



Figur 10 Procentuell fördelning av medel i villkor 3. Majoriteten av den totala summan som avsatts för arbetet med invasiva främmande arter i vatten i Sverige går till Länsstyrelserna via det samlade länsstyrelsebeslutet.

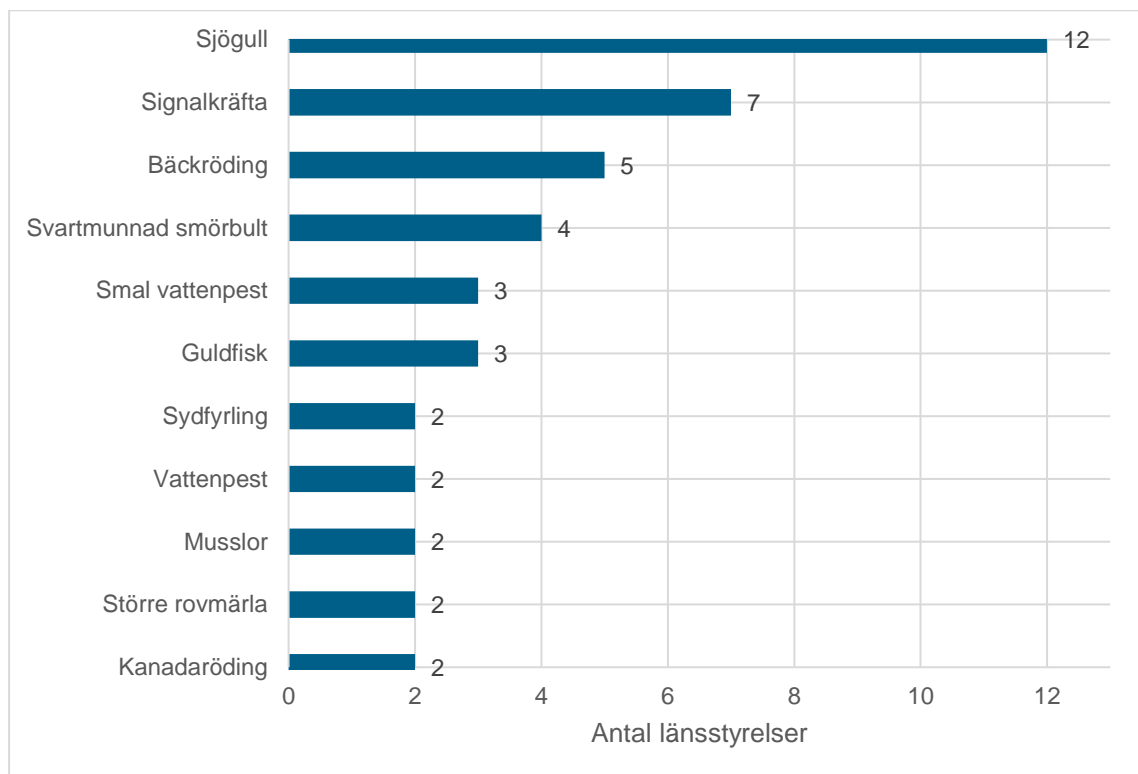


Figur 11 Fördelning av förbrukade medel från samlade länsstyrelsebeslutet per åtgärdstyp enligt länsstyrelsernas redovisning.

Exempel på projekt som hamnar under etiketten "populationsbegränsning" är decimeringsfiske av kanadaröding och bäckröding. Syftet med dessa åtgärder är att sänka antalet individer i en population för att ge inhemska arter konkurrensfördel och förhoppningsvis, på lång sikt utrota populationen genom att sänka förnyingsgraden hos de oönskade fiskarterna succesivt. I till exempel Jämtlands län har den här typen av projekt gett mycket goda resultat.

I Norrbotten gjordes en eDNA-inventering av kanadaröding som gav utslag på två helt nya lokaler samt två oväntade bestånd efter äldre utplanteringar där reproduktion antogs uteblivit då miljön inte antogs vara optimal. Detta kan tyda på en större utbredning av arten än tidigare trott. Uppföljning kommer ske under 2026.

Under 2024 rapporterades ett stort bestånd reproducerande guldfisk i en reningsverksdamm i Jönköping län vars utlopp ledde fisken ut i Nissan. Under 2025 vidtogs åtgärder i form av kemisk bekämpning vilket i dagsläget antas ha utrotat beståndet.



Figur 12 De arter som flest länsstyrelser arbetat med under 2025 med medel som fördelats via det samlade länsstyrelsebeslutet.

I figur 12 visas bara de arter som flest länsstyrelser angivit att de arbetat med i sin återrapportering. Utöver dessa bör också nämnas vissa arter som bara förekommer i ett län men där åtgärder är av stor vikt för att förhindra spridning till fler delar av landet. Sverige har en lokal var för storslinga och kamslinga som båda är listade på EU:s förteckning över invasiva främmande arter vilket innebär att Sverige är skyldiga att bekämpa dem.

Sjögull är den art som allra flest län arbetat med. Sjögullsbekämpning bygger på väl etablerade metoder men tar lång tid och behöver ske kontinuerligt och successivt över flera år. Under ett år med budgetnedskärning för hanteringen av vattenlevande invasiva arter är det precis den typen av åtgärder som länsstyrelserna valt att inte pausa. För många av de andra vattenlevande invasiva arterna i vårt land så har vi ännu inga väletablerade metoder för bekämpning och under 2025 saknades de ekonomiska förutsättningarna för att ta fram och testa nya metoder.

Japansk venusmussla (*Ruditapes philippinarum*) upptäcktes för första gången i Sverige under 2025. Under 2025 gjordes ett fynd av grov agaralg (*Gracilaria vermiculophylla*) för första gången på Sveriges östkust. Arten klassas som hög risk för invasivitet enligt SLU Artdatabankens risklista. I Stockholms län gjordes flera insatser mot ett nyupptäckt sjögullsbestånd i östra Mälaren för att minska risken för spridning med båttrafik. Vattenpest upptäcktes för första gången på Gotland och länsstyrelsen utreder nu möjligheten att utrota beståndet. Gotland har hittills varit enda länet fritt från vattenpest. En ny förekomst av den EU-listade arten solaborre rapporterades under 2025 samtidigt som en population av samma art utrotades med hjälp av medel från 1:11, Villkor 3. I dagsläget har Sverige ett känt bestånd av solaborre kvar att bekämpa enligt EU:s förordning (1143/2014) om invasiva främmande arter.

8 Effektivt åtgärdsgenomförande (villkor 4)

Minst 28 000 000 kronor får användas för bidrag till länsstyrelser för arbete inom kust- och avrinningsområden för ett effektivt åtgärdsgenomförande. Högst 2 000 000 kronor får användas för att på nationell nivå stödja arbetet med åtgärdssamordning.

Under 2025 har HaV betalat ut 28,4 miljoner kronor för effektivt åtgärdsgenomförande genom bidrag för lokal och regional åtgärdssamordning till länsstyrelserna samt finansiering av nationell åtgärdssamordning.

8.1 Bidrag till lokal och regional åtgärdssamordning

För att stödja ett effektivt åtgärdsgenomförande har HaV under 2025 lämnat 28 007 tkr i bidrag till länsstyrelserna för lokal och regional åtgärdssamordning i ett kust- och avrinningsområdesperspektiv. Bidraget är en del av ett treårigt bidrag till länsstyrelserna (2024-2026) på totalt 64 015 tkr. Länsstyrelserna avgör hur medlen fördelas mellan lokal och regional åtgärdssamordning för att nå högst effekt i havs- och vattenmiljön, men huvuddelen ska användas till lokal åtgärdssamordning. Länsstyrelser med kust har fått ett något större bidrag för att möjliggöra åtgärdssamordning i kust. Lokal åtgärdssamordning innebär att arbeta på den lokala nivån där åtgärder genomförs, och genom samverkan och stöd bidra till att åtgärder genomförs. Lokal åtgärdssamordning kan genomföras av kommuner, ideella sammanslutningar och länsstyrelser. Regional åtgärdssamordning av länsstyrelserna innebär arbete på den regionala nivån, och genom att stödja och samla lokal åtgärdssamordning och andra lokala aktörer bidra till att åtgärder genomförs.

Länsstyrelserna har delrapporterat arbetet och redovisat exempel på utveckling av den lokala åtgärdssamordningen. Bidragen har inneburit en resursförstärkning till aktörer som bedriver lokal åtgärdssamordning, till exempel kommuner, vattenorganisationer och andra organisationer såsom Sportfiskarna samt länsstyrelserna själva. Bidragen har möjliggjort finansiering av lokal åtgärdssamordning i alla län och utifrån en bred ekosystemansats. Denna åtgärdssamordning kompletterar därmed den lokala åtgärdssamordning mot övergödning som kan finansieras av LOVA-bidrag (se LOVA villkor 11). Länsstyrelserna har rapporterat att bidraget givit möjlighet att starta upp lokal åtgärdssamordning i nya områden där det behövs ökat stöd för åtgärdsarbetet, att det givit möjlighet att bedriva åtgärdssamordning med ett helhetsperspektiv på vattenfrågorna, att nya samarbeten och samverkansgrupper har etablerats och att länsgränsöverskridande bidragshantering har möjliggjorts där lokal åtgärdssamordning kan ske utifrån ett avrinningsområdesperspektiv. I områden där lokal åtgärdssamordning startat upp under året har fokus varit kommunikation och samverkan med exempelvis markägare, kommuner och organisationer, samt att starta upp åtgärdsplanering och identifiering av möjliga åtgärder. I områden där det redan funnits ett mer etablerat åtgärdsarbete sedan tidigare redovisas att åtgärdssamordningen lett till att åtgärder har planerats och/eller genomförts redan under 2025.

Länsstyrelserna har även redovisat exempel på utveckling av den regionala åtgärdssamordningen. Länsstyrelserna har rapporterat att de har förtydligat och utvecklat sin roll och sitt uppdrag i den regionala åtgärdssamordningen. De har redovisat en ökad intern samverkan i åtgärdsarbetet, ökat strategiskt åtgärdsarbete och en ökad samverkan med grannlänsstyrelser för att lära av varandra och öka samordningen ur ett kust- och

avrinningsområdesperspektiv. Flera länsstyrelser har etablerat en ny funktion som vägen in för lokala aktörer och drygt hälften har rapporterat att de har en specifik person som har fått rollen som regional åtgärdssamordnare. Detta ökar myndigheternas tillgänglighet och service. En ökad samverkan mellan länsstyrelser och lokala aktörer har rapporterats, vilket har bidragit till en ökad kunskap om vilka lokala aktörer som finns, vad de behöver, och vilket åtgärdsbehov som finns i området. Länsstyrelserna har redovisat hur bidraget har möjliggjort etableringen av olika typer av samordningsgrupper, nätverksmöten, erfarenhetsutbyten, fälträffar och olika former av stöd och utbildningsinsatser till lokala åtgärdssamordnare och andra lokala aktörer. I de områden delåtgärdsprogram har startats upp kan både den lokala och den regionala åtgärdssamordningen vara delaktiga.

Sammantaget bedömer myndigheten att bidraget till länsstyrelserna har utvecklat uppdragen och rollerna för lokal och regional åtgärdssamordning, skapat förutsättningar för både ökad takt i åtgärdsarbetet och en mer effektiv användning av åtgärdsmedel.

Länsstyrelserna har redovisat behov av långsiktighet i denna typ av satsningar. Osäkerheten kring framtida finansiering försvårar länsstyrelsernas arbete med regional åtgärdssamordning och det kan vara svårt att hitta lokala aktörer som vill söka bidrag för lokal åtgärdssamordning när den framtida finansieringen inte är mer långsiktig. Lokal åtgärdssamordning innebär ofta en längre process, förankring och åtgärdsplanering tar tid, och exempelvis skapas svårigheter vid ansökningar om medel till åtgärder om det är osäkert att den lokala åtgärdssamordningen finns kvar för att stödja i åtgärdsgenomförandet.

8.2 Finansiering av nationell åtgärdssamordning

På nationell nivå har 400 tkr använts till genomförande av inspirationsdagar för lokal åtgärdssamordning och lokala aktörer samt till utredning kring privat finansiering av åtgärder.

Inspirationsdagar i Stockholm oktober 2025

Genomförande av nationella inspirationsdagar för lokala åtgärdssamordnare och lokala åtgärdsgenomförare återupptogs under 2025. Syftet var att från nationell och regional nivå stödja det frivilliga fysiska åtgärdsarbetet och skapa en mötesplats för erfarenhetsutbyte för de lokala åtgärdsaktörer som finns på kommuner och ideella sammanslutningar samt länsstyrelser.

Länsstyrelsen i Stockholm län var värd och fick 250 tkr i bidrag för genomförandet. Inspirationsdagarna genomfördes 9-10 oktober och hade 80 deltagare (samt väntelista). Deltagarna kom från kommuner, länsstyrelser och ideella sammanslutningar såsom vattenvårdsförbund, Sportfiskarna och Världsnaturfonden (WWF).

Första dagen genomfördes en fälttur med båt med presentationer om genomfört och kommande åtgärder samt landstigning i Stockholms stad och Nacka kommun för att titta på åtgärder och åtgärdsbehov. Andra dagen innehöll information från HaV, workshops som stödjer HaV:s pågående regeringsuppdrag samt föredrag från lokala aktörer om deras åtgärdsarbete.

Utvärdering under inspirationsdagarna visade att deltagarna tyckte att arrangemanget betyder mycket som mötesplats och ger dem kunskap, gemenskap och erfarenhetsutbyte. De ville att HaV fortsätter arrangera inspirationsdagar tillsammans med olika världän varje år.

Utredning kring privat finansiering för åtgärdsarbete

Under 2025 startade ett konsultuppdrag som pågår in i 2026. 500 tkr har upphandlats, varav 150 tkr finansieras genom villkor 4 under 2025. Uppdraget innebär att undersöka möjligheterna att öka mängden privata medel till åtgärder för en bättre havs-och vattenmiljö och hur Havs-och vattenmyndigheten kan arbeta för att främja det. Det handlar om privat finansiering i bred mening, så det kan handla om medel från såväl företag, ideella organisationer, privatpersoner och även andra typer av icke-offentliga aktörer.

Utredningen omfattar en kartläggning av nuläget inom området, till exempel vilka typer av privat finansiering som finns och som bidrar med åtgärdsfinansiering för naturmiljö och exempel på arbetssätt och initiativ för privat finansiering. Utredningen ska slutligen presentera en fördjupad analys av hur HaV kan arbeta för att främja en ökning av mängden privata medel till åtgärder för en bättre havs- och vattenmiljö. Detta kommer att utgöra ett underlag för hur HaV kan arbeta vidare med frågan om att öka mängden privat finansiering inom åtgärdsarbetet.

9 Akvatiskt områdesskydd (villkor 5)

Minst 98 000 000 kronor får användas för akvatiskt områdesskydd, med särskilt fokus på Östersjön, inklusive säkerställande av funktionaliteten i nätverket av marina skyddade områden.

9.1 Beslut och resursanvändning 2025

Under 2025 avsattes 99,9 miljoner kronor för bidrag och uppdrag i enlighet med användningen av villkor 5.

HaV har under 2025 beslutat om ett bidrag på totalt 69 963 240 kronor till länsstyrelsernas arbete med akvatiskt områdesskydd (tabell 13). Syftet är att stärka skyddet och förvaltningen av värdefulla akvatiska miljöer, särskilt i Östersjön.

Tabell 13 Länsstyrelsernas arbete med akvatiskt områdesskydd. Fördelning av medel, rapporterad medelsanvändning, antal områden och ungefärlig area. Observera att vissa osäkerheter ligger i area-siffrorna.

Län	Akvatiskt skydd (kr)	Medelsanvändning i procent. 100% är lika med allt förbrukat.	Arbete med akvatiskt områdesskydd. Totalt antal områden samt inom parentes ungefärlig akvatisk areal. [Ö]= rapporterad Östersjökoppling.
Blekinge	3 333 000	100	8 (400 ha) [Ö]
Dalarna	1 111 000	73	5 (500 ha)
Gotland	4 387 240	100	6 (19 000 ha) [Ö]
Gävleborg	6 358 000	99	14 (14 000 ha) [Ö]
Halland	3 683 000	100	6 (19 000 ha)
Jämtland	1 711 000	100	13 (3 000 ha)
Jönköping	1 211 000	98	13 (70 ha) [Ö]
Kalmar	6 358 000	100	11 (38 000 ha) [Ö]
Kronoberg	1 111 000	100	4 (130 ha) [Ö]
Norrbottnen	6 358 000	81	61 (320 000 ha) [Ö]
Skåne	3 333 000	100	11 (4 000 ha) [Ö]
Stockholm	3 453 000	100	6 (12 000 ha) [Ö]
Södermanland	3 333 000	97	4 (69 000 ha) [Ö]
Uppsala	3 333 000	100	5 (1 700 ha)
Värmland	1 111 000	86	5 (570 ha)
Västerbotten	3 333 000	91	9 (8 500 ha) [Ö]
Västernorrland	6 708 000	100	14 (7 600 ha) [Ö]
Västmanland	1 111 000	90	1 (100 ha)
Västra Götaland	3 333 000	100	21 (13 000 ha)
Örebro	1 861 000	100	13 (7 ha) [Ö]
Östergötland	3 433 000	100	37 (21 000 ha) [Ö]
Summa	69 963 240		267 (721 000 ha)

Nedan följer några exempel på vad medlen har använts till under året. I Norrbottens län har bland annat reservaten Smulterskäret och Stor-Räbben reviderats för att stärka det marina skyddet, samtidigt som ett nytt stort reservat är på väg att bildas i Haparanda skärgård. Sammantaget bidrar arbetet till bevarad biologisk mångfald, förbättrad vattenkvalitet och ett mer sammanhängande nätverk av skyddade områden i Bottniska viken.

Flera län har jobbat med inventering av arter, exempelvis tumlare, fisk, vegetation och kartläggning av livsmiljöer, såsom ålgräsängar. Kunskap som är viktig för att framöver skydda rätt områden.

Inom limniskt områdesskydd har Västerbottens län arbetat med fem reservatsbeslut för områden där länets nationellt värdefulla vattenmiljöer skyddas. För två områden, Blaikens utökning och Kultsjöån, har beslut fattats under 2025. Resurser har även använts till att med limnisk kompetens stötta annat områdesskyddsarbete. Detta har bland annat resulterat i att delar av länets nationellt värdefulla vattenmiljöer nu ingår i och är en del av syftet i två reservat. I de totalt 41 naturreservat som bildats i länet under året ingår stora arealer vattenmiljöer som till stora delar har fått ett adekvat skydd för sjöar och vattendrag genom att limniska värden ingår i syfte och skäl. Besluten har också de föreskrifter och innehåller skötselområden som krävs för skyddet av limniska värden.

Västerbottens länsstyrelse har också arbetat med uppdatering av bevarandeplaner, inventering av arter samt livsmiljökartering, analys av artpopulationer samt konnektivitetståtgärder. Det vill säga exempelvis att säkra spridningsvägar i vattendrag. Ett fortsatt samråd om bevarande och hänsyn till ett 50-tal vattenmiljöer har genomförts med stora skogsägare (skogsbolag, allmänningsskogar och Statens fastighetsverk (SFV)). Målet är att öka medvetandet om värdefulla vattenmiljöer och deras behov av hänsyn/kantzonen.

HaV har tilldelat Sveriges geologiska undersökning (SGU) 14 300 tkr från villkor 5 under 2025 för kartering av naturvärden i Bottniska viken. Arbetet har genomförts i Uppsala, Gävleborgs, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län i syfte att identifiera, kartlägga och öka kunskapen om områden med höga naturvärden. Uppdraget har omfattat fältundersökningar, bearbetning och tolkning av data samt sammanställning av resultat i leveranser till berörda länsstyrelser. Resultaten utgör ett viktigt kunskapsunderlag för länsstyrelsernas arbete med marint områdesskydd i Bottniska viken och bidrar även till genomförandet av restaureringsförordningen, havsmiljödirektivet, art- och habitatdirektivet, vattendirektivet och havsplaneringen.

9.2 Effekter och resultat av tilldelade medel från villkor 5

Under 2025 har de 21 länsstyrelserna rapporterat att:

- 82 marina och 185 limniska områden har hanterats inom ramen för inrättande skyddsarbete, varav 65 % av de limniska områdena är kopplade till Östersjön.
- 47 marina områden har hanterats inom ramen för förvaltande skyddsarbete.
- 19 marina och 78 limniska bevarandeplaner och skötselplaner har uppdaterats.

Detta har lett till:

- Ett ökat skydd av värdefulla miljöer, vilket stärker skyddet för biologisk mångfald och ekosystem.
- Förbättrade kunskapsunderlag genom att inventeringar och kartläggningar har genererat ny information om akvatiska arters utbredning, status på akvatiska livsmiljöer och påverkan från externa faktorer.
- Effektivare förvaltning genom uppdaterade bevarandeplaner, förbättrade kunskaper och implementerade åtgärder bidrar till en mer långsiktigt hållbar förvaltning.
- Ökad medvetenhet och kunskap om vattenmiljöerna genom t.ex. informationskampanjer, rådgivning och dialog som har engagerat allmänheten och ökat intresset för havs- och vattenmiljöer.

9.3 Översyn av bevarandeplaner för Natura 2000-områden

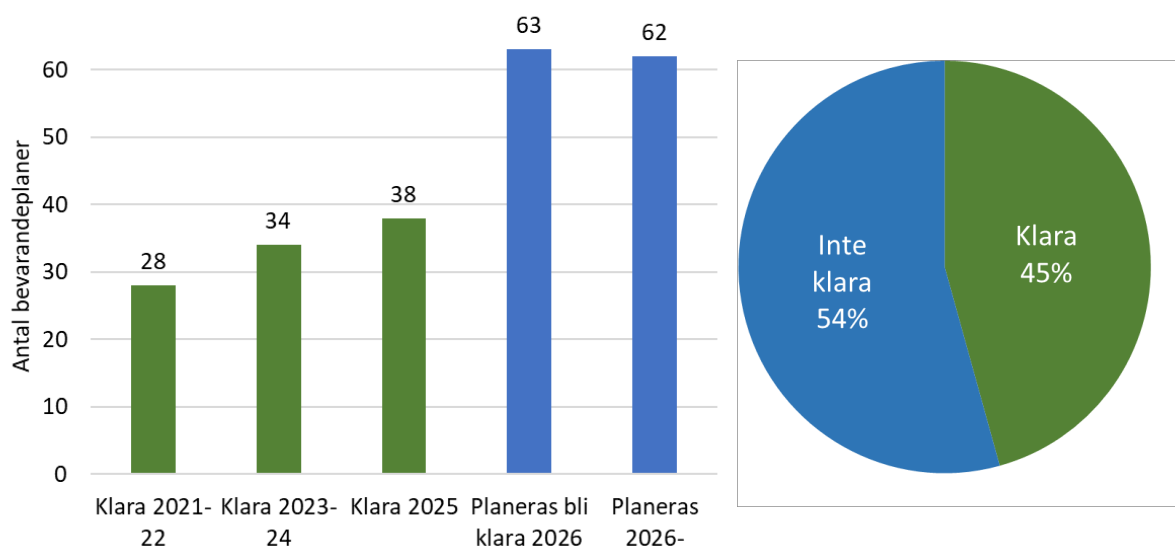
I Sverige finns cirka 4100 Natura 2000-områden, varav omkring 10 procent bedöms påverkas av vattenkraft. För att säkerställa långsiktigt skydd för dessa områden ska alla Natura 2000-områden ha en bevarandeplan, som fastställs av respektive länsstyrelse efter att området har pekats ut i Natura 2000-nätverket. Länsstyrelserna fick i sitt regleringsbrev för 2021–2025 i uppdrag att genomföra en översyn av bevarandeplanerna för de Natura 2000-områden som berörs av den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraft (NAP). Målet med översynen av bevarandeplanerna är att både identifiera eventuell påverkan från vattenkraft och precisera de åtgärder som behövs för att uppnå bevarandemålen i de berörda Natura 2000-områdena.

HaV har tilldelat 4,9 miljoner kronor till 19 länsstyrelser att användas under 2025 för att stödja länsstyrelsen i detta arbetet som får effekten att Sverige har ett mer gediget och uppdaterat underlag inför omprövningen av vattenkraften. Detta förväntas leda till miljövillkor som ser till att påverkan på Natura 2000-områdena inte äventyrar bevarandevärdena

Av de fördelade 4,9 miljoner kronorna har 88 procent av bidraget förbrukats (Tabell 15). Bidraget är inte avsett att täcka alla kostnader och länsstyrelsernas faktiska kostnader för översynen är betydligt större. Enligt länsstyrelsernas slutredovisning har hittills 221 bevarandeplaner ingått i översynen och av dessa är 100 klara men över hälften återstår alltså att färdigställa (figur 13).

Tabell 14 Utbetalt bidrag jämfört med redovisat bidrag 2025 enligt länsstyrelsernas ekonomiska redovisning. Redovisat i kronor (kr).

Länsstyrelse	Bidrag 2025 (kr)	Redovisat bidrag (kr)	Andel använt bidrag (%)
Blekinge län	205 000	199 375	97
Dalarnas län	295 000	213 733	72
Gävleborgs län	435 000	416 933	96
Hallands län	185 000	185 000	100
Jämtlands län	175 000	175 000	100
Jönköpings län	285 000	285 000	100
Kalmar län	155 000	155 000	100
Kronobergs län	325 000	277 349	85
Norrbottnens län	135 000	135 000	100
Skåne län	185 000	185 000	100
Södermanlands län	275 000	0	0
Uppsala län	205 000	205 000	100
Värmlands län	435 000	422 926	97
Västerbottens län	185 000	117 066	63
Västernorrlands län	345 000	241 758	70
Västmanlands län	275 000	270 289	98
Västra Götalands län	275 000	275 000	100
Örebro län	215 000	215 000	100
Östergötlands län	395 000	395 000	100
TOTALT	4 985 000	4369 429	88

Bevarandeplaner som ingår i översynen (n= 221)**Figur 13** Antalet bevarandeplaner under perioden 2021–2026 uppdelat på klara och inte klara enligt länsstyrelsernas verksamhetsredovisning.

10 Intressentdrivet åtgärdsarbete för kustekosystemens återhämtning. (villkor 6)

Anslagsposten får användas för uppdraget om samförvaltningsformer för ett mer intressentdrivet åtgärdsarbete för kustekosystemens återhämtning.

Inga medel har utbetalats genom villkor 6 under 2025.

11 Yrkesfiskets delaktighet (villkor 7)

Högst 3 000 000 kronor får användas för projekt och åtgärder som avser yrkesfiskets delaktighet i forskningsprojekt, miljöprojekt eller metodutvecklingsprojekt som exempelvis syftar till att utveckla selektiva redskap, förbättra fiskbestånd status och livsmiljöer eller som medfinansiering av motsvarande åtgärder inom havs- och fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

Under 2025 avsattes 2,2 miljoner kronor för bidrag och uppdrag i enlighet med användningen av villkor 7.

11.1 Yrkesfiskets delaktighet i forskningsprojekt - Utveckling av selektiva och skonsamma samt rovdjurssäkra redskap

Syftet inom arbetet med selektivt, skonsamt och rovdjurssäkert fiske är att bidra till att utveckla och öka användning av selektiva och skonsamma redskap för att underlätta anpassning till landningsskyldigheten. I inriktningen omfattas även rovdjurssäkra redskap samt selektivitet i syfte att återuppbygga bestånd (eller förbättra beståndsstatus) samt att bedriva ett mer skonsamt fiske vad gäller habitatpåverkan. Arbetet samordnas av ett sekretariat vilket leds av SLU Aqua, som finansieras av HaV genom anslag 1:11. Sekretariatet har till uppgift att bistå fiskare med att utforma vetenskapligt baserade frågeställningar och projekt, samt stå för vetenskaplig utvärdering av projekten, som utförs av fiskare i samarbete med forskare. Sekretariatet verkar även som en nod för redskapssamarbete och redskapsfrågor mellan forskning, fiskare och förvaltning.

Under 2025 har fyra projekt för utveckling av selektiva, skonsamma och rovdjurssäkra redskap pågått på initiativ av fiskare. Projekten ska slutredovisas i maj 2026. Kort information om projektens syfte och mål framgår nedan. Totalt utbetalades 2 937 276 kronor från anslag 1:11, inklusive bemyndigande, under 2025 för selektivt, skonsamt och rovdjurssäkert fiske.

Utveckling av uppsamlingslyft för stor fiske i fisket efter nordhavsräka

Projektets syfte är att vidareutveckla selektiva redskap i räkfiske, när det gäller att minska bifångster av småfisk i den uppsamlingspåse som kan användas i fisket. I projektet utvecklas en stormaskig uppsamlingspåse som ska selektera ut mindre fisk i fisket efter nordhavsräka.

Utveckling av en fristående sektion med en storleksselekerande kräftrist

Projektets syfte är att vidareutveckla selektiviteten i fisket efter havskräfta med trål utrustad med rist, i beståndsbevarande syfte, samt för att förbättra kvalitet på fångsten. Projektet kommer att ta fram ett fristående ristsegment som placeras tidigare i trålen än det ristsegment som sedan tidigare är placerat längre bak i trålen. Avsikten är att i första hand minska bifångst av mindre havskräfta, simkrabba och plattfisk, vilket enligt de fiskare som deltar i projektet innebär en minskad hantering och sortering och förbättrad kvalitet på fångsten. *Utveckling av selektivt blandfiske*

Projektets målsättning är att utveckla ett trållyft för blandfiske efter havskräfta och bottenlevande fisk, där undermålig fisk selekteras ut. De vanligast förekommande trållyften har selektionspaneler i den övre delen av trålen. I det här projektet kommer det att kompletteras med selektionspaneler på sidorna av trålen. På så sätt förväntas kontakt med mer selekterande delar av trålen öka, även för den fångst som vanligtvis inte har kontakt med selektionspanelen i övre delen av trålen.

Teknikutveckling inom mätteknik, video och AI-baserad analys

Projektet innebär en teknikutveckling inom verksamheten för Sekretariatet för selektivt, skonsamt och rovdjursäkert fiske till stöd för utvärdering och genomförande av projekten. Det innefattar en förstärkning av möjligheten att ta upp videoinspelningar under själva trålningen, för direkta observationer av mål- och bifångststarters beteende, men även observation av hur fiskeredskapens delar ser ut under fångstprocessen. Videotekniken har gjort stora framsteg under senare år och tillsammans med AI baserad bildanalys har det blivit ett effektivt verktyg för beteendeanalyser samt individmätning.

11.2 Yrkesfiskets delaktighet i forskningsprojekt

Ett projekt har bedrivits avseende vetenskapligt provtrålfiske inom regeringsuppdraget om att på prov införa fiskeriförvaltningsåtgärder som motsvarar en utflyttning av trålgränsen i Östersjön. Totalt utbetalades 441 757 kronor från anslag 1:11 för projektet under 2025.

Syftet med projektet är att genomföra fiskerioberoende beståndsundersökningar med hjälp av yrkesfiskare. De involverade yrkesfiskarna förväntas ha en något lägre fiskeaktivitet än tidigare då de trålfiskat inom det nu införda trålförbudsområdet som kan möjliggöra deltagande i det vetenskapliga provfisket. Trålfiskarna har även en god lokalkännedom av betydelse för utformningen av det vetenskapliga provfisket. I uppföljningsprogrammet för regeringsuppdraget används tre huvudsakliga metoder för övervakning av fiskbestånd inom trålförbudsområdet: flermaskiga garn, hydroakustik i kombination med vetenskapligt trålfiske ombord på forskningsfartyget R/V Svea, samt provtagning ombord på kommersiella fiskefartyg. Dessa metoder ger viktig information om fiskbeståndens status, men har vissa begränsningar vad gäller både tidsmässig och rumslig upplösning.

Det vetenskapliga provfisket har därför utformats för att komplettera uppföljningsprogrammet med mer högupplöst data för sillfångster inom särskilt betydelsefulla provområden. Ett vetenskapligt provfiske som bedrivs av kommersiella småskaliga trålfiskefartyg förväntas förbättra övervakningen och ge en mer detaljerad bild av beståndsutvecklingen inom trålförbudsområdet. Det vetenskapliga provfisket sker på förutbestämda tidpunkter och platser, valda genom en

randomiserad process för att minimera eventuella systematiska fel. Ett sådant system ger en mer omfattande och representativ insamling av data, vilket i sin tur kan förbättra skattningar av abundansförändringar över tid. Det vetenskapliga provfisket kombineras med omfattande biologisk provtagning som möjliggör en uppföljning av fångst per ansträngning (CPUE), förändringar i storleks- och åldersfördelning, samt studier av fiskens mognadsgrad och reproduktiva status. Dessa faktorer är avgörande för att förstå den långsiktigt hållbara utvecklingen av fiskbestånden och kan bidra till en mer adaptiv och hållbar fiskeriförvaltning, där beslut grundas på ett bredare och mer heltäckande kunskapsunderlag.

Metod för vetenskapligt provtrålfiske

Genom en beslutad dispens med undantag från de förbud som finns i HVMFS 2025:2 och FIFS 2004:36 mot trålfiske efter pelagiska arter i Östersjön får SLU Aqua med hjälp av maximalt sex småskaliga trålfartyg bedriva övervakningsfiske med trål med minst 16 mm maskstorlek i centrala Östersjön under perioden 1 november 2025 - 30 april 2027.

Provtrålfisken bedrivs inom 4–5 mindre delområden inom områden kring nordvästra Öland och kring Bråviken/Landsort vid Oxelösund. Provfisket avser korta provtrålningar inom slumpmässigt utvalda ytor som sträcker sig från kusten ut mot det öppna havet. Genom denna metod säkerställs en representativ datainsamling över olika habitat och djup, vilket ger en mer heltäckande bild av sillbeståndets utbredning och variation. Undersökningen genomförs över hela året för att fånga säsongsvariationer i sillens förekomst och beteende. Särskild vikt läggs vid perioder kring sillens lek, då bestånden samlas på specifika platser och därmed kan vara lättare att kartlägga. Genom att analysera variationer i fångstresultat under olika årstider ges en djupare förståelse för sillens rörelsemönster och eventuella förändringar i beståndet över tid och i närmare kusten. För att förstärka denna analys sker även insamling av prover för genetiska och otolitikemiska analyser.

Yrkesfisket har involverat i både utformning och genomförande av projektet

Utformningen av projektet har av SLU Aqua och HaV arbetats fram under tre möten från april till september 2025 tillsammans med småskaliga trålfiskare som varit yrkesverksamma i det stängda området. SLU Aqua skrev sedan avtal med fem småskaliga trålfiskare för deltagande i provtrålfisket. Finansieringen kan därför delvis ses som sysselsättningsskapande för de deltagande fartygen, då dessa i varierande omfattning begränsats att trålfiska i det införda trålförbudsområdet. Deltagande trålfiskare deltog under hösten 2025 också i en djuretisk utbildning för vetenskapligt provfiske.

12 Europeisk ål (villkor 8)

Anslagsposten får användas för kostnader i samband med förberedelser och genomförande av ett möte i syfte att ta fram en ny överenskommelse om europeisk ål inom ramen för arbetet inom konventionen för migrerande arter, CMS.

Under 2025 avsattes 139 000 kronor för bidrag och uppdrag i enlighet med användningen av villkor 8.

HaV fick i regleringsbrevet för 2025 uppmaning att anordna en internationell workshop inom arbetet med Convention on Migratory Species (CMS), och i detta sammanhang förvaltning och skydd av den europeiska ålen. Workshopen ägde rum 14-16 oktober 2025 i Malmö. HaV samarbetade med CMS sekretariatet angående planeringen av workshopens innehåll. Underlaget inför workshopen granskades av HaV och förslag på instruktion skickades till Regeringskansliet. Underlaget från workshopen, *Single Species Action Plan*, ska presenteras på CMS COP15 i Brasilien våren 2026, där förhoppningen är att CMS medlemmar ska anta bevarandeplanen för den europeiske ålen. Medel användes från 1:11 anslaget. Sedan mötet i Malmö har HaV fortsatt att bevaka frågan då den förekommer på WIPIE möten, samt EU-koordineringsmöten. Arbetet görs i nära samarbete med Klimat- och näringslivsdepartementet.

13 Uppköp ålfiske (villkor 9)

Anslagsposten får användas till ett frivilligt program för uppköp av ålfiskefångster som genom transport och utsättning minskar antropogen dödlighet, i det fall att myndigheten bedömer att det är en kostnadseffektiv åtgärd för återställning av ålbestånd. Bidrag får lämnas till Sveriges lantbruksuniversitet för arbete med utvärdering och forskningsinsatser som effektiviserar genomförandet av programmet.

Under 2025 användes 207 tusen kronor från villkor 9 i bidrag till Sveriges lantbruksuniversitet, institutionen för akvatiska resurser, för att analysera och rapportera resultatet av en märkningsstudie som genomfördes 2023-2024. Studien utvärderade nyttan av fångst och transport av utvandrande blankål (så kallad *trap and transport*) som åtgärd som tillvuxit uppströms regleringsdammar att vandra ut och bidra till reproduktionen.

Fångst och transport av ål förbi vandringshinder används som en bevarandeåtgärd för att minska dödligheten i vattenkraftverk, men det har funnits osäkerhet kring hur åtgärden påverkar ålens vandringsbeteende och möjlighet att nå lekomyråden.

I en studie märktes ålar med akustiska och satellitbaserade sändare i fyra grupper: en referensgrupp samt tre grupper som fångats och transporterats från olika sötvattenssystem och satts ut nedströms första vandringshindret sett från kusten. Resultaten visade att en stor andel av ålarna stannade kvar nära utsättningsplatsen och övervintrade där istället för att direkt fortsätta lekvandringen. De individer som påbörjade vandringen rörde sig däremot i förväntad riktning och med normal hastighet. Några tydliga beteendeskilnader mellan transporterade ålar och referensålar kunde inte fastställas, men datamängden från satellitmärkningen var begränsad.

Studien ger vägledning för hur åtgärden bör genomföras för att få önskad effekt. Resultaten indikerar att ål bör fångas och transporteras först när lekvandringen har påbörjats och så nära vattensystemets utlopp som möjligt. Detta minskar risken att ålar stannar kvar i kustområdet under längre tid, vilket annars kan öka dödligheten genom predation.

Bidraget har därmed till ökad kunskap om hur fångst och transport av blankål bör genomföras för att mer effektivt bidra till att stärka beståndet.

14 Stor rovfisk (villkor 10)

Av anslagsposten får högst 1 000 000 kronor användas som bidrag till Länsstyrelsen i Stockholms län för arbete med Regionala verktyg för att förebygga skada på fiskbestånd och kunna öka andelen stor rovfisk genom en mer ekosystembaserad viltförvaltning.

Under 2025 avsattes 1 miljon kronor för bidrag och uppdrag i enlighet med användningen av villkor 10.

Av anslagsposten angavs att beloppet får användas som bidrag till Länsstyrelsen i Stockholms län för arbete med regionala verktyg för att förebygga skada på fiskbestånd och kunna öka andelen stor rovfisk genom en mer ekosystembaserad viltförvaltning. Länsstyrelsen i Stockholms län förbrukade 871 774 kronor i samband med uppdraget. I regleringsbrevet till länsstyrelserna för 2025 specificerades uppdraget till att analysera pågående åtgärder för att förebygga skada orsakad av säl och skarv samt vid behov föreslå ytterligare åtgärder som förebygger skada och som ger stöd åt en mer ekosystembaserad förvaltning. Detta med fokus på återhämtning av förekomsten av rovfisk i kust och inlandsvattensystem. Redovisningen skulle vidare för varje föreslagna åtgärd innehålla en översiktlig kostnads- och genomförandeanalys. Uppdraget ska samordnas av Länsstyrelsen i Stockholms län och redovisas till Regeringskansliet senast den 30 oktober 2025.

Länsstyrelsen i Stockholms uppdrag har genomförts i sin helhet genom enkäter till alla län, en tvådagars konferens/workshop med alla berörda län och nationella myndigheter samt genom deltagande på ett antal möten med länsstyrelser, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Jordbruksverket. Slutrapporten har även skickats ut till övriga län för synpunkter och sedan levererats enligt plan. Underlaget kommer kunna nyttjas för en mer effektivare och mer adaptiv förvaltning av vikare, gråsäl, knobbsäl och skarv.

15 HMI (villkor 11)

Ett belopp om 10 000 000 kronor ska utbetalas till Göteborgs universitet för Havsmiljöinstitutets verksamhet. Användningen av medlen ska redovisas enligt Havs- och vattenmyndighetens anvisningar.

Havsmiljöinstitutet (HMI) tilldelades 10 000 tkr från 1:11-anslaget villkor 11 under 2025 och har förbrukat bidraget i sin helhet. Bidraget är angivet i HaV:s regleringsbrev och delas ut för att genomföra HMI:s löpande verksamhet. Majoriteten av bidraget har gått till lönekostnader och lämnade bidrag. Nedan presenteras några exempel som HMI har arbetat med under 2025.

Havsmiljöinstitutet bistår myndigheter med vetenskaplig kompetens och bedriver tvärvetenskaplig analys- och syntesverksamhet. Arbetet syftar till att ge myndigheter ett väl underbyggt kunskapsunderlag för deras förvaltningsuppdrag inom havsmiljöområdet. Detta gör HMI genom att utföra uppdrag på nationell, regional och internationell nivå, genom att bidra med vetenskaplig rådgivning och genom att medverka i och/eller koordinera internationella arbetsgrupper inom exempelvis Helcom och Oskar. HMI har tillsammans med HaV administrerat finansiering av experter till olika arbetsgrupper inom Ices på uppdrag av Formas. Vidare har HMI svarat på ett flertal remisser från myndigheter och departement.

Under 2025 har HMI bedrivit verksamhet inom områden som effektuppföljning av styrmedel, havsbaserad vindkraft och områdesskydd. HMI:s sjöfartsgrupp har fört dialog med berörda myndigheter och drivit projekt som ökar kunskapen om sjöfartens påverkan på havsmiljön, exempelvis från tankrengöring efter transporter av kemikalier. Tillsammans med den svenska regeringen höll HMI ett event om utsläpp från fartygsskrubbar på FN:s tredje havskonferens i Nice samt fortsatte samtalet i Almedalen under politikerveckan 2025. HMI, Svenska Båtunionen och HaV ordnade tillsammans den tredje Båtmiljökonferensen i oktober 2025 på temat "Ren båtbottnen".

I HMI:s regeringsuppdrag ingår att arbeta med kommunikation om havet och dess resurser för att öka människors havsmedvetenhet. Under 2025 har institutet fortsatt att samordna det marina nätverket för vattenpedagogik, och deltagit i internationella samverkansgrupper för ökad havsmedvetenhet. Under året genomförde HMI den svenska delen av en internationell undersökning av havsmedvetenhet: Ocean and Society Survey. Resultaten presenterades under FN:s havskonferens i Nice och kommer att publiceras i en rapport 2026. Föreståndaren för institutet har även ingått i den nationella kommittén för FN:s årtionde för havsforskning för hållbar utveckling (2021-2030) där havsmedvetenhet är ett av de områden som Sverige beslutat att fokusera på.

I början av 2025 höll HMI, på uppdrag av HaV, ett Vattenmiljöseminarium i Göteborg. Kunskap om havet sprids även via kommunikationsprodukterna Havsutsikt, havet.nu och Livet i havet, samt via HMI:s webb och rapportserie. Det fleråriga arbetet med att presentera information baserad på svenska miljöövervakningsdata på Sveriges vattenmiljö och Tillståndet i Sveriges vatten, har under året pausats.

16 Bidrag till ideella organisationers arbete för att bidra till ett hållbart fiske (villkor 12)

Högst 2 000 000 kronor får användas för bidrag till ideella organisationers arbete som bidrar till att uppnå hållbart fiske genom att skapa förståelse för beståndssituationen i svenska vatten i Östersjön som kan påverka inställningen till och behovet av en snabbare återhämtning av fiskbestånden på EU nivå. Medlen betalas ut mot rekvisition.

2 000 000 kronor har använts i linje med regleringsbrevet 2025 för bidrag till ideella organisationers arbete som bidrar till att uppnå hållbart fiske genom att skapa förståelse för beståndssituationen i svenska vatten i Östersjön som kan påverka inställningen till och behovet av en snabbare återhämtning av fiskbestånden på EU nivå. De här medlen medger ideella organisationers prioritering och deltagande i framförallt rådgivande grupper inom Gemensamma fiskeripolitikens (GFP) demokratiska regionaliseringsarbete som involverar många olika intressegrupper.

Bidrag har kunnat sökas för kontinuerligt och samordnande arbete inom forskning, analys och kommunikation inom arbete som avser att lyfta fram aktuell situation och bidra till ny kunskap kring ekosystembaserad förvaltning av fiskbestånd i svenska vatten i Östersjön.

Hanteringen av bidrag gjordes via en utlysning och efter prioritering enligt meddelade kriterier och två organisationer tilldelades medel för att genomföra sina godkända projektplaner, Fiskesekretariatet 1 800 000 kronor och Östersjöälvar i Samverkan 200 000 kronor. Utan det här villkoret skulle deltagandet från nationella ekosystemfokuserade ideella organisationer inom det regionaliserade rådgivningsarbetet vara begränsat eller obefintligt.

16.1 Östersjöläxälvar i Samverkan

Östersjöläxälvar i Samverkan (ÖiS) deltar i arbetsgrupper inom Helcom och BSAC. De lyfter förvaltningsorganisationernas och fiskerättsägarnas intressen i frågor kring förvaltningen av gemensamma fiskbestånd. Ett av huvudfokusen har varit att främja hållbar laxförvaltning och ÖiS har tagit aktiv del i den rekommendation om laxförvaltning som arbetas fram inom arbetsgruppen Fish-M för Helcom-området och samarbeten med övriga Östersjöländer för ett mer hållbart fiske på delade bestånd.

ÖiS beskriver att en av dess absolut viktigaste uppgifter är att påverka beslutsfattare lokalt, nationellt och inom EU mot en mer ekosystembaserad och beståndsspecifik förvaltning som sätter våra enskilda bestånd i fokus.

ÖiS har tagit aktiv del i ett stort antal möten i dessa rådgivande organisationer och i möten med sektorsrelevans. Arbetet har bidragit till att upprätthålla nätverket med landets förvaltningsorganisationer i Östersjöläxälvarna och -åarna. Nätverket är en förutsättning för kunskapsläget om sportfisket efter lax och öring i sötvatten. ÖiS kommunicerar sitt deltagande inom Helcom och BSAC till allmänheten via sin hemsida.

16.2 Fiskesekretariatet

Fiskesekretariatet (FishSec) är en religiöst och partipolitiskt obunden ideell förening vars syfte är att verka för en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar fiskeriförvaltning, med fokus på Östersjöregionen och EU, samt att belysa aktuell forskning kring fiske och miljö. FishSecs verksamhet har under många år stöttats av myndigheten genom bidrag. FishSecs perspektiv om hållbart fiske i Östersjöregionen har bidragit till regionaliseringsarbetet inom GFP genom ett aktivt deltagande i till exempel den rådgivande kommitteen BSAC.

Under 2025 har FishSec fokuserat på ett antal frågor i Östersjöregionen, EU och internationellt som direkt bidrar till att uppnå verksamhetens syfte framförallt gällande långsiktigt hållbar och ekosystembaserad fiskeriförvaltning i Östersjön; återhämtning av den utrotningshotade europeiska ålen i hela utbredningsområdet, men särskilt på EU-nivå, i Medelhavet och i Östersjön; utvärderingen av GFP och den nya havspakten.

FishSecs och andra organisationers kontinuerliga aktiva medverkan ger resultat inom BSAC. Skrivelser och positioner från BSAC till bland annat EU-kommissionen och medlemsländerna i regionen inkluderar miljöperspektiv och representerar bredare än enbart ekonomiska intressen. De rådgivande nämnderna skapades för att fungera som huvudsakligen regionala samordningsorgan, där man kan nå fram till gemensamma positioner som både sektorsintressen och andra intressegrupper står bakom.

Genom att sprida projektrapporten Small fish – big impact har FishSec lyft frågan om ekosystembaserad förvaltning och återuppbyggnad av nedfiskade bestånd både i Östersjön och i andra vatten. Arbetet har också stärkt det bredare samarbetet på EU-nivå och regionalt kring hur vetenskapliga rådgivningen skulle kunna inkludera ett starkare miljöperspektiv.

17 Arbete i enlighet med havsmiljöförordningen (2010:1341) (villkor 13)

Anslagsposten får användas i enlighet med havsmiljöförordningen (2010:1341) och som medfinansiering av åtgärder för genomförande av havsmiljödirektivet inom havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

Under 2025 har HaV betalat ut 47,3 miljoner kronor för arbetet i enlighet med havsmiljöförordningen. Medlen har använts för genomförande av beslutade åtgärder inom Åtgärdsprogrammet för havsmiljön, inklusive processledning, regionala pilotinsatser (bland annat Pilotområdet för Ekosystembaserad havsförvaltning i 8+fjordar), samverkansaktiviteter samt riktade insatser kopplade till marint skräp, undervattensbuller, farliga ämnen och fysisk planering i kustzonen. Medel har även fördelats till länsstyrelser, kommuner och expertmyndigheter för konkret åtgärdsarbete, uppföljning och förstärkning av befintliga insatser, exempelvis inom kustfiskövervakning och trålgränsuppföljning. Nedan följer några exempel vad medlen har använts till.

17.1 Analyser för genomförande och uppdatering av åtgärdsprogrammet

Under 2025 har HaV finansierat analyser och expertstöd som utgör underlag för det uppdaterade åtgärdsprogrammet för havsmiljön, vilket planeras beslutas 2027. Gap-analyser och bedömningar av miljökvalitetsnormer har genomförts för att identifiera områden där ytterligare åtgärder krävs för att normerna ska kunna följas. Vidare har analyser av konsekvens- och kostnadseffektivitet påbörjats för att säkerställa att föreslagna åtgärder är ändamålsenliga och kostnadseffektiva. Medlen har dessutom nyttjats för utveckling av nya åtgärder inom områdena undervattensbuller, övergödning, marint skräp samt påverkan från fritidsbåtar och sjöfart. Under 2025 har insatser och expertstöd bidragit till genomförandet av det nuvarande åtgärdsprogrammet för havsmiljön genom uppföljning, utvärdering och fördjupade analyser av befintliga åtgärder.

17.2 Ekosystembaserad havsförvaltning

Under året har HaV inom ramen för åtgärdsprogrammet (åtgärden ÅPH 44) finansierat en fortsatt utveckling och implementering av ekosystembaserad havsförvaltning i tre pilotområden. Dessa geografiska områden är 8+fjordar (fjordområdet innanför Tjörn och Orust) i Västerhavet och Stockholms skärgård respektive Södra Bottenhavet i Östersjön. I dessa pilotområden samlas också ett intressentdrivet åtgärdsarbete på lokal och regional skala.

Som en del av arbetet publicerade myndigheten en ny handbok, Handbok för regional ekosystembaserad havsförvaltning. Handboken sammanställer erfarenheter från de tre första åren och utgör grund för att utveckla fler områden med ekosystembaserade havsförvaltningar längs den svenska kusten.

I Stockholms skärgård och Södra Bottenhavet har genomförda ekosystemanalyser tillsammans med lokala intressenter legat till grund för regionala åtgärdsprogram. Dessa program är anpassade efter de specifika förutsättningarna i respektive område och innehåller bland annat platsspecifika åtgärder för restaurering, fiskevård, minska naturlig predation och minskad fysisk påverkan.

I 8-fjordar området startade under året en treårig satsning med cirka 35 miljoner kronor. Syftet är att med konkreta åtgärder återställa bestånd av stor torsk och andra rovfiskar i kustområdet.

17.3 Plattform för ekosystemanalys

HaV:s behov av ekosystemanalys i underlag inför förvaltningsbeslut har kartlagts och har bedömts vara stort. Detta har lett till denna satsning med finansiering för att påbörja utveckling av ekosystemmodeller som inkluderar hela näringsväven, från mikroalger till toppredatorer. Arbetet har lett till ett fördjupat samarbete mellan expertmyndigheter som ansvarar för expertstöd för olika nivåer i näringsväven. Arbetet fortsätter under 2026 för att installera en plattform som inkluderar både förvaltare och forskare för att föra ihop förvaltningens behov med modellbaserat kunskapsstöd för att kunna ta hänsyn till konsekvenser för hela näringsväven i relevanta förvaltningsbeslut.

17.4 Övergödning

Under 2025 har medlen använts till åtgärder och expertstöd inom övergödning i Östersjön, inklusive åtgärdsalgotning samt studier av klimatpåverkan och lustgas- och metanutsläpp från våtmarker. Medlen har även finansierat utveckling av indikatorer för klorofyll och bottenvattenoxxygen samt modellering av organiskt kol och har bidragit till expertstöd för resursutnyttjande, belastningstak och identifiering av åtgärds-gap i Egentliga Östersjön. Dessa insatser stärker kunskapsunderlaget och förutsättningarna för prioriterade åtgärder mot övergödning.

17.5 Uppföljningsprogram för uppföljning av effekter av en utflyttning av trålgränsen i egentliga Östersjön

Programmet för uppföljning och kunskapsförsörjning inom regeringsuppdraget att på prov genomföra fiskeriförvaltningsåtgärder som motsvarar en utflyttning av trålgränsen fortsatte under 2025. Syftet är att utvärdera effekterna på sill- och strömmingsbeståndens biomassa, storleksfördelning och åldersstruktur, samt att ge underlag för rekommendationer om framtida fiskeregleringar, för att främja beståndens hälsa och struktur.

Sveriges Lantbruksuniversitet har genomfört fyra provtagningsresor med Svea under 2025 som en del av uppföljningsprogrammet, där transekten sträcker sig från norra Öland till Finngrundet i Södra Bottenhavet. Sveriges Lantbruksuniversitet har också genomfört förstärkt provtagning i kusten i både Södra Bottenhavet och Stockholms skärgård. Det har genomförts DNAanalys i samarbete med Uppsala universitet och de första resultaten visar en tydlig populationsstruktur inom Östersjösillen med en tydligt nord-syd gradient. Undersökningar av oolitkemin (kemin i sillens hörselstenar) har också påbörjats. Där har regionala skillnader i olika spårämnen detekterats vilket indikerar tydliga migrationsmönster hos sillen i de geografiska områden som undersökts. Uppföljningen av säl och predation från säl har intensifierats, maganalys har utförts både för gråsäl och vikare. Dessutom förbereds märkningsstudier med gråsäl i samarbete med Naturhistoriska Riksmuseet. Under 2025 har akustisk provtagning genomförts i Stockholms län för att följa beståndens biomassa, storleksstruktur och artsammansättning inom ramen för uppdragets uppföljning.

18 Bidrag till SMHI och SGU för arbete med vattenförvaltningen (villkor 14)

Anslagsposten får användas i enlighet med vattenförvaltningsförordningen. Högst 27 000 000 kronor får betalas ut som bidrag för arbete enligt vattenförvaltningsförordningen enligt följande:

- högst 18 000 000 kronor till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut
- högst 9 000 000 kronor till Sveriges geologiska undersökning.

Under 2025 avsattes 27 miljoner kronor för bidrag och uppdrag i enlighet med användningen av villkor 14.

18.1 SMHI

SMHI har fortlöpande utvecklat tjänster inom hydrologi och vattenmiljö för olika målgrupper i samhället genom att bistå med underlag, verktyg och expertstöd till andra myndigheter för att säkerställa en långsiktigt hållbar förvaltning av Sveriges vattenförekomster i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten. Genomförandet av vattenförvaltningens sexåriga arbetscykel är starkt beroende av underlag från SMHI, framför allt i den inledande fasen kartläggning och analys, där underlagen används för att kartlägga vattenförekomsternas ekologiska status, besluta om miljö kvalitetsnormer och ta fram åtgärdsplaner.

SMHI har jobbat kontinuerligt med att förbättra och effektivisera flödet av miljöinformation inom vattenförvaltningen genom att information som mäts, lagras och publiceras ska komma till användning inom vattenförvaltningen så tids- och kostnadseffektivt som möjligt. Mera konkret har SMHI bidragit till aktiviteter inom drift och förvaltning, men också inom utbildning och expertstöd för att öka användningen av data på Vattenwebb. Ett supportforum har upprättats med syfte att öka förståelsen för hur modellerna fungerar, hur modell- och mätdata kan användas samt hur modellresultat ska tolkas och kan användas.

Under 2025 har SMHI genom lagring, förvaltning, versionshantering samt drift och löpande underhåll, säkerställt relevanta delar av olika modeller och system som används av vattenförvaltningen; SVAR-databasen för hydrografiska data, WISKI-databasen för hydrologiska mätdata, S-Hype-modellen för modelldata inland, Kustzonsmodellen för modelldata kustzon och Vattenwebb och webbtjänster inklusive vattenstatus. Dessa modeller och system finansieras delvis via 1:11-anslaget.

Under 2025 har också sju av HaV beslutade uppdragsprojekt bedrivits inom SMHI. Dessa projekt innefattar; Påverkan och betydande påverkanskällor i kustzonen, Förbättrade sjöberäkningar i S-Hype, Dynamisk markanvändning i S-Hype, Uppdelning i S-Hype av flöden vid vattenkraftsanläggningar, Vattenbalansförstudie som stöd till HaV:s regeringsuppdrag, Förbättrade möjligheter att identifiera grundvattenanslutna ytvattenförekomster, Nationell kalibrering av S-Hype med avseende på organiskt kol, Beräkning av suspenderade ämnen och kisel i S-Hype, Riskbedömning tillrinningsområde för uttag av dricksvatten - mikrobiologiska risker, Uppdatering av webbtjänster till SVAR2022, Automatiserad statusklassning av fosfor och kväve i sjöar och vattendrag, Free flowing rivers, Översyn av vattenförekomstindelning inför

förvaltningscykel 5 (SVAR2025), Med hjälp av AI beräkna sjöars max- och medeldjup, Hitta sjöars egentliga utbredning och slutligen under 2025 genomfördes en översyn av formler m.m. i föreskrift "HVMFS 2019:25 Bilaga 5 – Näringsämne" inför externremiss.

Vattenmyndigheterna använder datamängderna som grund för statusklassificering och åtgärdsbedömning. Positiva effekter i miljön förväntas därmed när deras arbete resulterar i åtgärder som ska följas. Trender i miljön kan avläsas i vattenmyndigheternas arbete men också direkt genom SMHI VattenWebb.

18.2 SGU

HaV:s bidrag till SLU kring dricksvatten inom vattenförvaltningen bidrar till en tryggare vattenförsörjning, men är också relevant ur ett beredskapsperspektiv. De från HaV erhållna medlen för 2025 har använts i huvudsak till nedanstående insatser.

Implementering av vattendirektivet och dricksvattendirektivets artikel 8 i svensk lagstiftning

Huvudfokus för 2025 har varit att via föreskrifter genomföra bestämmelser om riskbedömning enligt dricksvattendirektivet (2020/2184). Två föreskrifter beslutades i början av året; Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter om övervakning av grundvatten (SGU-FS 2024:2) och Föreskrifter om ändring i Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter (SGU-FS 2023:1) om kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten (SGU-FS 2024:1). Förslag till nya föreskrifter om riskhanteringsåtgärder enligt dricksvattendirektivets artikel 8 med tillhörande konsekvensutredning har arbetats fram.

Insatserna förväntas bidra till effekter i miljön när vattenmyndigheternas arbete resulterar i åtgärder som ska följas. Insatserna bidrar till att Sverige uppfylla kraven som ställs i direktiven och minskar risken för överträdelser genom att underlag som bidrar till en god vattenförvaltning utvecklas och tillgängliggörs.

Arbete med att uppdatera avgränsningar av grundvattenförekomster inför förvaltningscykel 5 (2028-2033) har inletts. SGU har under 2025 försett vattenmyndigheterna med kemianalysdata och statistiksammanställningar från den nationella och regionala övervakningen samt råvattenkontrollen i Vattentäktsarkivet. Data används som underlag till statusklassificering och riskbedömning av grundvattenförekomster. SGU har också hjälpt vattenmyndigheterna i avgränsningen av tillrinningsområden för uttagpunkt för dricksvatten för grundvattentäkter. Övervakningsdata visar tillståndet i miljön och är en grundförutsättning för att sätta in rätt åtgärd på rätt plats. Insatserna bidrar till dataunderlag som utgör grunden för Vattenmyndigheternas statusklassificering och åtgärdsbedömning.

Utveckling av vägledning och bedömningsgrunder för grundvatten

SGU:s webbvägledning för vattenförvaltningen har uppdaterats för att underlätta vattenmyndigheternas genomförande av grundvattenförvaltningen och med ökat fokus på dricksvattenaspekter enligt art 8 i dricksvattendirektivet om riskbedömning i tillrinningsområde till uttagpunkt för dricksvatten. För att förtydliga vilka krav avseende grundvattenskydd som kan förväntas i tillståndsprövning av exempelvis gruvverksamhet har checklistor uppdaterats på SGUs webb. Ett arbete har inletts för att ta fram bedömningsgrunder för kvantitativa aspekter som en fördjupning av vattenförvaltningens vägledning. Vägledningen behövs i

Vattenmyndigheternas genomförande av sitt uppdrag. Effekter i miljön förväntas när Vattenmyndigheternas arbete resulterar i åtgärder som ska följas.

EU-arbete

SGU har deltagit som MS-representanter i den gemensamma genomförandestrategin CIS i grupperna WG Groundwater och WG water scarcity and droughts. Inom EU-arbetet har SGU varit drivande i att så långt möjligt samordna rapporteringen av råvatteninformation inom dricksvattendirektivet med den rapportering som krävs kopplat till dricksvattenförekomster inom vattendirektivet. Samverkan kring detta har skett mellan SGU och Livsmedelsverket löpande, samt i underlag till Drinking water expert group och via en presentation i WG Groundwater plenary meeting. SGU har också löpande lämnat underlag till Regeringskansliet i den inom kort avslutade revideringen av grundvattendirektivet.

Effekter i miljön förväntas när vattenmyndigheternas arbete resulterar i åtgärder som ska följas. Insatserna bidrar till att SGU ges en grundförutsättning för sitt uppdrag i att tolka direktiv, föreskriva och ge relevant vägledning.

SGU har beviljats bidrag för sitt arbete med implementeringen av vattendirektivet och grundvattendirektivet i svensk lagstiftning. Syftet är att bidra till ett korrekt svenskt genomförande, med det övergripande målet att nå god status för alla grundvattenförekomster. SGU:s föreskrifter sätter ramarna för vattenförvaltningsarbetet avseende grundvatten och påverkar fokusområden etcetera för åtgärdsprogrammet för vatten avseende grundvatten.

SGU har också uppdaterat sin vägledning för vattenförvaltningen på hemsidan, och publicerat nya bedömningsgrunder för grundvatten på webben som stöd för myndigheter och näringsliv i bedömningar av grundvattenkvalitet. SGU har även avgränsat och levererat data över tillrinningsområde för uttagpunkt till dricksvatten i ett antal större grundvattenförekomster till vattenmyndigheterna.

19 Kalkning, fiskevård, LOVA (villkor 15)

Anslagsposten får användas i enlighet med:

- förordningen (1982:840) om statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag,
- förordningen (1998:1343) om stöd till fiskevården och
- förordningen (2009:381) om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt (Lova). Högst 300 000 000 kronor får, i första hand, användas för bidrag enligt Lova samt för länsstyrelsernas kommunikation och administration av bidraget. Medel får även användas för länsstyrelsernas projekt avseende samma ändamål.

Arbetet ska bedrivas med inriktning mot ett kust- och avrinningsområdes perspektiv.

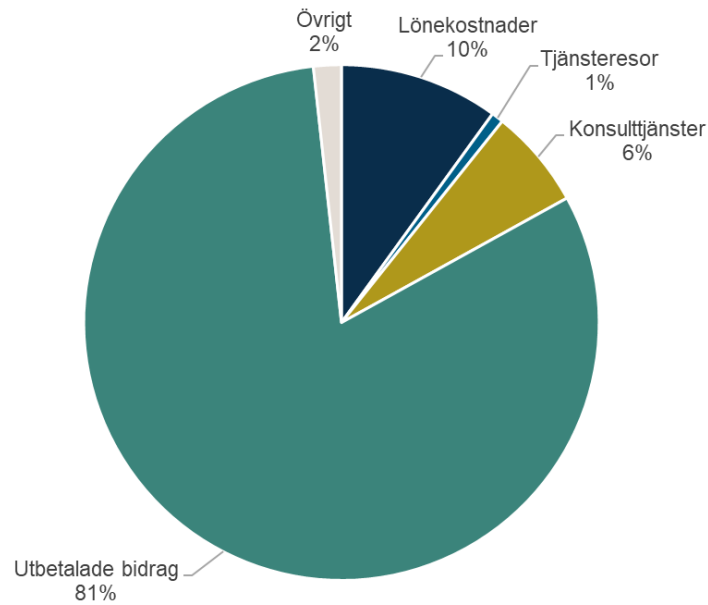
Under 2025 avsattes 431,2 miljoner kronor för bidrag och uppdrag i enlighet med användningen av villkor 15.

19.1 Kalkning av sjöar och vattendrag

Inom det samlade länsstyrelsebeslutet får medel användas i enlighet med förordningen (1982:840) om statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag. Bidraget medverkar till att nå miljö kvalitetsmålen *Levande sjöar och vattendrag* och *Ett rikt växt- och djurliv* samt att uppnå god ekologisk status enligt EU:s vattendirektiv och gynnsam bevarandestatus enligt EU:s art- och habitatdirektiv.

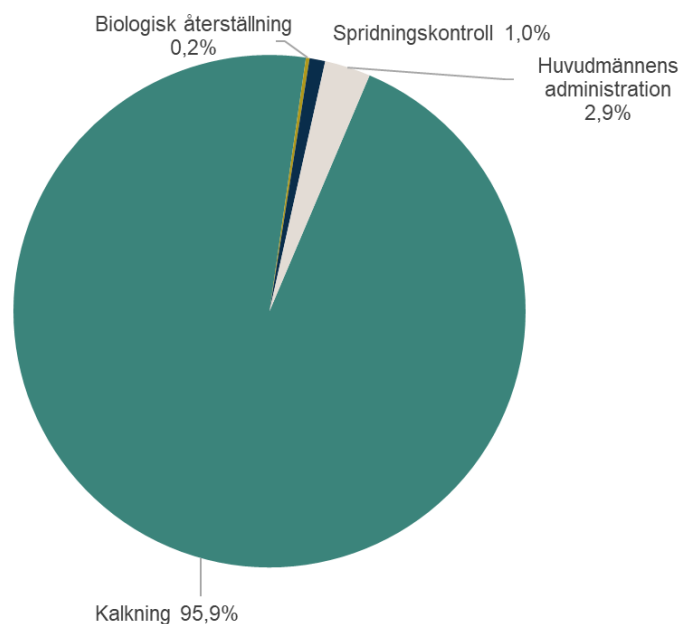
Kalkningen syftar till bevarande av biologisk mångfald och upprätthållande av nyttjandevärden. Flera länsstyrelser anger att verksamheten har fortsatt hög prioritet och är viktig för att upprätthålla skyddsvärda bestånd av fisk, flodkräfta och flodpärlmussla. Kalkningen har även positiv betydelse för de 1,5 miljoner svenskar som bedriver fritidsfiske samt för fisketurismen. Enligt en enkätstudie som genomfördes 2021 avseende allmänhetens betalningsvilja skattades nyttan av kalkning till 40 - 50 gånger högre än kostnaden.

Den totala kostnaden för kalkningsverksamheten uppgick till 169,8 miljoner kr, varav 162 miljoner kr finansierades via det gemensamma länsstyrelsebeslutet och 5,3 miljoner kr med ett tilläggsbeslut i oktober 2025. Merparten (137 miljoner kr) användes som bidrag till huvudmännen, vilka nästan uteslutande utgörs av kommuner (figur 14). Resterande nyttjades till lönekostnader (16,8 miljoner kr) och konsulttjänster (10,5 miljoner kr). Därutöver användes cirka en procent till tjänsteresor och två procent till övriga kostnader. Kostnader för löner och konsulter härrör främst från vattenkemisk och biologisk uppföljning. Fördelningen mellan dessa kostnadsposter varierar mellan länen beroende på i vilken grad uppföljningen utförs med anställd personal eller via konsulter.



Figur 14 Kostnadsfördelning avseende länsstyrelsernas förbrukade medel 2025 för kalkningsverksamheten enligt redovisning från länsstyrelserna.

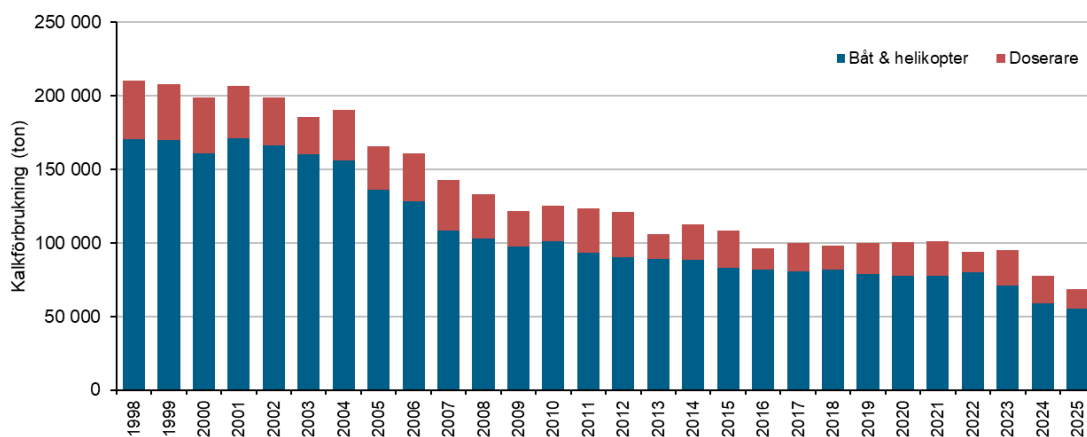
Av de medel som utbetalades till huvudmännen i form av statsbidrag användes 96 procent till kalk och kalkspridning (figur 15). Därutöver utbetalade statsbidrag till biologisk återställning, kontroll av kalkspridning samt huvudmännens administration. Utöver medel från anslag 1:11 tillfördes 12,2 miljoner kr från huvudmännen för att finansiera den del av verksamhetens kostnader som inte täcks av statsbidraget.



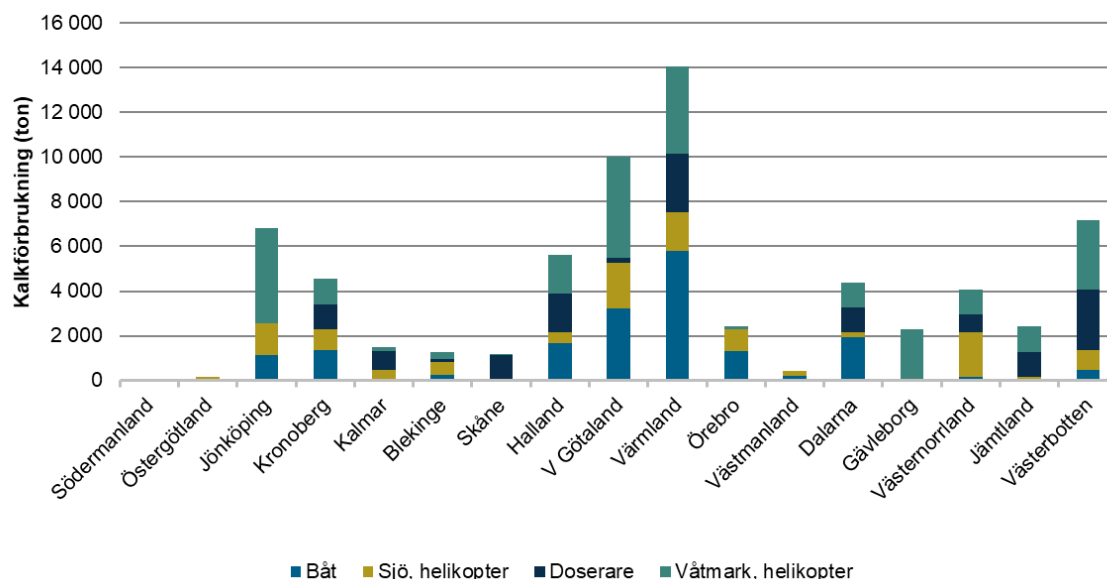
Figur 15. Huvudmännens förbrukning av statsbidraget 2025 till kalkning enligt redovisning från länsstyrelserna.

Totalt spreds 68 435 ton kalk under 2025, vilket var 12 procent mindre än 2024 och 28 procent mindre än 2023 (figur 16). Av kalkmängden spreds 44 procent i sjöar, 37 procent på våtmarker och 20 procent via kalkdoserare. Den mest omfattande verksamheten bedrivs i Värmlands och Västra Götalands län (figur 17).

Spridningen på sjöar och våtmarker har minskat beroende på att tilldelningen av medel inte varit tillräcklig för att kompensera för prisökningarna. Åtgången av doserarkalk är mera variabel beroende på skillnader i nederbörds mängd mellan åren. Antalet kalkdoserare har emellertid minskat från 186 till 153 sedan 2022.



Figur 16 Förbrukning av kalk för åren 1998 till och med 2025 enligt redovisning från länsstyrelserna.



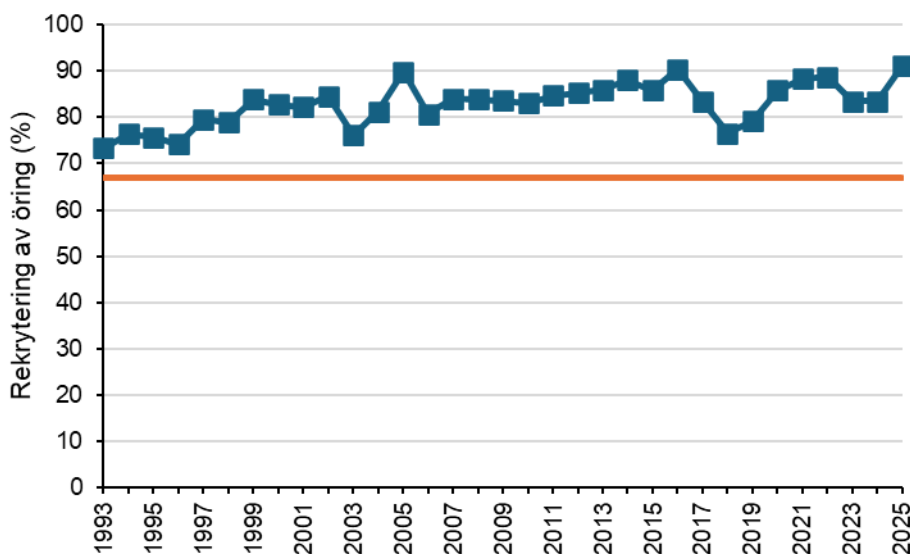
Figur 17 Förbrukningen av kalk 2025 fördelat på län och spridningsmetod (ton).

Länsstyrelserna ansvarar för kalkningens effektuppföljning som innefattar vattenkemi och flera typer av biologiska undersökningar (tabell 15). Resultaten nyttjas som underlag för planering av kommande omkalkningsinsatser och för att bedöma om vattenkemiska och biologiska mål uppnåtts.

Tabell 15 Genomförda undersökningar inom kalkningens effektuppföljning 2025.

Typ av uppföljning	Antal
Vattenprovtagning	4 256 prover i sjöar, 9 315 i vattendrag
Elfiske	789 lokaler i vattendrag
Nätprovfisken	27 sjöar
Kräftprovfisken	12 sjöar, 11 vattendrag
Bottenfauna	10 lokaler i sjöar, 159 i vattendrag
Flodpärlmussla	22 vattendrag
Påväxtalger	102 lokaler i vattendrag

Resultaten från elfiskena visar att försurningskänsliga arter som öring, lax, stensimpa och elritsa ökat i förekomst. Det leder till att antalet fångade arter i genomsnitt ökade från 1,9 arter/provfisketillfälle innan kalkning till runt 2,7 arter under den senaste tioårsperioden. Öring är ett av de viktigaste motiven för kalkning av vattendrag. Rekryteringen är särskilt känslig för försurning. Innan kalkning konstaterades rekrytering vid 67 procent av provfiskena. Under 2021 och 2022 var motsvarande notering närmare 90 procent (figur 18). För 2023 och 2024 minskade andelen något, sannolikt till följd av att höga flöden försvårade elfisket. Vid provfiskena under 2025 konstaterades rekrytering vid 91 procent av provfiskena, vilket var den högsta noteringen hittills.



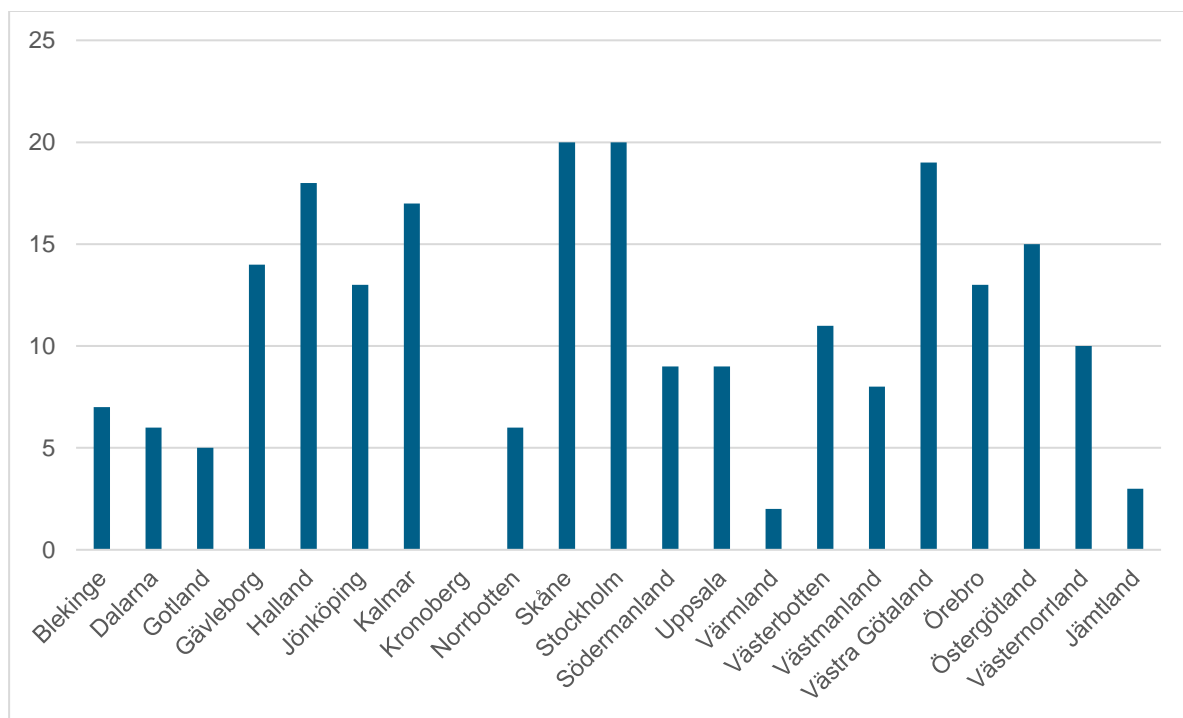
Figur 18 Andel provfisken med rekrytering av öring, dvs. fångst av årsungar vid provfisken där öring fångats 1993 - 2025. Nivån från innan kalkning anges med orange linje.

19.2 Fiskevård

Fiskevårdsbidraget som år 2025 uppgick till 26,3 miljoner kronor är ett viktigt verktyg i arbetet med att nå riksdagens uppsatta miljömål, skapa hållbara fiskbestånd och ge svenskar och turister bättre fiskeupplevelser.

Fiskevårdsbidraget används framförallt till lokala fiskevårdsprojekt och betalas ut till kommuner, sportfiskeföreningar och andra organisationer för finansiering av olika fiskevårdsprojekt. För många länsstyrelser är söktrycket betydligt större än tillgängliga medel.

Av de utbetalade fiskevårdsmedlen har länsstyrelserna redovisat en förbrukning om 20,4 miljoner kr för genomförda fiskevårdsåtgärder. Länsstyrelserna har utöver fiskevårdsmedlen även funnit annan finansiering till fiskevården om, 9,4 miljoner kr. Totalt har 225 redovisade fiskevårdsprojekt finansierats med strax under 30 miljoner kr under 2025.



Figur 19 Antal genomförda fiskevårdsåtgärder per län.

Exempel på projekt som genomförts med finansiering från fiskevårdsbidraget:

- Uppföljning av fiskefria områden. Under 2017–2018 var Länsstyrelsen i Stockholm projektledare för projektet ReFisk vars målsättning var att ta fram underlag till förändrade fiskeregler längs ostkusten. Projektet resulterade bland annat i att det under 2021 tillkom 59 nya fredningsområden för vårlekande fisk (exempelvis gädda) längs ostkusten. Resultaten från 2025 års uppföljningar visar på ökande fiskbestånd i de flesta fredningsområdena.

- Akustisk telemetri har genomförts i de stora sjöarna genom att fisk från exempelvis arterna gös och asp har försetts med inopererat ID märke. När en av de märkta fiskarna simmar förbi en utplacerad mottagare, sk loggrar, registreras vilket ID nummer som avlästs. Telemetriprojekten är fleråriga och resultaten kommer kunna ha stor betydelse för förvaltningen av fisket i berörde sjöar eftersom lek, uppväxtplatser och rörelsemönster kan identifieras och följas på ett tillförlitligt sätt.
- Fisketillsynen i Vättern samordnas av länsstyrelsen Jönköping och bekostas gemensamt av de län som förvaltar fisket i Vättern. Denna samordning har pågått under flera år och den är bevisat effektiv eftersom tillsynen beslagtagit färre illegala redskap och bötfällt färre tjuvfiskare under de senaste årens tillsynsarbete.

Exempel på enskilda läns fiskevårdsåtgärder redovisas i tabell 16.

Tabell 16 Exempel från ett urval länsstyrelser på åtgärder som finansierats med fiskevårdsbidrag under 2025.

	Länsstyrelse	Utförare	Aktivitet	Resultat
Kunskapsbyggande informationshämtning	Kalmar	Linnéuniversitetet	Kustprovfisken med nät.	Inventering av kustnära rovfiskbestånd.
Fisketillsyn	Norrbottnen	Länsstyrelsen Norrbotten	Administration och fisketillsyn hav och kustmynnande vattendrag.	46 tillsynsdagar.
Akustisk telemetri	Värmland	Karlstads universitet	Studier av gösvandring i Byälven.	Undersökning av vandring av gös från Väneren i samband med lek på våren. Resultaten visar att gösen vandrar oväntat långt i vattensystemet innan de återvänder till sjön.
Kunskapsbyggande informationshämtning	Skåne	SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) och Lunds universitet	Fiskräkning som sker dels med kameraräknare, dels med smoltfälla i Nybroån.	Projektet bidrar till intresse för ån och dess djurliv, genom att bilder och filmer på de fiskar som simmar upp i ån görs tillgängliga.

Fiskevårdsbidraget betalas ut till länsstyrelserna i tre block enligt fördelningsnyckel. Dessa redovisas nedan.

Fiskevård

Fiskevården har finansierats med 8,0 miljoner kr. Under senare år har intresset för fiskevården skiftat fokus från kortsiktiga åtgärder som exempelvis utsättning av fisk mot långsiktiga åtgärder som t.ex. återställande av lek- och uppväxtområden för fisk som försvunnit då vattendrag historiskt rensats på sten och block för att möjliggöra timmerflottning. Genom återställande av sjöar och vattendrag till mer naturliga förhållanden skapas förutsättningar för ett rikt biologiskt liv och naturlig reproduktion. Dessa åtgärder är viktiga och väldigt långsiktiga men tyvärr uppnås oftast mätbara biologiska svar på återställningarna först många år efter genomförandet. Se tabell ovan för exempel på några av de åtgärder som genomförts under året.

Fisketillsyn

Fisketillsynen har finansierats med 6,4 miljoner kr. Länens fisketillsyn utförs av utbildade fisketillsynspersoner som utses av länen och är en garant för att de fiskeregler som HaV och länsstyrelserna gemensamt tar fram efterlevs. Fiskeregler är exempelvis vilka fiskeredskap som får användas, fredningsperioder mot fiske och eventuella minimimått på den fisk som kan behållas. Utan fisketillsynen minskar motiven för de fiskande att hålla sig informerade om och följa gällande fiskeregler. Länsstyrelserna har ett uppdrag enligt sitt regleringsbrev att rapportera sitt arbete med fisketillsyn och förordande för fisketillsyn till HaV. Syftet med redovisningen är att nationellt följa upp och utvärdera den fisketillsyn som bedrivs.

Ekosystembaserad fiskförvaltning

Ekosystembaserad fiskförvaltning (EBFF) har finansierats med 8,6 miljoner kr. Denna del av bidraget används framförallt för att understödja utvecklingen av ett ekosystembaserat arbetssätt för en långsiktigt hållbar förvaltning av fiskbestånden och vattenmiljöerna. Bidraget ger ökade möjligheter för länsstyrelserna att skapa samrådsstrukturer där lokal och regional kunskap om fiskbestånden och vattenmiljöerna tas till vara i framtagandet av beslutsunderlag för förvaltningen. Genom att involvera berörda aktörer, myndigheter och forskare skapar detta bättre förutsättningar för effektiva åtgärder. Bidraget används därutöver till att öka kunskapen om vissa lokala fiskbestånd och nyttjandet genom fiske. Det används även till att öka samarbetet regionalt mellan länen. Exempelvis har de län med ansvar för sjöarna Mälaren och Hjälmaren ett samarbete SLU Aqua, kommuner och fiske- och fiskevårdsorganisationer för att undersöka vissa fiskarters rörelsemönster och habitatnyttjande. Dessa länsövergripande samarbeten ser vi på myndigheten mycket positivt på då vattenområdesgemensamma undersökningar bättre bidrar till en långsiktigt hållbar ekosystembaserad förvaltning.

19.3 LOVA

235 miljoner kronor har utbetalats till länsstyrelserna för arbete inom förordning (2009:381) om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA-förordningen). Beloppet har betalats ut som bidrag till länsstyrelserna.

19.4 LOVA-bidraget är betydelsefullt för havs- och vattenmiljön

Under 2025 har 100 miljoner kronor gått till 138 nya projekt som bidrar till *Ingen övergödning*, 55 miljoner kronor till 144 nya projekt som bidrar till *Levande sjöar och vattendrag*, 18 miljoner kronor till 20 nya projekt som bidrar till *Hav i balans samt levande kust och skärgård* och 16 miljoner kronor till 26 nya projekt som i huvudsak bidrar till övriga vattenrelaterade miljö kvalitetsmål. Övriga medel som utbetalats 2025 har gått till projekt som startats tidigare år.

Länsstyrelserna redovisar att LOVA-bidraget är viktigt och betydelsefullt för att skapa en bättre havs- och vattenmiljö. Exempelvis redovisas att bidraget skapar engagemang för åtgärder hos olika lokala aktörer, att bidraget i många fall är avgörande för att åtgärder ska bli genomförda, att flexibiliteten i bidraget skapar möjlighet till stor miljönytta, att möjligheten att finansiera lokal åtgärdssamordning skapar ökad åtgärdstakt och att bidraget ger möjlighet för länsstyrelserna själva att genomföra uppföljning och ta fram strategiska underlag för åtgärdsarbetet i länet. Man redovisar också att LOVA-finansierade kunskapsunderlag, åtgärdsplaner och lokal åtgärdssamordning skapar förutsättningar för åtgärder finansierade av andra bidrag.

Länsstyrelserna redovisar att de arbetar strategiskt för att LOVA-bidraget ska användas kostnadseffektivt och med bästa möjliga miljöeffekt på havs- och vattenmiljön. Ett exempel är att man genom olika interna arbetsgrupper samordnar och prioriterar åtgärder i havs- och vattenmiljön så att de olika bidragen som länsstyrelserna förfogar över ger bästa möjliga nytta för miljön och samhället. Ett annat exempel är hur man prioriterar åtgärder inom avrinningsområden där fler åtgärder planeras för att maximera effekten av en enskild åtgärd.

19.5 Goda exempel på LOVA-projekt och deras effekter

Länsstyrelserna redovisar många goda exempel på genomförda LOVA-projekt, alltifrån åtgärdsförberedande projekt såsom kunskapsunderlag, åtgärdsplaner och lokal åtgärdssamordning, till en bredd av olika genomförda fysiska åtgärder. Nedan lyfts ett urval fysiska åtgärder som finansierats via LOVA-bidrag 2025 och deras effekter i havs- och vattenmiljön.

- Föreningen Ecopelag har etablerat blåmusselodling i Trosa kommun för långsiktig närsaltsreduktion. Beräkningar visar att odlingen kan avlägsna 600-900 kilo kväve och 50-100 kilo fosfor per år, med större kumulativ effekt över en tjugofemårsperiod. Produktion av färsk mussla är 70–90 ton per år.
- Sydvästra Skånes vattenråd har skapat 2,7 hektar våtmark och genomfört åtgärder längs nästan 600 meter diken samt en återmeandring av ett nästan 600 meter rätat vattendrag. Projektet beräknas bidra till minskad tillförsel av näringsämnen till Östersjön, cirka 1 940 kilo kväve och 202 kilo fosfor per år. Projektet bedöms även bidra till ökad biodiversitet samt minskade flödestoppar vilket leder till minskad erosion i vattendragen.
- Växjö kommun har genomfört reduktionsfiske i två sjöar. Upptaget av 7,3 ton fisk har lett till att 56 kg fosfor och 185 kg kväve tagits bort från sjöarna. Fisket är en inledande åtgärd inför den kommande behandlingen med aluminium av bottensedimenten för att minska internbelastningen av fosfor i sjöarna. På sikt bidrar åtgärderna till att Växjösjöarna och nedströms liggande sjöar och kustområden kan uppnå god ekologisk status, samt att området får ett högre rekreativvärde.
- Föreningen GUE Sweden (Global underwater explorers) har bärgat cirka 2000 kilo nät från skeppsvrak längs Blekinge läns kust och cirka 1 500 kilo nät längs Kalmar läns kust. Dessa så kallade "spöknät" har tidigare fångat fisk, fåglar och marina däggdjur. Effekterna av upptaget av dessa nät är minskad dödlighet hos känsliga fiskbestånd och en minskad tillförsel av mikroplaster som avges när näten bryts ned.
- Leksand-Insjöns fiskevårdsområdesförening har genomfört en damnutrivning i Rönnäsån i Leksands kommun. Åtgärden innebar att 2 km vattendrag i huvudfåran öppnades upp för vandrande vattenlevande arter, och möjliggör även vandring i biflöden. Projektet har ökat det lokala engagemanget och fler åtgärder planeras för att skapa ytterligare fria vandringsvägar.
- Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund har återskapat ett lek område för kustfisk i Nämdö skärgård. I närområdet finns ett begränsat utbud av skyddade grunda miljöer vilket sannolikt kommer göra området till en viktig lek miljö för flera fiskarter, men även en viktig lokal för flera fågelarter och vanlig padda.

19.6 Nystartade LOVA-projekt 2025

Under 2025 startade 328 nya LOVA-projekt som beviljades totalt 188 miljoner kronor i bidrag (tabell 17). Av de nystartade projekten var det 113 projekt som både startade och slutfördes under året, och resterande 215 är fleråriga projekt som fortsätter efter 2025. De huvudsakliga miljö kvalitetsmål som nya LOVA-projekt bidrar till är *Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård*. Redovisningarna i detta kapitel baseras på registreringarna i projektkatalogen.

Tabell 17 Nystartade LOVA-projekt 2025 per huvudsakligt miljö kvalitetsmål. Redovisat i tusental kronor (tkr).

Miljö kvalitetsmål	Antal nystartade projekt	Beviljat LOVA bidrag (tkr)**	Åtgärdsinriktningar	Exempel på åtgärdsstyper	Förväntade effekter i miljön
Ingen övergödning	138	99 703	internbelastning, upptag och återcirkulering, annan övergödning, åtgärdssamordning	fastläggning av fosfor genom aluminiumfällning, reduktionsfiske, förbättrad gödselhantering, musselodling, skörd av släke/alger, strukturkalkning, anläggning och restaurering våtmarker, anläggning och restaurering av fosfordamm, återskapande av svämplan, vassskörd, förstudier inför åtgärdsgenomförande, framtagande åtgärdsprogram/planer, lokal åtgärdssamordning, informationsinsatser, uppföljning och utvärdering	minskad internbelastning av fosfor, förbättrad vattenkvalitet genom minskad tillförsel av fosfor och kväve, minskad övergödning i Östersjön
Levande sjöar och vattendrag	144	54 603	andra åtgärder i vatten, omhändertagande av förlorade fiskeredskap	utrivning av dammar, skapande fria vandringsvägar, återställande och biotopförbättrande åtgärder, bekämpa främmande arter, bevarande hotade arter, bärgning av spökgarn, förstudier inför åtgärdsgenomförande, uppföljning	fria vandringsvägar, bevarande av naturvärden och hotade arter, förbättrad ekologisk status
Hav i balans samt levande kust och skärgård	20	17 523	andra åtgärder i vatten, omhändertagande av förlorade fiskeredskap	biotopkartering, återplantering ålgräs, biotopvård kustbotten, bärgning av förlorade fiskeredskap, förstudier inför åtgärdsgenomförande, uppföljning åtgärder,	bevarande av naturvärden och hotade arter, förbättrad ekologisk status
Övriga miljömål relaterat till vatten*	26	15 812	andra åtgärder i vatten, miljöfarliga ämnen från fritidsbåtar	borttagande av giftiga båtbottnfärger på båtar, åtgärder mot påväxt på båtskrov, anläggande och restaurering av våtmarker, uppföljning åtgärder, informationsinsatser	minskad mängd gifter, förbättrad kemisk status, bevarande av naturvärden och hotade arter
Summa	328	187 641			

* Giftfri miljö 16 projekt, Myllrande våtmarker 6 projekt, Ett rikt växt och djurliv 2 projekt, Bara naturlig försurning 2 projekt

**Enligt ursprungliga beslutet

Mottagare av LOVA-bidrag i nya projekt 2025

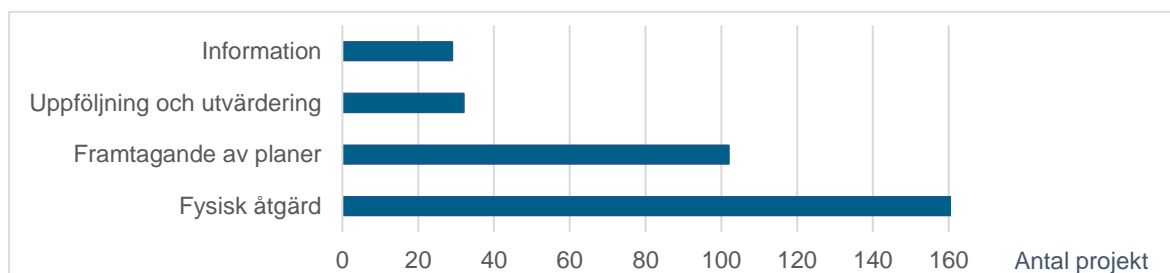
Kommuner startade flest projekt, därefter kategorin stiftelser, ideella organisationer och intresseorganisationer (Tabell 18).

Tabell 18 Antalet nya LOVA-projekt 2025 samt förbrukat LOVA-bidrag per mottagare. Redovisat i tusental kronor (tkr).

Mottagare	Antal nya projekt	Beviljade medel (tkr)
Kommuner	120	81 417
Stiftelser, ideella organisationer och intresseorganisationer	90	52 054
Länsstyrelse	38	26 386
Vattenvårdsförbund, vattenråd och andra vattenvårdsorganisationer	76	25 291
Myndigheter och offentliga utförare	1	164
Företag, bolag och övrigt	3	2 330
Summa	328	187 642

Åtgärds kategorier i nya projekt 2025

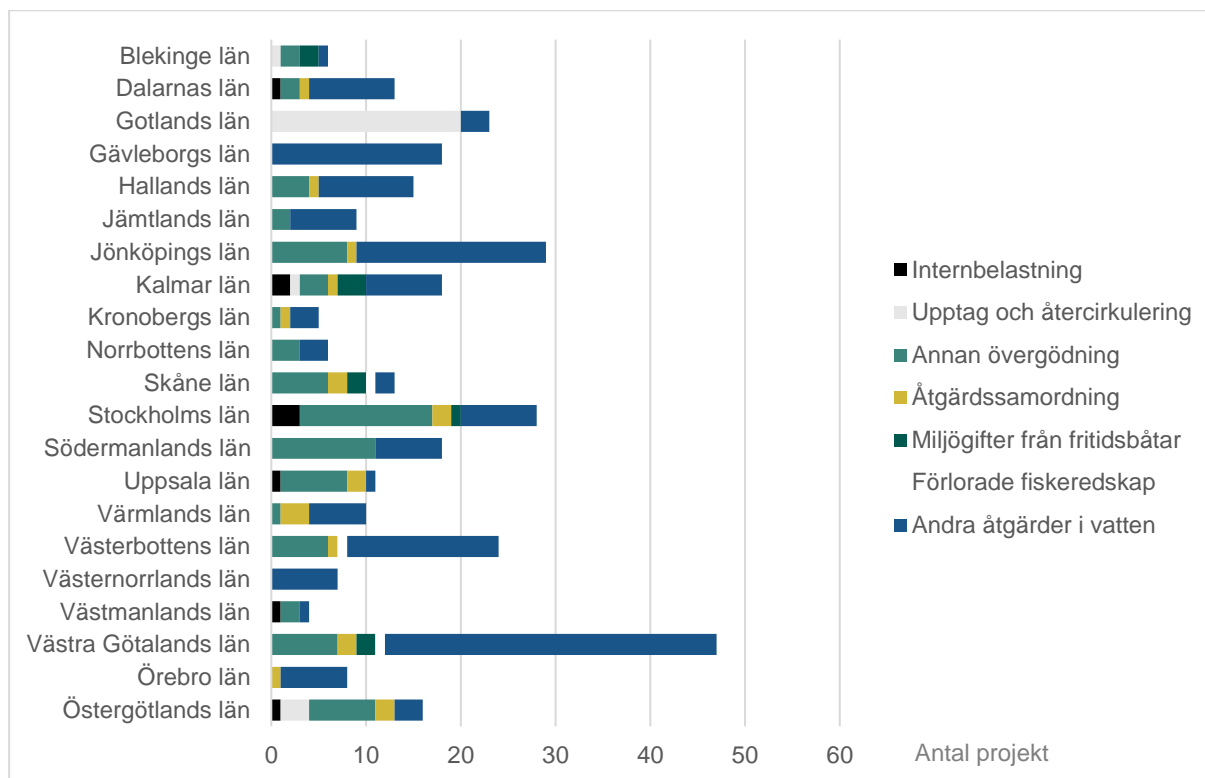
De flesta åtgärder som genomfördes var fysiska åtgärder (figur 20). Dessa fysiska åtgärder bidrar framförallt till miljö kvalitetsmålen *Ingen övergödning* samt *Levande sjöar och vattendrag*. Lokal åtgärdssamordning har registrerats inom både information och framtagande av planer men redovisas mer detaljerat i kapitel 19.8.



Figur 20 Antal nya LOVA-projekt med startår 2025 per åtgärds kategori.

Åtgärdsinriktningar i nya projekt per län 2025

På grund av att miljöproblemen ser olika ut inom landet så fördelar sig åtgärdsinriktningarna olika mellan länen (figur 21). Nyckeln som fördelar LOVA-bidraget mellan länen fördelas framförallt utifrån behov av åtgärder mot övergödning.



Figur 21 Fördelning av nya LOVA-projekt i antal med startår 2025 per åtgärdsinriktning och län.

19.7 Slutrapporterade LOVA-projekt 2025

Under 2025 har 332 LOVA-projekt avslutats och det sammanlagda bidraget för dessa projekt är på 202 miljoner kronor, varav det mesta av bidragen utbetalats under tidigare år (tabell 19). Av de slutförda var det 113 projekt som var ettåriga och även startades under samma år. 101 miljoner kronor blev det slutliga bidraget till avslutade projekt som bidrar till *Ingen övergödning* och där var kategorin annan övergödning störst. Under året avslutades 139 projekt där det sammanlagda bidraget var på 105 miljoner kronor (bland annat finns projekt som anlägger våtmarker och andra som genomför strukturkalkning), 62 miljoner kronor gick till avslutade projekt som bidrar till *Levande sjöar och vattendrag*, 14 miljoner kronor till avslutade projekt som bidrar till *Hav i balans samt levande kust och skärgård* och 21 miljoner kronor till avslutade projekt som i huvudsak bidrar till övriga vattenrelaterade miljömål. Redovisningarna i detta kapitel baseras på registreringarna i projektkatalogen.

Tabell 19 Slutförda LOVA-projekt 2025 per huvudsakligt miljö kvalitetsmål. Redovisat i tusental kronor (tkr).

Miljö kvalitetsmål	Antal slutförda projekt	Beviljat slutligt LOVA-bidrag (tkr)	Åtgärdsinriktningar	Exempel på åtgärdstyper	Effekter i miljön
Ingen övergödning	139	104 902	internbelastning, upptag och återcirkulering, annan övergödning, åtgärdssamordning	reduktionsfiske, borttagande av näringsrikt sediment, förbättrad gödselhantering, musselodling, skörd av släke/alger, strukturkalkning, anläggning och restaurering våtmarker, anläggning fosfordamm, anläggning av tvåstegsdiken och kalkfilterdiken, svämplan, förstudier inför åtgärds genomförande, framtagande åtgärdsprogram/planer, lokal åtgärdssamordning, informationsinsatser, uppföljning och utvärdering	minskad internbelastning av fosfor, förbättrad vattenkvalitet genom minskad tillförsel av fosfor och kväve, minskad övergödning i Östersjön
Levande sjöar och vattendrag	141	62 188	Andra åtgärder i vatten, Omhändertagande av förlorade fiskeredskap	utrivning av dammar, skapande av fria vandringsvägar, återställande och biotopförbättrande åtgärder, bekämpa främmande arter, bevarande hotade arter, bärgning av spökgarn, förstudier inför åtgärds genomförande, uppföljning	fria vandringsvägar, bevarande av naturvärden och hotade arter, förbättrad ekologisk status
Hav i balans samt levande kust och skärgård	23	13 895	andra åtgärder i vatten, omhändertagande av förlorade fiskeredskap	bärgning av förlorade fiskeredskap, biotopkartering, metodutveckling för återplantering av ålgräs, biotopvård av kustbotten, förstudier inför åtgärds genomförande, uppföljning av åtgärder	bevarande av naturvärden och hotade arter, förbättrad ekologisk status
Övriga miljömål relaterat till vatten*	29	20 846	miljöfarliga ämnen från fritidsbåtar, andra åtgärder i vatten	borttagande av giftiga båtbottnfärger på båtar, åtgärder mot påväxt på båtskrov, anläggning av våtmarker, förstudier inför åtgärder, uppföljning åtgärder, informationsinsatser	minskad mängd gifter, förbättrad kemisk status, förbättrad ekologisk status bevarande av naturvärden och hotade arter
Summa	332	201 831			

*Giffri miljö 19 projekt, Myllrande våtmarker 6 projekt, Ett rikt växt- och djurliv 2 projekt, Bara naturlig försurning 2 projekt

19.8 Lokala åtgärdssamordnare mot övergödning 2025

Fjorton länsstyrelser finansierade lokal åtgärdssamordning mot övergödning i totalt 55 områden. Länsstyrelser lyfter betydelsen av dessa åtgärdssamordnare, exempelvis:

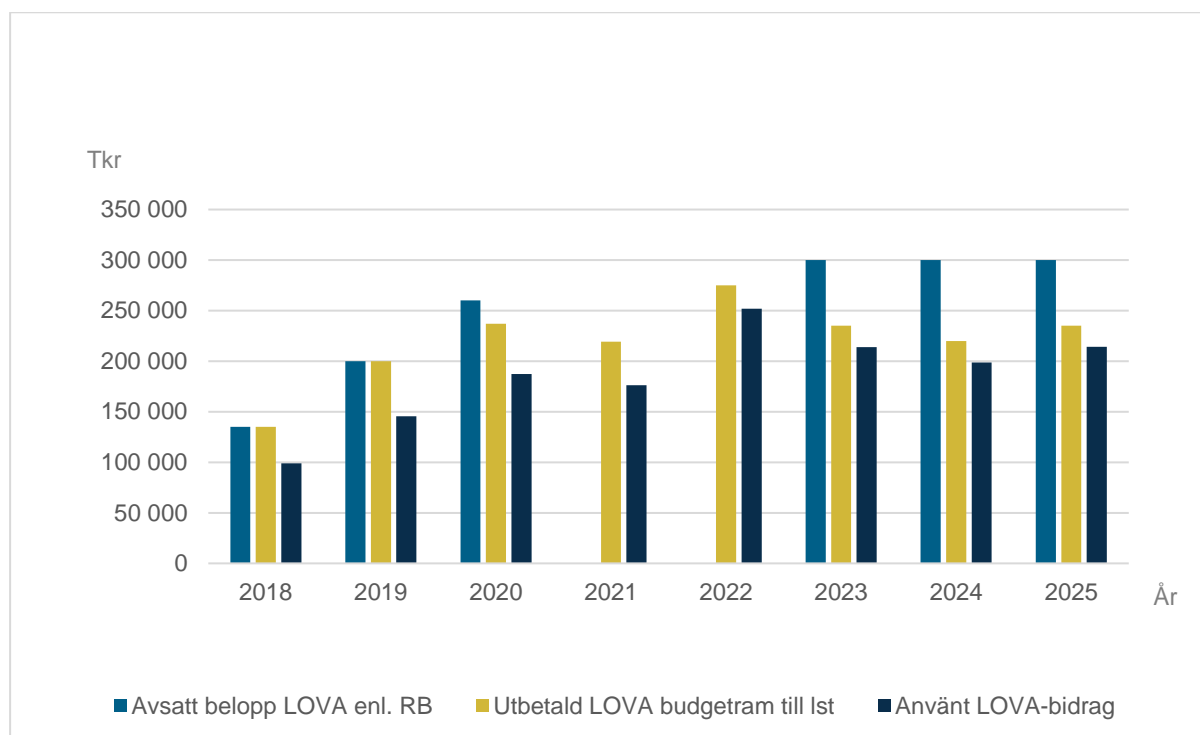
- Åtgärdssamordnarna samarbetar med markägare och myndigheter för att planera och förankra effektiva åtgärder mot övergödning, och bidrar på så sätt till att fler och bättre åtgärder genomförs.
- De har etablerat stora kontaktnät hos privata markägare samt kommunen vilket lett till flera bidragsansökningar för övergödning åtgärder. Den lokala åtgärdssamordningen pågått under en längre tid i länet vilket medfört att deras arbete gått från uppsökande verksamhet till att enbart arbeta mot inkommande intresseanmälningar vilket ses som en mycket positiv utveckling.

- Utan dem hade det inte funnits någon möjlighet att bistå alla projektintressenter med den hjälp och stöd som behövs för att genomföra fler åtgärder (exempelvis stöd med bidrags-, tillstånds- och dispensansökningar, upphandlingar).
- Åtgärdssamordnarnas lokalkännedom och markägarkontakt gör dem till en viktig kugge i arbetet mot övergödning. Åtgärdssamordnarna driver åtgärdsarbetet framåt genom att lokalisera lämpliga åtgärdsplatser, föra dialog med markägare och driva projekt samt engagera enskilda och lokala aktörer.
- Genom att finansiera en lokal åtgärdssamordnare skapas förutsättningar för långsiktiga kontakter mellan markägare och samordnare, vilket underlättar förtroendeskapande samverkan över tid.
- De lokala åtgärdssamordnarna har stor betydelse för att omsätta strategiska mål och planer till konkreta åtgärder mot övergödning, och därigenom stärka det lokala genomförandet av vattenförvaltningens åtgärdsprogram.
- Åtgärdssamordnarna är de som i huvudsak driver LOVA-projekten i vårt län. De har projektvana, expertkunskap och tillgång till ett nationellt nätverk där de kan hjälpa varandra. Finansieringen av åtgärdssamordnare är en garanti på att kostnadseffektiva åtgärder genomförs i länet där de behövs och med hög kvalitet.

Tillsammans med bidraget till länsstyrelserna för lokal och regional åtgärdssamordning 2024–2026 (se villkor 4) skapas förutsättningar för lokal åtgärdssamordning i alla län och för att öka genomförandet av åtgärder mot fler miljöproblem.

19.9 Långsiktighet i arbetet gynnar förbrukning av LOVA-bidrag

Budgetramen för LOVA-medel har hållit sig relativt stabil sedan 2018 (figur 22). För att öka förbrukningen av utbetalade LOVA-medel har HaV sedan 2022 tagit ett separat rambeslut för LOVA-bidraget. Därigenom kan oförbrukade medel omfördelas under verksamhetsåret till länsstyrelser som har behov av mer medel till LOVA-projekt. Omfördelningen har även lett till att förbrukningen av LOVA-medel ökat (tabell 20, figur 22). Flera länsstyrelser lyfter i sin verksamhetsredovisning betydelsen av långsiktighet och förutsägbarhet av LOVA-bidraget. De menar det är en förutsättning för möjligheten till fleråriga projekt som ofta krävs för genomförande av åtgärder samt för att aktörer ska ha en god kännedom om möjligheten till bidraget och därmed söka det.



Figur 22 Relation mellan avsatta medel i villkoret för LOVA i HaV:s regleringsbrev (RB), utbetalda LOVA-medel till länsstyrelserna från HaV och förbrukat (använt) LOVA-bidrag enligt länsstyrelsernas ekonomiska förbrukning, för åren 2018–2025. Redovisat i tusental kronor (tkr). Diagrammet utgår från 2018 då LOVA-förordningen ändrades.

Tabell 20 Fördelat och förbrukat LOVA-bidrag 2018-2025. Avrundat till miljoner kronor (mkr).

Anslag 1:11	Totalt fördelat budgetram för LOVA till länsstyrelserna (mkr)	Total förbrukat budgetram för LOVA av länsstyrelserna (mkr)	Andel förbrukade medel av totalt fördelat (procent)	Antal nya projekt
2018	135	99	73	218
2019	200	146	73	233
2020	237	187	79	362
2021	219	176	80	298
2022	275	252	91	326
2023	235	214	91	330
2024	220	199	90	288
2025	235	214	91	328

Länsstyrelserna kan använda LOVA-medel till att finansiera externa aktörers projekt genom bidrag, de kan finansiera LOVA-projekt som drivs av länsstyrelsen samt de kan bekosta länsstyrelsens administrationskostnader för handläggningen av LOVA-arbetet. Länsstyrelsernas administrationskostnader ligger på en fortsatt låg nivå i förhållande till den totala ramen för LOVA (Tabell 21).

Tabell 21 Fördelning av länsstyrelsernas förbrukade LOVA-medel 2025. Redovisat i tusentals kronor (tkr).

	LOVA-medel (tkr)	Andel %
LOVA-bidrag till externa aktörer	154 495	72
LOVA-bidrag till länsstyrelsernas egna projekt	35 797	17
LOVA-bidrag till länsstyrelsernas administration	23 906	11
Summering	214 198	100

20 Åtgärdsarbetet mot övergödning (villkor 16)

Anslagsposten får användas till utvärdering, stärkt uppföljning och för insatser som ökar träffsäkerheten och resultat i åtgärdsarbetet mot övergödning och därmed öka kostnadseffektiviteten.

Inga medel har utbetalats genom villkor 16 under 2025.

21 Arbete i enlighet med havsplaneringsförordningen (2015:400) (villkor 17)

Anslagsposten får användas i enlighet med havsplaneringsförordningen (2015:400).

Under 2025 avsattes 2,6 miljoner kronor för bidrag och uppdrag i enlighet med användningen av villkor 17.

Havsplanerna är statens samlade vägledning till myndigheter, kommuner och regioner vid planläggning och prövning av anspråk på användning av områden i havet. Under året har havsplaneringsprocessen 2022-2025 utvärderats och fördjupade underlag för att förbättra havsplaneringen har tagits fram på ett flertal områden.

För att underlätta och stödja fysisk planering på land har ett planeringsunderlag för markanspråk från havsbaserad vindkraft tagits fram. I detta uppdrag beskrivs den infrastruktur som krävs för att överföra el från havsbaserade vindkraftsparker till elnätet och vilka markanspråk dessa anläggningar medför. Rapporten är tänkt att utgöra ett konkret och användbart underlag för planering på nationell, regional och kommunal nivå och även kunna användas vid konsekvensbedömning i havsplanering och andra processer.

För att öka kunskapen om hydrografisk påverkan från havsbaserad vindkraft löper en treåring överenskommelse med SMHI. I slutet av 2025 levererades en syntesrapport om havsbaserad vindkraft och vakeffekter (effekten som det första vindkraftverket ger på bakomliggande vindkraftverk).

Under hösten 2025 påbörjades två uppdrag för att utveckla planeringsunderlag för en förbättrad havsplanering. Det ena uppdraget handlar om att ta fram en övergripande landskapskaraktärsanalys för hela Sveriges kust- och havsområden. Resultatet kommer bidra till en förbättrad förståelse för landskapets roll i havsplaneringen och ska fungera som ett underlag för såväl nationell som regional eller lokal fysisk planering.

Det andra uppdraget innebär en harmonisering av det kulturmiljöunderlag som levererades av länsstyrelserna under 2024. Det handlar om att förbättra möjligheterna att använda underlaget på nationell nivå och underlätta jämförelser.

Anslagsmedel har även använts för att medfinansiera och delta i internationella projekt för att stärka det gränsöverskridande samarbetet kring havsplanering. Ett sådant projekt är NORSAIC, som är medfinansierat av Interreg Nordsjön och pågår mellan 2023 och 2026. NORSAIC syftar till att förbättra det gränsöverskridande samarbetet och styrningen inom havsplanering i Nordsjöregionen. Fokus ligger på att utveckla viktiga delar av havsplaneringen, etablera innovationskapacitet samt att bygga upp en gemensam samarbetskapacitet.

Havs- och vattenmyndigheten deltar även sedan 2025 i projektet Northern European Sea Basins project (NESBp), som är medfinansierat av Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden, som syftar till att ta itu med de växande utmaningarna som ekonomiska sektorer står inför när det gäller att nå en hållbar blå ekonomi, inklusive konkurrens om utrymme, hållbarhet för ekonomiska aktiviteter och de kumulativa effekterna på miljön av fysisk planering. Projektet syftar också till att

stärka Nordsjösamarbetet Greater North Sea Basin Initiative (GNSBI) för att stärka internationellt samarbete om havsplanering i Nordsjöregionen, med starkt samarbete och erfarenhetsutbyte med Östersjöregionen. HaV deltar i projektets arbetspaket inom havsförvaltning, energiomställning och biologisk mångfald i havsplanering och samexistens/multiuse i praktiken.

22 Helcom (villkor 18)

Högst 2 000 000 kronor får betalas ut till Helcom för planering och insatser för havsmiljön i Östersjön.

Under 2025 avsattes 1,1 miljoner kronor för bidrag och uppdrag i enlighet med användningen av villkor 18.

HaV har lämnat bidrag till Baltic Marine Environment Protection Commission (Helcom), för samordning av genomförande av uppdaterade BSAP. God miljöstatus kan inte nås i svenska vatten utan betydande åtgärdsarbete från länder i den gemensamma havsregionen. Arbetet behövs för att nå det svenska miljömålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård*, såväl som regionalt för att uppfylla syftet med Helsingforskonventionen.

Bidraget ska täcka det extra bidrag till Helcom kommissionens budget som beslutades av mötet med informella överläggningar inom Helcom H9 (Heads of Delegation), om 30 000 Euro, samt ytterligare en summa till att stärka genomförandet av BSAP, där arbete för att minska övergödning är en central del. BSAP innehåller cirka 200 åtgärder varav hälften ska genomföras gemensamt inom havsregionen. För att möjliggöra detta krävs ett betydande stöd från Helcomsekretariatet med att identifiera resurser och utförare, arbeta med uppföljning och redovisning av genomfört arbete.

23 BSAP, NEAES och BSAP-fonden (villkor 19)

Högst 27 000 000 kronor får användas till genomförande av de insatser som Havs- och vattenmyndigheten har ett samordnande ansvar för inom Helcoms aktionsplan för Östersjön (BSAP) och Ospars miljöstrategi för Nordostatlanten (NEAES). Anslagsposten får användas för stöd till Baltic Sea Action Plan Fund (BSAP- fonden).

Under 2025 avsattes 13,2 miljoner kronor för bidrag och uppdrag i enlighet med användningen av villkor 19.

HaV arbetar i samverkan med andra nationella myndigheter med att genomföra åtgärder i Helcoms aktionsplan för Östersjön (BSAP) och Ospars miljöstrategi för Nordostatlanten (NEAES). Arbetet kopplas till befintliga nationella processer, såsom åtgärdsprogrammet för havsmiljön. Åtgärderna bidrar både till mer välmående ekosystem och ökad motståndskraft hos ekosystemen mot klimatförändring.

Medlen på villkor 19 har fördelats i linje med de prioriteringar och resursbehov som de berörda myndigheterna lyft inom Havs- och vattenmyndighetens regeringsuppdrag *Samordning av genomförandet av BSAP och NEAES (2021)*¹¹, samt kopplat nationellt åtgärdsarbete. Medlen fördelades via ett 20-tal överenskommelser eller bidrag till aktörer som deltar i genomförandet. Tabell 22 summerar fördelningen över olika teman.

Det faktum att det finns öronmärkta resurser för genomförandet av BSAP och NEAES har gjort att Sverige har kunnat verka pådrivande och i många fall ledande i samarbetet i Nordsjön och Östersjön. På så sätt kan svenskt åtgärdsarbete spridas och göra nytta även i andra länder, för minskad belastning på gemensamma havsområden. Nationella satsade resurser kan på detta sätt växlas upp.

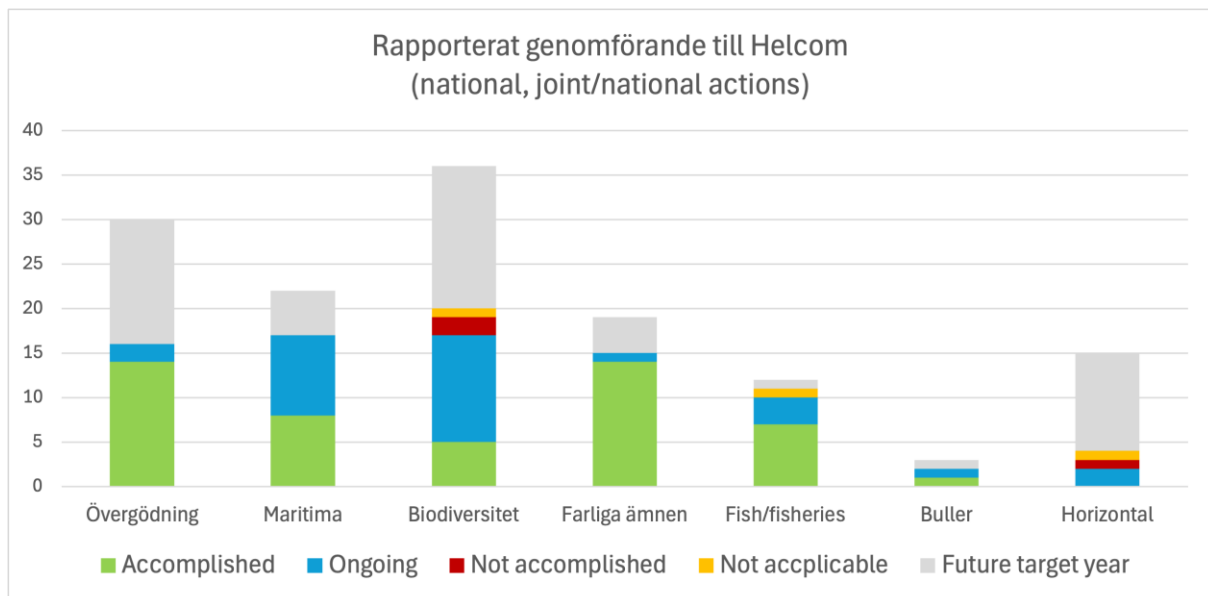
Tre exempel:

- Kunskaper från nationellt arbete med metoder för vraksanering har spridits internationellt. Arbetet har resulterat i Helcom-rapporten "*Thematic assessment on Hazardous submerged objects in the Baltic Sea - Potentially polluting shipwrecks in the Baltic Sea*". Sveriges vrakprojektet har också presenterats av HaV vid nationella och internationella möten, till exempel IMO- Londonkonventionen/protokollet, Helcom Submerged, Project TANGAROA, EU- Blue Mission Banos samt vid myndighetsövergripande möten.
- För att minska belastningen av farliga ämnen från fartygsskrubbar har Sverige (Transportstyrelsen och HaV) varit pådrivande i både Helcom och Oskar. I Östersjön i syfte att få andra länder att också införa förbud mot utsläpp i sitt territorialvatten och agera på gemensam front inom International Maritime Organisation (IMO). Inom OSPAR har ett utsläppsförbud för skrubbar i inre vatten beslutats 2025, med tidslinje baserat på Sveriges och Danmarks förbud, och en rekommendation finns för samma förbud inom territorialhavet. En plan finns för ett arbete mot ett bindande beslut.
- Ett svenskt projekt genomfördes kring lösningar för att minska tillförseln av mikroplast i gråvatten för passagerarfartyg i Östersjön. Med resultaten från detta projekt som bas har

¹¹ [Samordning av genomförandet av BSAP och NEAES \(2021\) - Regeringsuppdrag - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

HaV kunnat kopplat ihop flera svenska aktörer med Metrologiska institutet i Finland och Marina forskningsinstitutet i Norge kring en gemensam projektansökan till Nordiska ministerrådet.

Medlen möjliggör inte bara konkret genomförande av det som överenskommit inom havskonventionerna, utan också uppföljning och samordning av arbetet. Under 2025 genomfördes en första rapportering av det nationella genomförandet av Helcom BSAP. Med stöd av Havsmiljöinstitutet vid Göteborgs universitet har även ett arbete för att strukturera effektuppföljningen av åtgärderna i BSAP och NEAES påbörjats. Sverige har genomfört eller påbörjat i stort sett alla nationella åtgärder som rapporterades, se figur 23. Att vissa åtgärder rapporterats "ej genomförda" beror framför allt på beroende av relaterade gemensamma processer inom Helcom som är försenade.



Figur 23 Helcom BSAP: Rapportering 2025 av nationellt genomförda åtgärder (national actions) inklusive status på den nationella delen av åtgärder som både omfattar gemensamma och nationella delar (joint/national actions).

Tabell 22 Översikt åtgärdsområden och resultat i genomförandet av specifika åtgärder i Helcom BSAP och Oskar NEAES.

Tema	Åtgärd	Resultat
Övergödning	BSAP E8	SE (Jordbruksverket) har varit drivande för åtgärden havsregionalt. 2024-2027 pågår ett projekt med målet att ta fram effektiva och praktiskt genomförbara åtgärder för att minska risken för fosforutlakning från jordbruksmark.
	Helcom belastningstak (MAI NIC)	Källa-till-hav-förvaltning: HaV tillsammans med Länsstyrelsen Östergötland har startat Pilotområde Motala ström. Projektet har som mål att genom delåtgärdsprogram konkretisera vilka åtgärder som ska göras, var och av vem, för att miljö kvalitetsnormen avseende kväve och fosfor ska följas, både vad gäller vatten- och havsmiljön.
	Helcom MAI NIC	Expertstöd om övergödning (Baltic NEST Institute): Analys av effekt av genomförda åtgärder (inklusive hur illa det skulle ha varit utan åtgärder: Ehrnsten et al, 2024, "Disaster avoided: current state of the Baltic Sea without human intervention to reduce nutrient loads". <i>Limnol. Oceanogr. Letters</i> , LoL2.10443. https://doi.org/10.1002/loL2.10443). Detta baserat på utvecklade underlag om historisk användning näringsämnen i jordbruksmark, högsta potentialen att minska näringsflöde till Östersjön från mark och reningsverk, samt förbättrad processmodellering i Baltsem-modellen. Expertstöd om klimat- och försurningseffekter, med modellstudier kring blått kol samt metanförluster från Östersjösediment.
Marint skräp	Helcoms och Oskar RAP ML	Pågående projekt (2025-2026) som förväntas bidra till att minska mängden mikroplast i gråvatten och därmed tillförseln av mikroplast från sjöfart till den marina miljön.
	Helcom RAP ML	Projekt med a) informationsutbyte på policynivå gällande EU:s nya märkningsregler för fritidsfisket, b) Medvetandegöra kampanj till fritidsfisket om förlorade fiskeredskap. Förväntas bidra till minskad uppkomst av förlorade fiskeredskap från fritidsfisket.
	Oskar RAP ML	Samordning av Oskars RAP ML för ett effektivare och snabbare genomförande och ökade synergier åtgärderna emellan. Dessutom: <ul style="list-style-type: none"> Framtagande av bäst praxis för att minska tillförseln av nätdelar till den marina miljön. Förväntas bidra till minskad tillförsel av nätdelar till den marina miljön i samband med att yrkesfiskare lagar sina nät ombord eller vid kaj (både på havsregionalt och nationell nivå). Oskar-vägledning för att omhänderta övergivna och uttjänta fritidsbåtar (RAP ML åtgärd B.2.1). Förväntas antas av OSPAR-kommissionen i juni 2026. Förväntas bidra till minskad förekomst av övergivna fritidsbåtar i havsmiljön och därmed minskat marint skräp.
	APH 19	Draggning av förlorade fiskeredskap för två pågående projekt i Öresundsregionen. Upptag av cirka 5 000 kg förlorade fiskeredskap (nät och linor). Dessa redskap skulle om de legat kvar bidra till utsläpp av plast och mikroplast till den marina miljön samt fortsatt så kallat. spökfiske (fiskar, fåglar och däggdjur) under lång tid framöver.
Farliga ämnen	BSAP S9, HL30 BSAP HL1, HL3, HL10 NEAES S2O3T1	HaV har varit drivande i arbetet med den regionala handlingsplanen för farliga ämnen (HL1 och HL10) och tagit fram ett förslag till övergripande vision och struktur för bedömningen av farliga ämnen i Holas 4. HaV har samordnat åtgärdsarbetet med särskilt fokus på båtbottnfärger: <p>Biocidfri båtbottnfärg för fartyg. Framtagande av underlag för att bedöma möjligheterna till biocidfri antifouling för fartyg. Förväntas på sikt minska mängden biocider, främst koppar, som tillförs till Östersjön från fartyg.</p> <p>Förslag till Helcom rekommendation för antifouling på fritidsbåtar: samt en roadmap mot en biocidfri antifouling i Östersjöområdet för fritidsbåtar. Förväntas bidra till att harmonisera befintlig lagstiftning och att minimera tillförseln av biocider från antifoulingfärger för fritidsbåtar till den marina miljön.</p>
	BSAP HT6, 8, 23, HL24 NEAES, S2.O2, O1, O3.	EG HAZ och MIME expertdeltagande (Naturhistoriska Riksmuseet). 2025 levererat för användning i Holas 4 inom HELCOM. Resultat 2025: <ul style="list-style-type: none"> omräkningsfaktorer i fisk som ska användas för utvärderingen av miljögifter en ny PFAS-24 indikator som harmoniseras med motsvarande inom OSPAR.

	BSAP HL22, HL23	Rapport färdigställd om förekomst i miljön och försäljning (Läkemedelsverket). Svensk leverans i det Östersjögemensamma arbetet. Se https://helcom.fi/helcom-at-work/projects/pharmasea/ För minskade utsläpp av läkemedelsrester.
	BSAP S4 BSAP HT24 (även stöd i HL1, HL10, HL11, HL13, HL28)	Uppgradering av AIS-basnätet med VDES-teknologi (Sjöfartsverket). 32 basstationer har köpts in och 6 stycken installerats 2025. Sammanlagt ska 41 basstationer bytas ut i projektet. Detta bedöms förebygga utsläpp från sjöfart på grund av att fartyg avviker från rutt eller grundstöter. Naturvårdsverket: deltagande i internationella expertmöten och workshops, arbete i EG HAZ (där SE även varit Co-chair) och dess tre undergrupper. Naturvårdsverket har bidragit till HARSAT UG, ett gemensamt verktyg (Helcom, Oskar, Amap) för bedömningar av farliga ämnen. Hotspots: Naturvårdsverket har tagit fram en case study och en preliminär lista på svenska HotSpots (HT 24) för miljögifter i samverkan med HaV, SJV och Lst. Arbetet har redovisats på workshops nationellt och internationellt och har drivit det gemensamma arbetet inom Helcomområdet framåt. Helcoms aktionsplan kring farliga ämnen: Naturvårdsverket har varit drivande i genomförandet av planen och samarbetat med Helcoms sekretariat för att säkerställa nödvändiga resurser. Detta ger förutsättningar för ett synkroniserat arbete internationellt och med EU-arbete.
	Undervattensbuller Sjöfart, fritidsbåtar: BSAP åtgärd HL 30, S9, S22, S23 S13, S24 och S55-57 BSAP åtgärd S7 (främmande arter)	Transportstyrelsen har arbetat med genomförande av åtgärder för att minska sjöfartens miljöpåverkan: Undervattensbuller från fartyg och fritidsbåtar: Två syntesrapporter tas fram till 2026 om undervattensbuller från fartyg och fritidsbåtar. Förberedelser för två externa seminarier som Transportstyrelsens arrangerar 2026. Utsläpp från skrubbrar: Hösten 2025 beslutades den färdplan, road map som HELCOM-länderna har tillsammans arbetat fram (BSAP S22). Transportstyrelsen ledde arbetet. Leverans av en juridisk analys kring skrubberutsläpp och deras förhållande till nationell, EU- och internationell rätt, som har fått stor spridning och intresse bland många länder och organisationer. Ett förslag är också framtaget som ska diskuteras i IMO 2026 i syfte att få ett utsläppsförbud av skrubbervatten i hela Östersjöområdet. För att det ska bli verklighet krävs en ändring i MARPOL som i sin tur krävde att EU-länderna enades om att skicka ett sådant förslag till IMO. Sverige tillsammans med Danmark och Belgien varit värdar för den grupp med länder från hela världen kallad SWAG (Scrubber Water Action Group). Gruppen träffas fysiskt i samband med PPR- och MEPC möten på IMO och har regelbundna digitala möten däremellan. Syftet är att sprida information och i förlängningen få till internationellt stöd för att reglera/begränsa utsläpp från skrubbrar på en högre nivå. Båtlivsundersökning: genomfördes 2025, och resulterade i en rapport (finns även i kortversion). Lanserades via en presskonferens med cirka 40 deltagare och reportage i Nyhetsmorgon på TV4.
Biologisk mångfald	NEAES S5.04, S5.05	Sverige genom HaV stöd som värd till det årliga mötet av Ospars kommitté för biologisk mångfald. Värskapet var ett sätt att underlätta det gemensamma genomförandet av operativa mål för biologisk mångfald inom NEAES 2030 inklusive framtagning av en regional handlingsplan för bentiska habitat som antogs under Ospars Ministermöte i juni 2025. Under hösten har HaV levererat en utförlig rapportering om nationell genomförandet av alla relevanta Oskar rekommendationer för skydd och bevarande av hotade och minskande arter och habitat som kommer stödja identifiering och prioritering av ytterligare insatser för bevarande av dessa arter och habitat.
Ekosystembaserad havsförvaltning	BSAP, NEAES	Plattform för ekosystemanalys i samarbete mellan SMHI och SLU. Syftet är att möta krav på en ekosystembaserad förvaltning, effektivisera processer, ta bort hinder för överskridande samarbeten (till exempel brist på födovävsmodeller) mellan förvaltningsinstrument och öka kvaliteten på beslutsunderlag. Detta som ett led i att integrera havsmiljöförvaltning och fiskförvaltning.

24 Minskad övergödning för Norra Östersjöns vattendistrikt (villkor 20)

Ett belopp om 2 000 000 kronor ska användas för bidrag till Länsstyrelsen i Västmanlands län som är vattenmyndighet för Norra Östersjöns vattendistrikt för att utveckla ett system för att minska övergödningen med kompensationsåtgärder.

Under 2025 avsattes 2,0 miljoner kronor för bidrag och uppdrag i enlighet med användningen av villkor 20.

Vattenmyndigheten i Norra Östersjön har fått medlen för att utveckla ett system för att minska övergödningen med kompensationsåtgärder. Arbetet är en fortsättning på det uppdrag som vattenmyndigheterna haft om utveckling av ett sådant system sedan 2023. Systemet innebär att en verksamhetsutövare som bidrar med utsläpp av övergödande ämnen till en vattenförekomst kan finansiera åtgärder som genomförs vid en annan utsläppskälla än den egna verksamheten. Syftet har varit att, i den mån det bedöms lämpligt, möjliggöra för mer kostnadseffektiva insatser mot övergödning i svenska vattenförekomster.

Regeringen har gett projektet förlängd leveranstid till den 31 december 2026 (ursprunglig tid för slutredovisningen var den 5 mars 2026). Endast en liten del av det beviljade bidraget har förbrukats under 2025, cirka 50 000 kr. Anledningen till detta är att projektets fokus under 2025 har legat på planering och förankring av uppdragets inriktning. Under 2025 har det även genomförts några av de analyser som behövs för att bedöma de juridiska förutsättningarna för de kompensationsåtgärder som identifierats i föregående regeringsuppdrag om kompensationsåtgärder genomförts.

Arbetet omfattar fem delprojekt, varav en del arbete genomförts under 2025 och det som återstår kommer att genomföras under 2026:

1. En analys av behov och potential avseende kompensationsåtgärder i pappersindustri, givet rådande kravnivåer i miljötillstånd (pågående vid redovisning av 2025-års arbete till HaV i mitten av februari 2026)
2. En analys av konsekvenser av förslag i SOU 2020:10 på obligatoriska skyddszoner i jordbruk där åtgärdsbehov föreligger. Ett färdigt utkast till analys har tagits fram, och kommer under 2026 att granskas av sakkunniga och eventuellt kompletteras med nya siffror avseende näringsbelastning och beting inför vattenförvaltningscykel 4.
3. Två eller tre fallstudier för att fördjupa insikter om de juridiska förutsättningarna för kompensationsåtgärder som identifierades i det föregående regeringsuppdraget avseende kompensationsåtgärder 2023-2024, inklusive bedömningar av möjligheten att genomföra pilotprojekt där kompensationsåtgärder bedöms kunna bidra till uppfyllandet av miljö kvalitetsnormer. En analys är genomförd avseende Södra Cell AB Värö bruk. En eller två fallstudier på kommunala avloppsreningsverk planeras att genomföras under 2026.
4. Framtagande av ett GIS-baserat verktyg för beräkning och visualisering av kompensationsåtgärder mot övergödning på huvudavrinningsområdesnivå. Funktionen kommer att vara en del i ett större verktyg för visualisering och analys av övergödningsåtgärder som kommer att tas fram inom ramen för delåtgärdsprogrammen i

Norra- och Södra Östersjöns vattendistrikt. Funktionen som avser kompensationsåtgärder kommer att tas fram under 2026.

5. Potential och förutsättningar för kompensationsåtgärder mot övergödning kommer att beaktas i delåtgärdsprogrammen i Norra- och Södra Östersjöns vattendistrikt för 2028-2033.

25 Akvatisk restaurering i marin och limnisk miljö (villkor 21)

Minst 73 000 000 kronor får användas för akvatisk restaurering i marin och limnisk miljö.

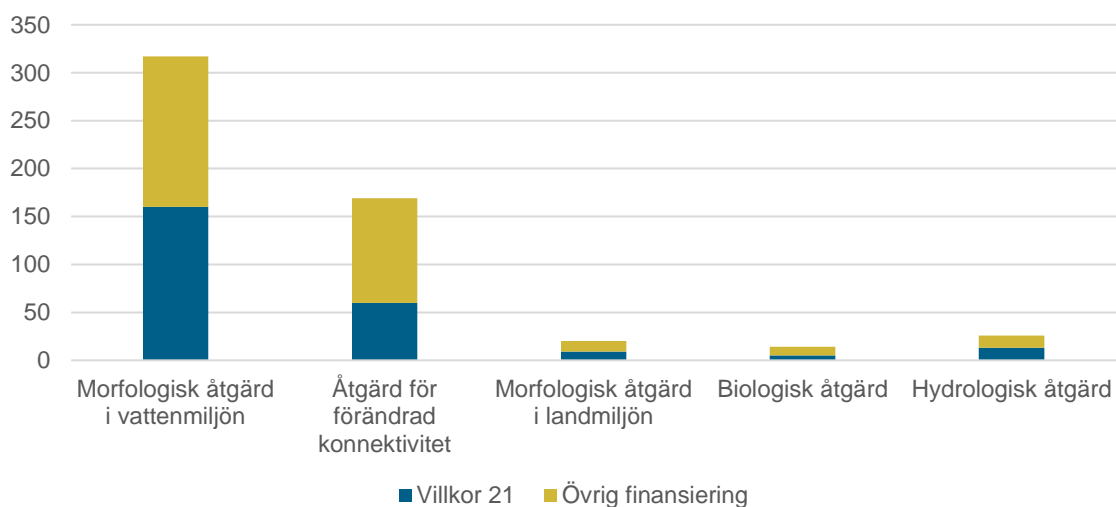
Under 2025 fördelade HaV ut totalt 72,7 miljoner kronor för akvatisk restaurering i både marin och limnisk miljö. Utöver fördelade medel för 2025 har även åtgärder utförts under 2025 med medel utbetalda inom 2024 års budget. Av det totala beloppet fördelades 69,3 miljoner kronor i bidrag till länsstyrelserna, medan 3,4 miljoner kronor avsattes för uppdrag till Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), länsstyrelser, universitet eller konsulter.

Medel för restaureringsåtgärder inom anslag 1:11 fördelas genom flera olika villkor utöver villkor 21. Exempelvis används LOVA-medel för restaureringsinsatser, och de flesta EU-projekt som HaV medfinansierar genom anslaget är restaureringsprojekt. Eftersom restaureringsåtgärder finansieras genom flera olika villkor är det svårt att exakt särskilja vilka insatser och effekter som enbart härrör från medel inom villkor 21. Därför omfattar resultatredovisningen nedan även åtgärder som finansierats genom andra villkor.

25.1 Länsstyrelsernas arbete inom akvatisk restaurering

Under 2025 betalade HaV ut totalt 69,3 miljoner kronor till länsstyrelserna för arbete med akvatisk restaurering genom villkor 21. Av de utbetalda medlen 2025 gick 5,25 miljoner (cirka 7,6 %) till Länsstyrelsernas förarbete inför förordningen av restaurering av natur. Utöver bidragen via villkor 21 betalades cirka 1,2 miljoner ut till Länsstyrelsen för uppdrag.

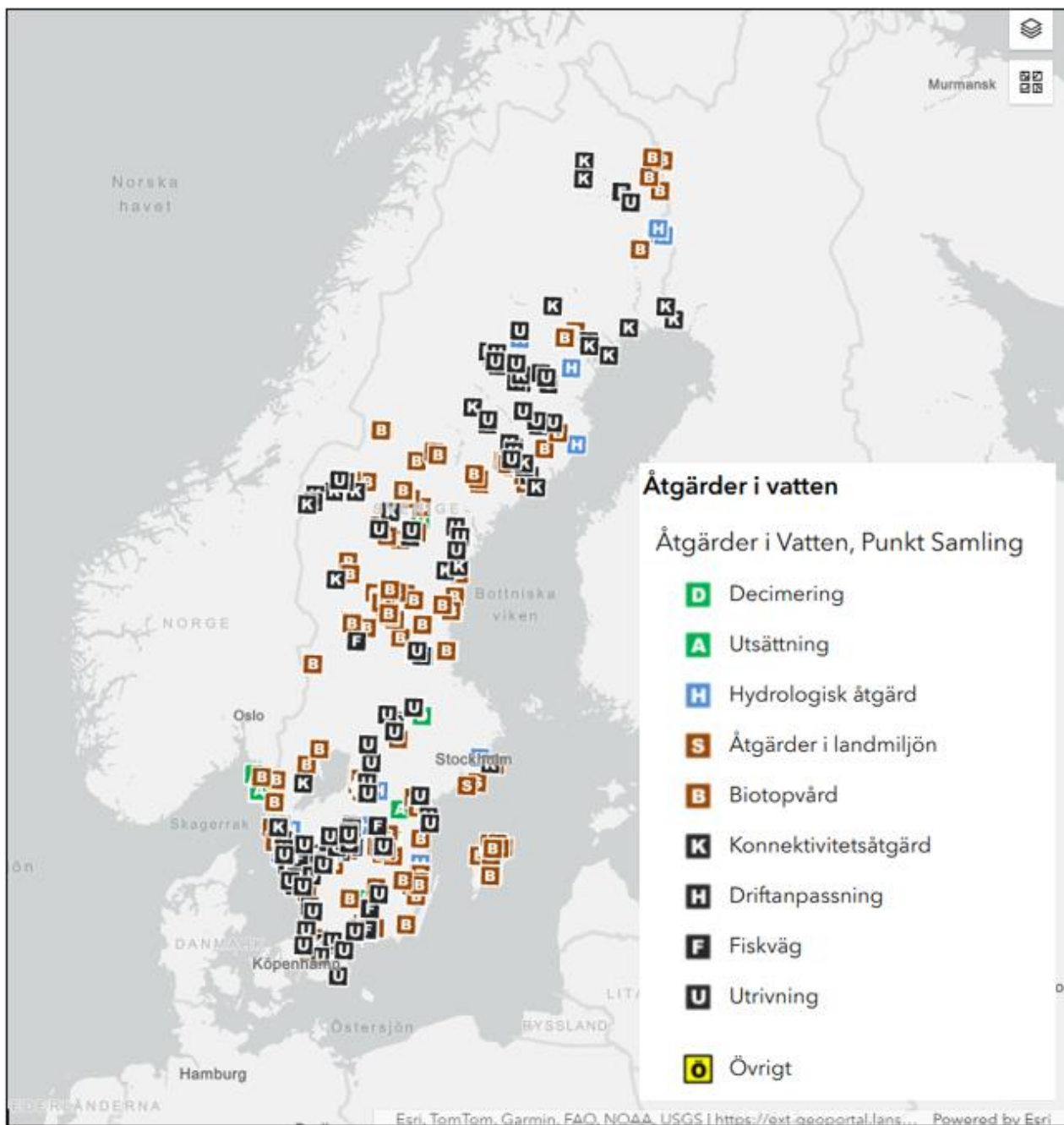
Restaureringsåtgärder har i huvudsak genomförts i sjöar och vattendrag, men insatser i kustmiljöer har ökat under senare år. De vanligaste åtgärderna inkluderar morfologiska ingrepp, såsom återföring av sten och död ved till rensade vattendrag, samt åtgärder för att förbättra konnektiviteten, exempelvis anläggning av faunapassager eller utrivning av vandringshinder (figur 24).



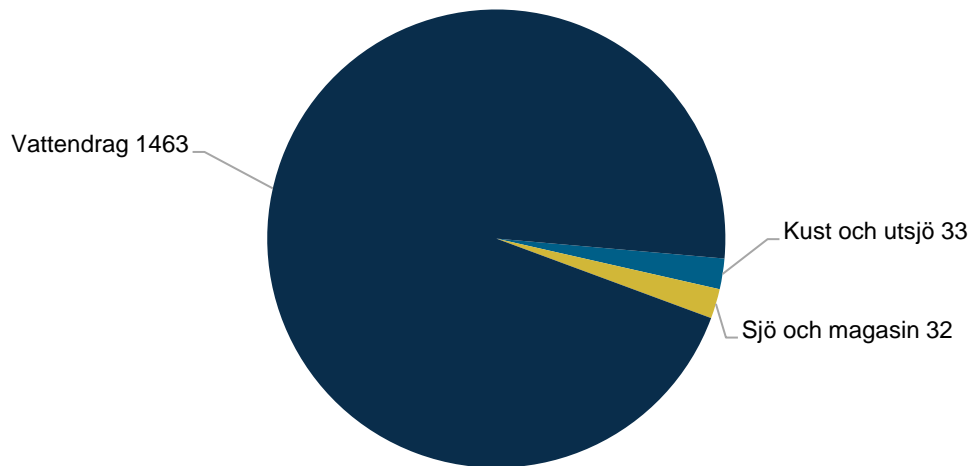
Figur 24 Antal åtgärder registrerade i databasen Åtgärder i vatten under 2025, uppdelat per åtgärdstyp och finansieringskälla.

Restaurering i marin miljö är ett relativt nytt kunskapsområde jämfört med restaurering av rinnande vatten och insjöar. Arbetet befinner sig i en uppbyggnadsfas, där metoder och arbetssätt utvecklas för att skapa en mer funktionell verktygslåda. De åtgärder som genomförs syftar främst till att återställa eller förbättra strukturer och funktioner i ekosystemen. Exempel på sådana åtgärder är restaurering av livsmiljöer för blåstång, tare, blåmusslor och ålgräs.

Under 2025 registrerades totalt 546 åtgärder fördelade på 1528 åtgärdsplatser i databasen Åtgärder i vatten (figur 25). Det är viktigt att notera att databasen inte är begränsad till åtgärder finansierade inom villkor 21, utan omfattar all registrerad restaurering. Uppskattningen av fördelningen mellan villkor 21 och övrig finansiering baseras på länsstyrelsernas slutrapportering av 1:11-anslaget. För 2025 låg denna fördelning på cirka 60 % från villkor 21, medan resterande finansiering främst kom från pågående Life-projekt, LOVA-medel och andra restaureringsinsatser som inleddes före 2025. Redovisningen av medel för Life och LOVA behandlas i tidigare avsnitt.

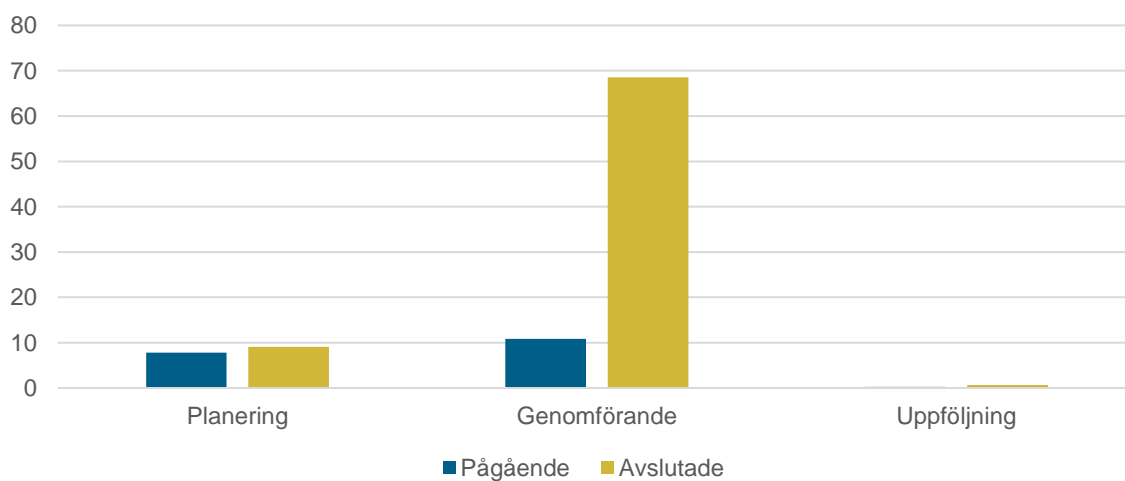


Figur 25 Karta som visar rapporterade åtgärder i databasen Åtgärder i vatten under 2025.



Figur 26 Antal åtgärdsplatser fördelat på olika typer av vattenmiljöer från databasen åtgärder i vatten.

Figur 26 visar fördelningen av åtgärdsplatser mellan olika vattenmiljöer under 2025. Majoriteten, cirka 96 % av åtgärderna har genomförts i vattendrag. Restaureringsinsatser i sjöar och magasin omfattade 32 platser och åtgärder i kust- och utsjömiljöer omfattade 33 registrerade platser vilket motsvarar cirka 2 % i vardera miljön. Denna fördelning speglar den nuvarande inriktningen på restaureringsarbetet, där vattendragsrestaurering är mest etablerad och omfattande. Det är också viktigt att notera att en registrerad åtgärd kan bestå av flera platser, vilket innebär att siffrorna kan variera beroende på hur åtgärderna är uppdelade och rapporterade. I Figur 27 visas fördelningen mellan kostnader för planering, genomförande och uppföljning i pågående och avslutade projekt.



Figur 27 Antal miljoner kronor som redovisats på planering, genomförande och uppföljning uppdelat på pågående och avslutade projekt.

Effekter av restaurering

Restaurering av vattenmiljöer ger tydliga resultat, stärker ekosystemtjänster och skapar möjligheter till synergieffekter med klimatanpassning. Vissa effekter av restaurering går att se omgående efter en åtgärd, till exempel passerar fisk och andra organismer ofta strax efter att ett vandringshinder har tagits bort och arter återkoloniserar områden de varit utestängda från under lång tid. Exempelvis kan vandrande fiskarter som lax eller havsöring leka på restaurerade lekplatser redan dagen efter att grävmaskinen färdigställt arbetet och lämnat vattendraget. Andra effekter av restaurering tar längre tid att se. För exempelvis en ålgräsäng i kustvattenmiljön återhämtar sig den biologiska mångfalden av små mobila djur mycket snabbt efter en lyckad restaurering, medan ängens förmåga att generera ekosystemtjänster i form av kolinlagring kan ta decennier.

En hög andel av restaureringsåtgärderna i marina miljöer finansierade av villkor 21 var under 2025 kopplade till kunskapsuppbyggnad. Till exempel finansierades biologiska åtgärder såsom metodutveckling för restaurering av blåmusselbankar, sockertare och stortare samt testplantering av ålgräs. Även morfologiska åtgärder som syftade till att återställa eller etablera lekområden för fisk i kustområden utgjorde en hög andel av de finansierade åtgärderna. Exempel på andra marina restaureringsåtgärder som delvis finansieras med 1:11-medel är åtgärder för att motverka erosion av strandängar och förbättra vattenkvaliteten i angränsande grunda vikar längs Västra Götalands kusten. Åtgärderna bestod bland annat av att placera ut risbuntar vid strandlinjen, skapa sandrevlar samt etablera blåstång på hårbottenmiljöer. Längs Skånes kust har åtgärder i form av återföring av sten till bottnar där stenfiske förekommit historiskt utförts. Information om flera aktuella restaureringsarbeten i Sverige finns presenterade i sammanställning från [nationell marin restaureringskonferens 2024](#).

För att visa på några goda exempel på restaurering som finansieras med 1:11-medel har HaV lyft fram några exempel på myndighetens hemsida. I Testeboån i Gävleborgs län har fem dammar, en vägtrumma och en våtmark åtgärdats inom Kölsjöåns avrinningsområde under 2025. Samverkansprojekt Stångån i Västernorrlands län är ett bra exempel där externa aktörers engagemang, långsiktighet och samarbete förbättrar de ekologiska förutsättningarna för ett vattensystem utifrån ett holistiskt perspektiv. Under 2025 monterades två dammar ned och slutmålet är att Stångån ska vara helt fri från vandringshinder till förmån för havsöring, ål och andra arter. På Gotland behöver man i allt högre grad anpassa restaureringsåtgärder för ett förändrat klimat med mer ihållande torrperioder under somrarna. I Lummelundaån arbetar man för att underlätta för fisk att nå sina lek- och uppväxtområden samt ta sig ut till kustzonen från vattendragen innan vattennivåerna blir kritiska under sommar och tidig höst. I Örebro län har man i Forsaån restaurerat forsar i samarbete med privata markägare och en fiskevårdsförening, återmeandrat en markavvattnad sträcka och återskapat våtmarker och svämplan. Redan samma år som åtgärderna genomfördes noterade man lek från sjövandrande öring från Vättern på de återskapade forsackarna.

Genom att restaurera vattenmiljöer förbättras förutsättningarna för fisk och andra vattenlevande djur och landskapets vattenhållande förmåga ökar. Rikare fiskbestånd kan skapa ett bättre fiske och därmed landsbygdsutveckling.

26 Effektivare vattenförvaltning (villkor 22)

Minst 5 000 000 kronor får användas för effektivare vattenförvaltning inklusive arbetet med delåtgärdsprogram dvs. avrinningsområdesvisa åtgärdsprogram.

Under 2025 avsattes 7,9 miljoner kronor för bidrag och uppdrag i enlighet med användningen av villkor 22.

Under 2025 har medel inom anslag 1:11 finansierat vattenråds och motsvarande organisationers samverkansarbete i samtliga vattendistrikt. Syftet är att säkerställa aktivt deltagande enligt artikel 14 i ramdirektivet för vatten samt 2 kap. 4 § vattenförvaltningsförordningen. Genom stödet har organisationerna kunnat upprätthålla sin löpande verksamhet, inklusive drift, styrelsearbete och administration

Medlen har möjliggjort samverkansaktiviteter i avrinningsområdena, såsom vattendagar, temadagar, workshops, mellankommunala möten och aktiviteter kopplade till exempelvis klimatanpassning, markavvattning och fiskfrågor. Flera organisationer har också stärkt sin kommunikation genom utvecklade hemsidor och kommunikationsplaner.

Arbetet har bidragit till dialog och lokal förankring mellan kommuner, markägare och andra aktörer samt ökat kunskap och delaktighet i vattenförvaltningen. Finansieringen bedöms ha stärkt den lokala samverkansstrukturen och förbättrat förutsättningarna för framtida åtgärdsarbete, klimatanpassning och bevarande av biologisk mångfald. Även om direkta miljöeffekter inte kan kvantifieras för 2025 har insatserna stärkt strukturer och relationer som är viktiga för att nå miljökvalitetsnormerna inom vattenförvaltningen.

27 Bifångst av tumlare (villkor 23)

Minst 6 000 000 kronor får användas för övervakning av bifångster av tumlare med observatörer och kameror. Övervakningen ska vara koordinerad med ordinarie pågående övervakning bland annat inom ramen för datainsamlingen för genomförandet av EU:s gemensamma fiskeripolitik.

Under 2025 avsattes 6,6 miljoner kronor för bidrag och uppdrag i enlighet med användningen av villkor 23.

27.1 Övervakning av bifångster av tumlare

För att öka kunskapen om bifångst av tumlare i svenskt vatten har HaV, inom ramen för arbetet som utförs inom EU:s datainsamlingsförordning (DCF, se villkor 24), startat en utökad övervakning med fokus på bifångst av tumlare. Under 2025 har HaV betalat cirka 6,5 miljoner kronor till SLU för övervakning av bifångster av tumlare med mera. Utbetalat belopp överensstämmer med det som angetts i HaV:s regleringsbrev.

Övervakningen omfattar svenskt garnfiske i Skagerrak, Kattegatt, Öresund, västra och egentliga Östersjön, och sker med hjälp av kamerasystem samt med observatörer ombord på fiskefartyg. Övervakningen ger, förutom information om bifångst av tumlare, även data om bifångst av sjöfågel, säl och andra känsliga arter i det aktuella fisket.

Eftersom övervakningen av bifångst är riskbaserad varierar täckningsgraden något mellan de områden som ingår i övervakningen. Övervakningen är den huvudsakliga datakällan gällande bifångstfrågor i svenskt småskaligt fiske. Sedan starten av den utökade övervakningen 2022 (2020 i Öresund) börjar det nu byggas upp en gedigen tidsserie.

27.2 Utveckling och resultat 2025

Analyser av filmmaterial för 2025 är klar och kvalitetssäkring pågår. Prognosen är att det totala målet för täckningsgrad som sattes för 2025 kommer att klaras med god marginal. Täckningsgraden i provtagningen uppgår i snitt till cirka 5 % av fisket i respektive område. Högst täckning uppnåddes i vattnet kring södra Öland (28 %). I Öresund, Kattegatt och södra Östersjön nåddes en täckningsgrad på cirka 8 %. I området norr om Öland har det varit svårare att nå målen, och där låg täckningsgraden på cirka 1,5 %. 10 nya kamerasystem har byggts och satts i drift under 2025. Tre nya fiskefartyg har utrustats med kamerasystem under 2025. Totalt har 12 bifångster av tumlare observerats under 2025 inom ramen för övervakningen.

28 Datainsamlingsförordningen (DCF) (villkor 24)

Anslagsposten ska användas för att ge utföraren full kostnadstäckning för kostnader avseende den nationella finansieringen av den datainsamling och rådgivning i fråga om fiskbestånden och fisket som bedrivs i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning Sidan 13 av 17 (EU) 2017/1004 av den 17 maj 2017 om upprättande av en unionsram för insamling, förvaltning och användning av data inom fiskerisektorn och till stöd för vetenskaplig rådgivning rörande den gemensamma fiskeripolitiken.

Under 2025 har totalt cirka 62,8 miljoner kronor betalats ut från 1:11-anslaget för att stödja genomförandet av Sveriges datainsamlingsprogram, DCF. Biologiska data samlas in både genom fiskerioberoende provfiske och fiskeriberende provtagning, vilket omfattar provtagning ombord på fiskefartyg samt journalföring. Utöver själva datainsamlingen ingår även bearbetning och analys av insamlade data, liksom ett nära samarbete med andra medlemsländer för att förbättra provtagningsdesign och datakvalitet.

Det internationella samarbetet är särskilt viktigt eftersom många av de ekonomiskt viktiga fiskarterna vandrar över stora områden och inte är bundna av territorialgränser. För att kunna uppskatta storleken på bestånden och ta fram de mest precisa beståndsanalyserna samarbetar Sverige med andra länder inom ramen för Internationella havsforskningsrådet (ICES).

Kunskapsunderlagen som tas fram ligger till grund för de biologiska råd som ges inför beslut om kommande kvoter. Kunskapsunderlagen används även för att följa upp effekter inom förvaltningen enligt EU:s havsmiljö- och vattendirektiv.

Avsikten med EU:s datainsamlingsförordning är att insamlingen ska anpassas utifrån slutanvändares behov av data. Majoriteten av analyserna bygger på tidsserier, vilket gör att huvuddelen av insamlingen är densamma år från år. Som exempel på ny datainsamling kan nämnas övervakning av bifångst av marina däggdjur och fågel. Vidare används genetisk provtagning på fisk i allt större utsträckning bland annat för att få information om beståndstillhörighet. Med nya tekniker för både insamling och analyser blir det möjligt att ge bredare råd för att understödja utvecklingen mot ekosystembaserad rådgivning.

Datainsamlingsförordningen innebär även insamling och rapportering av ekonomiska och socioekonomiska indikatorer samt fritidsfiskets omfattning. Här samlas ekonomisk information in från Sveriges yrkesfiskeflotta och av fritidsfiskedata. Slutligen används anslagsmedel även till förvaltnings-, förbättrings- och utvecklingsarbete av IT-system för insamling av data, analys av data, rapportering och tillgängliggörande av data.

29 Dispositions rätt för andra myndigheter

29.1 Anslagspost 1: Åtgärder för havs- och vattenmiljön – avloppsrening – del till Naturvårdsverket

1. Anslagsposten får användas till undersökningar, utredningar, uppföljning och administration som bl.a. syftar till att utvärdera bidragssatsningarna för minskade utsläpp av mikroplaster, läkemedelsrester och andra mikroföroreningar till vattenmiljön via åtgärder inom dagvattenhantering och på avloppsreningens verk.

2. Anslagsposten får användas för bidrag i enlighet med förordningen (2018:58) om bidrag till strandstädning. Naturvårdsverket beslutar om fördelningen av medlen efter dialog med Havs- och vattenmyndigheten. Därutöver får anslagsposten användas för Naturvårdsverkets kostnader för att administrera stödet.

Avlopp

För drygt 8,8 miljoner kronor av 1:11-anslaget har Avlopps- och miljöhänsynsenheten på Naturvårdsverket, initierat och bidragit till att finansiera ett flertal undersökningar och kunskapsutredningar som syftar till minskade utsläpp av mikroplaster, läkemedelsrester och andra mikroföroreningar i avloppsvatten, till vattenmiljön. Exempel på projekt är recipientutvärdering av avancerad rening av avloppsvatten, PFAS-utredningar och utredningar av ny metod för källspårning av mikroplaster i dagvatten.

Strandstädning

Naturvårdsverket har betalat ut drygt 12,4 miljoner kronor i bidrag för strandstädning till 21 kommuner under sommarhalvåret 2025. I dessa kommuner har sammanlagt drygt 155 ton avfall städats upp. Av denna mängd härrör 117 ton av avfallet från den strandstädning som skett under sommarhalvåret på västkusten. De som anställts är till en fjärdedel personer som står långt från arbetsmarknaden och även ferieungdomar har anställts för att städa. Arbetskraften har uppgått till totalt 31 årsarbetskrafter. Av dessa var cirka 30 procent kvinnor och 70 procent män. Naturvårdsverkets målsättning var att fördelningen mellan kvinnor och män som får anställning hålls inom fördelningen 40/60 procent senast i år.

29.2 Anslagspost 3: Åtgärder för havs- och vattenmiljön – del till länsstyrelserna

1. Anslagsposten får användas för arbete vid länsstyrelserna enligt vattenförvaltningsförordningen. Minst 30 000 000 kronor ska fördelas till de länsstyrelser som är vattenmyndigheter. Länsstyrelserna fördelar medlen i dialog med Havs- och vattenmyndigheten.
2. Ett belopp om 10 000 000 kronor ska användas som bidrag till vattenmyndigheterna för arbete med de för vattenmyndigheterna tillkommande uppgifter som följer av Sveriges genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten.
3. Högst 20 000 000 kronor ska användas till vägledning, tillsyn, prövning och omprövning av vattenverksamheter, inkl. myndigheternas genomförande av lagstiftningen som innebär att vattenkraften ska förses med moderna miljövillkor på ett samordnat sätt med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel, samt till restaurering och biologisk återställning. Medlen ska fördelas ut till länsstyrelserna enligt en fördelningsnyckel som beslutas av länsstyrelserna i samråd med Havs- och vattenmyndigheten. Medel som inte använts senast den 31 augusti ska då redovisas till Länsstyrelsen i Örebro län för att möjliggöra omfördelning.
4. Högst 10 000 000 kronor får användas av länsstyrelserna för arbetet med att ta fram delåtgärdsprogram. Medlen ska fördelas till de länsstyrelser som är vattenmyndigheter och till de länsstyrelser som aktivt ska arbeta med att ta fram delåtgärdsprogram. Fördelningen mellan länsstyrelserna ska göras i samråd med Havs- och vattenmyndigheten.

Nedan redovisas sammanställning av den ekonomiska redovisningen per länsstyrelse för de medel som går med dispositionsrätt via Länsstyrelsen i Örebro län. Under övriga kostnader förekommer det i vissa fall negativa värden. Vid redovisning av övriga kostnader ingår intäkter när de inte redovisas separat. Intäkter redovisas som negativa värden.

Medelsanvändning enligt vattenförvaltningsförordningen (villkor 1)

Tabell 23 Länsstyrelsernas förbrukade medel utifrån anslagspost 3 för arbete enligt vattenförvaltningsförordningen enligt redovisning från länsstyrelserna. Redovisat i tusental kronor.

Länsstyrelse	Lönekostnader	Tjänsteresor	Konsulttjänster	Utbetalda bidrag	Övriga kostnader	Totalt
Blekinge	1 936	3	13	0	1	1 952
Dalarna	3 003	32	29	0	12	3 076
Gotland	1 592	1	3	0	3	1 599
Gävleborg	3 282	4	0	0	1	3 287
Halland	2 551	46	82	0	10	2 689
Jämtland	2 966	22	0	0	79	3 066
Jönköping	4 525	11	15	3 670	-84	8 137
Kalmar	3 204	6	0	0	0	3 211
Kronoberg	2 087	19	0	0	17	2 124
Norrbottn	5 019	54	450	0	-66	5 456
Skåne	6 706	73	0	0	4	6 783
Stockholm	5 909	32	149	0	3	6 092
Södermanland	2 086	5	578	0	51	2 720
Uppsala	2 574	16	5	0	1	2 594
Värmland	3 293	9	0	0	32	3 334
Västerbotten	4 342	38	0	0	37	4 417
Västernorrland	4 594	5	0	0	5	4 604
Västmanland	2 535	19	128	0	15	2 697
Västra Götaland	10 187	42	59	99	-21	10 366
Örebro	2 888	39	7	0	0	2 935
Östergötland	3 705	0	0	0	0	3 705
Summa	78 988	475	1 435	3 769	86	84 753

Tabell 24 Vattenmyndigheternas förbrukade medel utifrån anslagspost 3 för arbete enligt vattenförvaltningsförordningen enligt redovisning från länsstyrelserna. Redovisat i tusental kronor.

Vattenmyndighet	Lönekostnader	Tjänsteresor	Konsulttjänster	Utbetalda bidrag	Övrigt	Intäkter	Totalt
Kalmar	11 866	206	739	33	30	0	12 874
Västra Götaland	10 624	173	200	500	79	-148	11 428
Västmanland	11 221	217	478	0	854	0	12 771
Västernorrland	8 560	149	1 579	288	331	0	10 907
Norrbottn	10 429	275	745	30	132	-1	11 550
Summa	52 701	1 020	3 742	791	1 425	-149	59 530

Genomförandet av EU:s dricksvattendirektiv – vattenmyndigheterna (villkor 2)

Tabell 25 Vattenmyndigheternas förbrukade medel utifrån anslagspost 3 för genomförande av EU:s dricksvattendirektiv enligt länsstyrelsernas ekonomiska redovisning. Redovisat i tusental kronor.

Vattenmyndighet	Lönekostnader	Tjänsteresor	Konsulttjänster	Utbetalda bidrag	Övrigt	Intäkter	Totalt
Kalmar	1 956	39	36	0	8	-35	2 005
Västra Götaland	2 000	0	0	0	0	0	2 000
Västmanland	2 040	13	0	0	6	0	2 059
Västernorrland	1 982	15		0	3	0	2 000
Norrbottnen	1 977	27	0	0	4	0	2 008
Summa	9 955	93	36	0	21	-35	10 072

Omrövning av vattenverksamheter (villkor 3)

Tabell 26 Länsstyrelsernas förbrukade medel utifrån anslagspost 3 för arbete enligt omrövning av vattenverksamheter enligt länsstyrelsernas ekonomiska redovisning. Redovisat i tusental kronor.

Länsstyrelse	Lönekostnader	Tjänsteresor	Konsulttjänster	Utbetalda bidrag	Övriga kostnader	Totalt
Blekinge	369	6	1	0	0	377
Dalarna	2 485	139	247	0	116	2 988
Gotland	0	0	0	0	0	0
Gävleborg	1 234	10	0	57	25	1 325
Halland	2 074	48	0	0	29	2 151
Jämtland	1 575	51	288	0	109	2 023
Jönköping (F)	663	17	96	349	111	1 236
Kalmar	1 098	2	43	0	0	1 143
Kronoberg	668	0	44	0	0	712
Norrbottnen	2 364	66	0	0	12	2 442
Skåne	841	5	0	0	0	847
Stockholm	230	10	8	0	13	261
Södermanland	388	4	0	0	0	392
Uppsala	425	2	1	0	-92	337
Värmland	864	18	399	0	99	1 380
Västerbotten	1 446	33	0	0	21	1 500
Västernorrland	2 182	146	260	0	-37	2 551
Västmanland	796	9	522	0	26	1 354
Västra Götaland	3 943	34	163	0	10	4 149
Örebro	677	7	232	0	0	917
Östergötland	857	0	6	0	0	863
Summa	25 179	613	2 303	406	442	28 944

*Delåtgärdsprogram (villkor 4)***Tabell 27** Länsstyrelsernas förbrukade medel utifrån anslagspost 4 för arbete med delåtgärdsprogram enligt länsstyrelsernas ekonomiska redovisning. Redovisat i tusental kronor.

Länsstyrelse	Lönekostnader	Tjänsteresor	Konsulttjänster	Utbetalda bidrag	Övriga kostnader	Totalt
Blekinge						0
Dalarna						0
Gotland						0
Gävleborg	28					28
Halland	291				9	300
Jämtland	150	1				151
Jönköping						0
Kalmar	640	11	259			910
Kronoberg						0
Norrbottnen	833					833
Skåne	131		1			132
Stockholm						0
Södermanland						0
Uppsala						0
Värmland						0
Västerbotten	119					119
Västernorrland	742	2	1	250	5	1 000
Västmanland	224	4	720			947
Västra Götaland	1 402					1 402
Örebro						0
Östergötland						0
Summa	4 560	18	980	250	13	5 823

29.3 Anslagspost 4: Åtgärder för havs- och vattenmiljön – Tillsyn avlopp – del till länsstyrelserna

Ett belopp om högst 7 000 000 kronor ska användas av länsstyrelserna för deras arbete med tillsyn och tillsynsvägledning av avloppsreningsverk och enskilda avlopp.

Tabell 28 Länsstyrelsernas förbrukade medel utifrån anslagspost 4 för arbete med tillsyn av avloppsreningsverk enligt länsstyrelsernas ekonomiska redovisning. Redovisat i tusental kronor.

Länsstyrelse	Lönekostnader	Tjänsteresor	Konsulttjänster	Utbetalda bidrag	Övriga kostnader	Totalt
Blekinge	109					109
Dalarna	228	2				230
Gotland	11					11
Gävleborg						
Halland	168	1			3	171
Jämtland	368	10			-270	108
Jönköping	400	3				403
Kalmar	244	1				245
Kronoberg	239	5	-1			244
Norrbottnen	234	8				242
Skåne	747	4	12		10	773
Stockholm	429	2	11			442
Södermanland	181					181
Uppsala	162		18			180
Värmland	322					322
Västerbotten	274					274
Västernorrland	243	3			-19	226
Västmanland	224	2			-12	214
Västra Götaland	1 283	4			1	1 288
Örebro	259					259
Östergötland	293					293
Summa	6 420	44	42	0	-289	6 216